

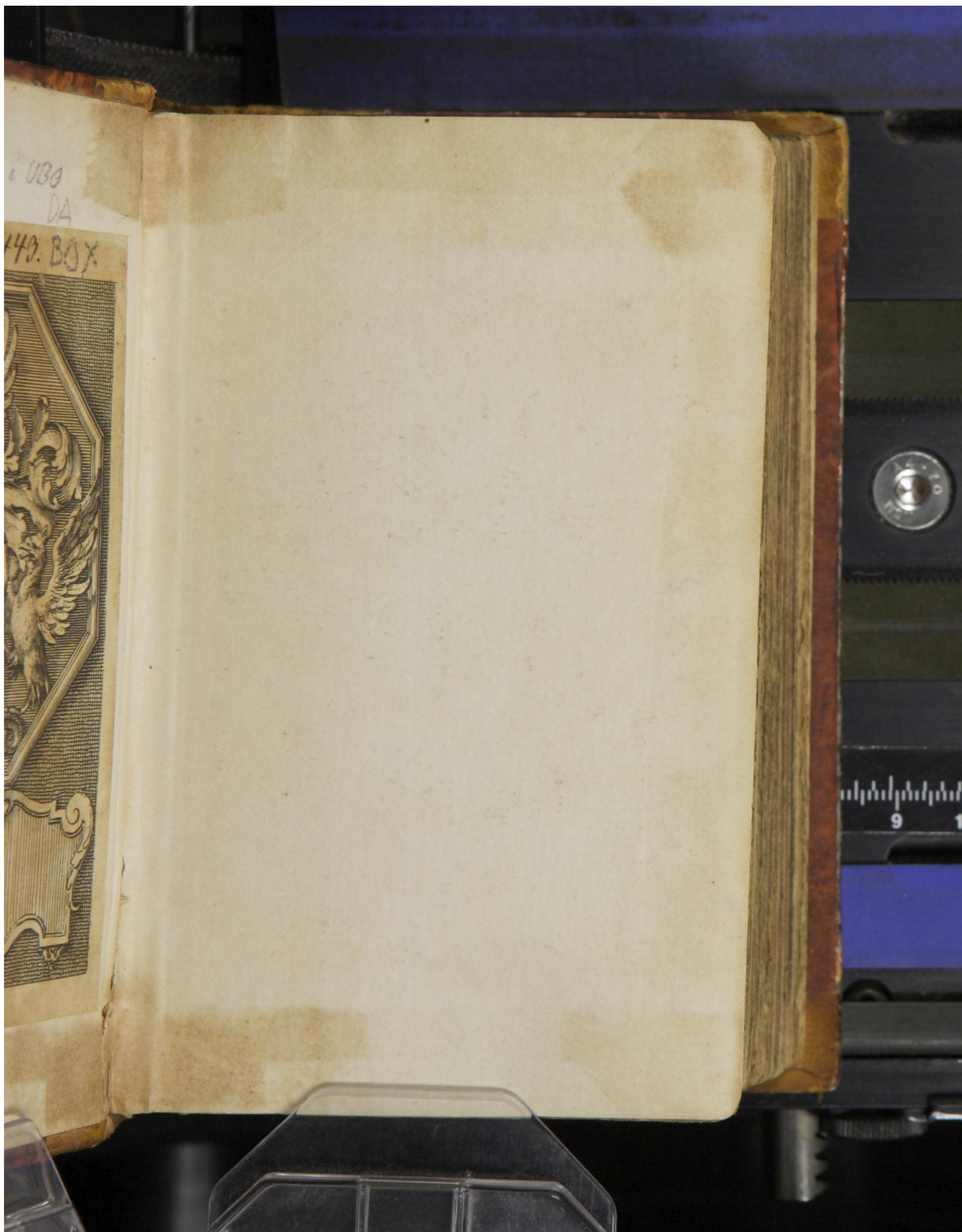
supplered efter ex i UBO

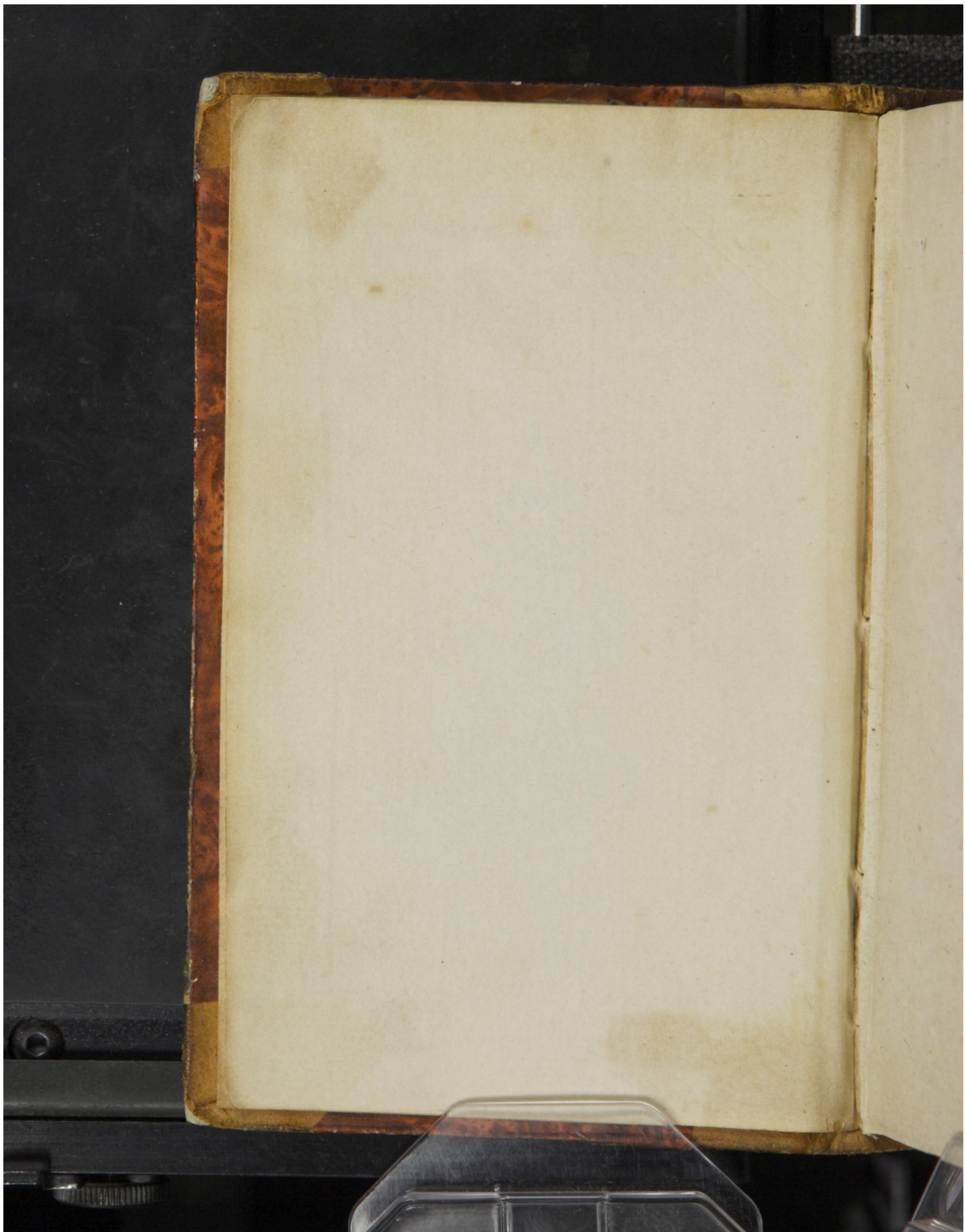
DA

DA
143. BOX

Denne bön bog
er trykt 1577
og er en af de ældste
danske bönneböger

veret vden menniskelig Skrøbelighed oc breck/ Hand haffuer oc vndertiden følt sit Hiertis blødhed/ frygt/ forskreckelse/ vtaalmodighed/ Hand er oc vel vndertiden bleffuen hastelige betagen met vrede oc ond vilie/ som saadant lættelige kand hende iblant oss Menniske. Derfaare kunde wi io saa vel met Guds hielp/ giøre en krafftig oc behagelig Bøn/ der vdi Himmelen bliffuer hørt/ som Elias haffuer giort.

Til det tredie/ giffuer Apostelen tilkiende/ huad Elias haffuer bedet/ oc bekommet/ som er/ at det skulde icke regne/ i halffier-

de Aars tid / oc der den tid vaar forløben / haffuer hand bedet om igien / at det skulde regne / oc Gud bønhørde hannem begge gange.

Men at Elias haffuer bedet at Regnen skulde forholdis / haffuer denne Aarsage. Elias hand saa / at den Vgudelige Konge Achab giorde det som HERRen ilde behagede / hand tiente Baal / oc bad til hannem / hand opreysde hannem it Altere / oc fortørnede HERren / mere end alle Israels Konger / der haffde veret for hannem / etc. Saadant fortrød Propheten offuermaade / at Kongen met

sine Undersaatte affuigede/ fra
den rene Lærdom/ oc rette Guds
tieniste/ oc haffde henuent sig til
all Synd oc Last/ Derfor bad
hand/ at Gud icke vilde lade fal-
de en drobe Vand aff Himme-
len paa Jorden/ vdi halffierde
Aar/ paa det der kunde bliffue
en stor Tyrcke oc Dyr tid i Lan-
det/ til en straff offüer det Wgu-
delige væsen / at Gud der met
kunde heffne sig paa de affuige-
de. J saadan Bøn haffuer Gud
hørt Propheten / Meget mere
bønhører hand oss / naar wi
bede for hinanden til Liffuet eff-
ter hans vilie. Dette Exempel
skulde met rette giøre oss flitige

oc vindskibelige til at bede/at wi trøstelige oc met trofaste Hierter / skulle bede aluerlige for vor egen oc andre Menniskis nød oc trang. Derfor haffuer ieg i denne sidste farlige tid / i huilcken Bønen er saa saare fornøden/ som hun her til nogen tid haffuer veret/ sammensæt denne lille Bønebog/for den gantske Christenheds atskillige nød/ de enfoldige til gode/ i huilcken Bog her er forordineret oc vddelt / nogle visse Bøner/ til huer besynderlig dag om Vgen / met huilcke huer from Christen / den gantske Vge igiennem/ kand i Bøner faareholde den Almectige Gud/ all

sin oc sin Næstis trang / nød oc fare/ Der hos oc christelige tacksigelser/ met Morgen oc Afftensignelser.

Her offuer haffuer ieg oc synderlige beflitet mig / saa meget mueligt kunde vere / at ieg haffuer vddraget oc vdplocket Ordene aff den hellige Scrifft/paa det wi kunde vennis der til / oc giøre oss samme ord almindelige oc brugelige. Saa kunde wi ey heller aff oss selff finde eller optencke bedre eller krafftigere Ord/ icke heller bedre Form eller Vijs at bede met/ end de Ord oc den Form er / huilcken de hellige Propheter / Apostler oc Guds

Mend / aff den helligAands indgiffuelse/haffue brugt. Gud giffue at wi oc kunde sige dennem/ met lige saadant hiertelag suck oc aluerlighed / som de dennem sagt haffue.

Der hos er min vnderdannige Bøn til E: N: at i vilde lade saadant mit Arbeide vel befalde / huor paa ieg oc intet tuiler / efterdi ieg vil her met tiene den Christen Kircke. Helstfordi at E: N: haffuer Guds ord/ oc den rene Lærdom kiær/oc henger hart oc flitelige hos eders Bøner/effter de hellige Viduers art/oc effter den velbyrdige Herris / Her Volff Schlicken/

Greffue til Passaw / Herre til Weissenkircken / Elnbogen / oc Falchenaw etc. E: N: elskelige Ectehosbondis / oc min Herris / lofflige oc salige Ihukommelsis Christelige Exempel / huilcken der først haffuer fordret hid / oc ladet predicke det hellige Euangelium reent oc purt / oc haffuer beslutet stadelige sit Leffnet / met en salig Ende / vdi den samme Lærdoms bekiendelse / oc en aluerlig Guds paakaldelse. Her met befaler ieg E: N: met en ydmig Bøn / i den Allerhøyestis beskyttelse oc beskermelse / at hand vil altid oppeholde E: N: i den begynte Euangelis-

ke sandhed/met languarig sund=
hed/ oc gudfryctigt Regimente/
Oc der til eder velsigne oc be-
nedide/ met all Lycke oc Velfart
til Liff oc Siæl/Amen. Giff-
uet til Falchenaw/ den 17. A-
prilis. Anno Christi/ 1567.

E:N: vnderdannige
Tienere i Guds Ord.

M: Johan Haberman
Egranus/ Sogneher=
re til Falchenaw.

Register paa disse effterfølgendis Bøner / paa alle dage at bede i Vgen / Iblant huilcke somme kunde bedis oc læsis Formiddag / somme Efftermiddag / oc paa alle Morgen oc Afftensignelser / met Fader vor / Troen oc de Ti Guds Bud.

Søndag.

Maandag.

Tisdag.

Register.

Onsdag.

5. For alle Dødsyndere oc Synderinder.
6. For alle Siuge oc Suage.
7. Jmod all Dieffuelsens anfectning oc Fristelser.
8. Afftensignelse.

Torsdag.

1. Morgensignelse.
2. Tacksigelse for vort Liffs oppeholdelse.
3. En Bøn om Enighed vdi Troen.
4. Om timelig Fred.
5. For alle vantro oc forførde Mennifke.
6. For alle dennem oss giøre til gode.
7. Jmod all denne Verdens Anfectning oc Modgang.

Fredag.

Løffuerdag.

Register.

Psalm. xlix.

Kalde paa mig i nød/
Jeg vil hielpe dig/
Oc du skalt ærefuldgiøre mig.

Matth. xxj.

Alt det i bede i eders Bøn/ troer ickon/ saa skulle i faa det.

Psalm. cxlv.

HERREN er nær hos alle dem som paakalde hannem / alle dem som paakalde hannem aluerlige.

Johan : xvj.

Her til haffue i icke bedet
Faderen i mit Naffn. Beder
saa skulle i faa / at eders
Glæde skal vere fuld-
kommen.

Naar du vilt gaa til Kircken/da bed oc sig saa:

ALmectige GUD/ Himmelske Fader / paa din store Godhed vil ieg nu gaa i dit Hus / oc tilbede mod dit hellige Tempel i din fryct. HErre ledsage mig i din Retfærdighed/ skicke din vey her for mig. Før

mig paa dine Budords
stj/Thi du est min Gud/
oc min Saligheds Her-
re/ Jeg haffuer lyst til
din Bolig/ oc er gierne i
din helgens Menighed/
huilcken dig loffuer oc be-
kiender. Kõmer hid oc la-
der oss tilbede/ oc nedfal-
de faar HERren/ der oss
haffuer skabt/ Thi hand
er vor Gud/ oc wi hans
fødis Folck/ oc hans
Hiordis faar. Ophøyer

HErren vor Gud / beder til hannem / hos hans Fodskammel / thi hand er hellig. Jeg beder til dig / i den behagelige tid. O Gud formedelst din store Godhed bønhør mig / met din trofaste hielp / Amen.

En Bøn til Gud / om Aand oc Naade / til at bede ret.

O Euige barmhiertige Gud / efterdi wi

icke vide / eller kunde be-
griffue / Huad / oc huor-
lunde wi skulle bede / Men
du kant offuerflødelige
giøre / offuer alt det wi
kunde forstaa eller bede.
Vdgyd offuer oss / effter
din foriættelse / den rette
naadis oc Bøns aand /
huilcken der traader frem
for oss hos dig / met wsi-
gelig suck / paa det at wi
kunde paakalde dig met
Hierte oc Mund aluerli-

ge / oc tilfør dig det Loff-
offer som dig er best beha-
geligt. Herre lad mine
Læber op / at min Mund
kand forkynde din Loff.
Lad min Bøn icke vere
en wnyttig Mundplad-
der oc løss tale / paa det ieg
icke kommer til dig met
min Mund / oc ærer dig
alene met Læberne / oc
Hiertet at vere langt fra
dig / Thi saadan Bøn
bliffuer til Synd. Men

forlen mig der til Naa-
de at ieg dig/ som alle ret-
skaffene Tilbedere / kand
paakalde i Aanden oc
i Sandhed. Oc alt huad
ieg beder aff dig / met en
sterck Tro oc viss fortrøst-
ning / kand haabe vden
alt tuil / aff din milde
Godhed at bekomme/ oc
icke sætte dig her vdi tid/
stund eller maade til at
hielpe oc bønhøre. Men
at ieg altid vndergiffuer

mig i mit hiertis ydmyg-
hed/ din Naadige vilie/
der altid oc allestede best
er/ vdi all Taalmodig-
hed/ oc at ieg intet aff dig
begerer/ vden alene det
som din Guddommeli-
ge vilie/ din Loff oc ære/
der til min Siæls salig-
hed er anrørendis. Giff
oss oc der til Naade/ at
wi icke liue for dig met
vor Bøn/ oc icke stole paa
vor Retfærdighed/ men

paa din store Barm-
hiertighed / oc paakalde
dig i din kiere Søns Je-
su CHristi naffn / ved
huilcken wi haffue Fred
oc fri Leyde at traade
frem faar din Naade-
stoel/ oc kalde dig met al
tryghed / som dine kiere
Børn / vor allerkieriste
Fader. Styrcke oss/ at wi
icke bliffue affskreckede fra
vor Bøn / for vor egen
Wuærdigheds skyld.

Saa hielp nu o gode Gud/at wi paa alle steder opløffte hellige Hender/ uden vrede oc tuilactighed/oc flitelige holde ved vor Bøn/paa det at wi kunde faa/for din naadige foriættelse skyld/ allehaande baade timelige oc aandelige Gaffuer/ Amen.

Om Søndagen.

I.

Morgensignelse.

HErre Himmelske Fader / Euige Gud / velsignet vere din guddommelige Krafft oc Almectighed / Loffuet vere din grundløse Godhed oc Barmhiertighed / Priset vere din euige Vijsdom oc Sandhed / at du mig i denne farlige Nat / haffuer beteckt met din Haand / oc

vnder dine Vingers Skygge haffuer ladet mig tryggelige oc rolige soffue / oc mig gantske Faderlige beuaret oc beskermet / fra den onde Fiende / oc fra alt hans hiemelige list oc suig. Derfaare loffuer ieg dig for din Godhed / oc for dine vnderlige Gierninger du giør mod Menniskens Børn/oc ieg vil prise dig iblant din Me-

nighed. Din Loff skal alleuegne vere i min Mund / min Siæl skal altid rose dig HErre / oc alt huad i mig er skal prise dit hellige Naffn / Jeg vil oc aldrig forgette / alt det gode der du mig haffuer beuist. Saa lad dig nu befalde dette Loffoffer aff min mund / huilcket ieg fører til dig / aarle om Morgenen / i mit Hiertis enfaaldig-

hed. Jeg raaber til dig aff mit gantske Hierte oc Sind / at du oc vilt beuare mig i denne Dag/ fra all Liffs oc Siæls fare / oc giffue dine hellige Engle befalning offuer mig / at de beuare mig paa alle mine Veye. Affuerie den onde Fiende/oc all denne Verdens forargelse/ der til styr oc reger du mit Kiød oc Blod/ at ieg icke der aff bliffuer

forraſket/ ey handler no-
get groffuelige imod dig/
oc fortørne dig met mine
Synder. Reger du mig
met din hellig Aand at
ieg intet tager mig faare/
taler eller tencker/ oden a-
lene huad dig behager oc
kand tiene til din ære / oc
Guddommelige Maie-
ſtet. See min Gud/ ieg
offuergiffuer oc offrer
mig ſelff gantſke i dag i
din vilie/ met Liff oc ſiæl/

met all formue oc krafft/ induortis oc vduortis/ lad mig vere din Eyedom at ieg intet veed eller forstaar vden dig. Herre hør betimelige oc Aarle min Røst/ Aarle vil ieg skicke mig til dig/ oc mercke der paa/ Aarle vil ieg loffue dig/ oc icke lade aff om Afftenen/ ved Jesū Christum vor HErre/ Amen.

Her paa læss Fader vor/ Troen/ oc de ti Bud.

Tackſigelſe for alle Crea-
turs Skabelſe.

ALmectige Gud/ Himmelſke Fa-
der/ du ſom icke
eſt ſkabt eller født / men
eſt i Euighed/ for alle tin-
geſtis begyndelſe/ ieg til-
beder dig/ ieg ærer / loff-
uer oc priſer dig / oc tac-
ker dig aff mit gantſke
Hiertis grund/ ved JE-
ſum Chriſtum din kiære
Søn / for alle dine vel-

gierninger / oc besynderlige / at du haffuer skabt Himmel oc Jord / Soel oc Maane / oc alle Creatur/der til alt det som leffuer oc er til / ved din Almectighed oc Guddommelige Ord / oc det altsammen ved din Vijsdom regerer oc oppeholder. Jeg tacker dig ocsaa/ at du aff din Godhed oc Barmhiertighed haffuer vndergiffuet den

gantske Jordens kretz/ oc
alle Creatur/ til at tiene
det Menniskelige kiøn/ oc
dem til gode altingest vd=
delt. Men i besynderlig=
hed loffuer ieg dig min
Skabere oc HErre/ at du
oc haffuer skabt oc giort
mig dit Creatur til it for=
nufftigt Menniske/ effter
dit eget Billede/ oc haff=
uer giffuet mig Liff oc
Siæl oc alle Lemmer/
Fornufft/ Forstand/ oc

alle Sind / oc endnu alt
dette naadelige beuarer.
Stor oc vnderlig er din
Godhed mod mig / du
haffuer oppeholdet oc næ=
ret mig / der ieg endnu
vaar beslutet oc indeluct
i min Moders Liff / du
haffuer oc vnderlige hiol=
pet mig der vdaff oc be=
uaret mig / at ieg icke er
født Blind / Døu eller
Stum / Lam / eller i an=
dre maade vanfør. Stor

oc manfaaldig er din Barmhiertighed mod mig / at du icke haffuer giort mig til it Nød eller beſt / huilcket der er vden all Siæl oc Forſtand. Huo kand nockſom vdſige HERrens ſtore gierninger / oc priſe alt hans Henders lofflige Arbeyde: Huo kand fortelle all hans Loff: Der er ingen der kand fuldkommelige vdſige alle hans velgier=

ninger. Oc om ieg arme Syndere icke kand loffue dig ſaa meget och ſaa hø=yelige/ ſom du eſt værdig til oc ieg er ſkyldig til/ ſaa vil ieg derfaare icke tie/ men vden affladelſe roſe oc priſe dit hellige Naffn ſaa meget ſom ieg kand oc mig muneligt er / der hos ſaa meget ſom du giffuer Naade til. Jeg vil loffue oc priſe din Ret=færdighed/ din Naade/

oc store Barmhiertig-
hed/saa lenge ieg leffuer/
oc all den stund der er en
leffuendis Aande i mig/
da vil ieg aldrig forgæt-
te/huad gode du haffuer
beuist mig. Min Tunge
der du haffuer skabt mig/
skal vere fuld aff din ære/
oc stedse sige : Jeg tacker
HERRen i sin Hellig-
dom / Jeg loffuer han-
nem i sin mactis befestel-
se / Jeg priser hannem i

sine Gierninger / ieg berømmer hannem i sin store Herlighed / Alting huad der haffuer Aande / tacker HERREN / Alleluia.

III.

En Bøn om Syndernis forladelse.

BARMhiertige Gud / euige Fader / mine Synder ere store / mine Mis-

gierninger ere mangfol=
dige / mine offuertrædel=
ser ere wtallige / saa
mange som Sands=
korn ere paa Haffuet /
saa mange ere oc mine
Synder/ tht at all min
dict oc tract/ fra min før=
ste Vngdoms tid / er ic=
kon tilneget til det som
ont er. Ah HErre/ Huo
kand mercke huor offte
hand snubler? See/ Jeg
bekiender mine Misgier=

ninger / oc mine Syn-
der ere stedse faar dig.
Mod dig alene haffuer
ieg syndet / oc giort ont
for dit Ansict / paa det
du skalt beholde Rætten
i dine Ord/oc bliffue reen
naar du dømmis. Jeg
beder dog din wsigelige
Mildhed/gack icke i Ræt-
te met din Tienere / thi
faar dig er ingen leffuen-
dis Menniske retfærdig.
Naar du HErre vilt til-

regne Synden/ HERre/
Huo kand da bliffue be-
standig? Fordi sec/ intet
Menniske kand suare dig
it for tusinde. Thi at all
vor Retfærdighed er faar
dig/ lige som it besmittet
Klæde. Derfaare forbar-
me dig nu offuer mig eff-
ter din Godhed / oc vd-
slæt mine Synder effter
din store Barmhiertig-
hed/ Toe mig vel aff mi-
ne Misgierninger/oc ren-

se mig fra alle mine syn-
der/for dit Naffns skyld/
HErre ver mig naadig/
læge oc hele min Siæl/
thi ieg haffuer syndet i-
mod dig. Tenck HErre
paa din Barmhiertig-
hed/oc paa din Godhed/
huilcken der haffuer ve-
ret fra Verdens begyn-
delse/ Tenck icke paa mi-
ne vngdoms Synder oc
offuertrædelser/ Men be-
tenck mig effter din store

Barmhiertighed / for
din Godhed skyld / Be-
tenck ocsaa at wi ere kiød/
it Veyr / der snart hen-
far/oc icke kommer igien/
oc lad aff fra din vrede oc
grumhed offuer oss. O
gode Gud/ ieg bekiender
io at mine Gierninger
eller fortieniste/ icke kand
vdslætte mine Synder /
eller forhuerffue din
Naade/Men vor HER-
ris Jhesu Christi/ det w-

skyldige oc vbesmittede Lams pine oc død/ er en ret betalning for alle vo=re Synder oc Misgier=ninger / oc hans Blod som er vdgiffuet til alle vore Synders forladel=se / er vor Siæls afftoel=se oc Renselse. Paa saa=dan en Fortrøstning oc Haab / rober ieg til dig / at du aff Naade/vilt for=lade dit Folckis offuer=trædelse / betecke oc skiule

Synden / oc icke tilregne
oss vore Misgierninger.
Toff oc met min hemelig
Feil oc Breck / paa det at
min bedrøffuede Siæl /
oc mine Been / der meget
forskreckede ere / kunde i-
gien bliffue frydede oc trø-
stede. Thi Barmhiertig-
hed oc Syndsens forla-
delse hører dig til / Hos
dig er Naade oc megen
forløsning. O HErre
hør min Røst / min suck

oc Bøn / oc bøye dine Øern til min begering / oc foracte icke mit Hiertis graad / for JEsu Christi din kiære Søns skyld / Amen.

IIII.

Om den christelige Kirckis oppeholdelse.

O All Naadis Gud oc Barmhiertigheds Fader / som samler oc oppe-

holder dig/ en hellig Me-
nighed oc Kircke her paa
Jorden/ ved dit Ord / oc
hellig Aand : Jeg beder
dig/ at du vilt stedse oc
stadelige oppeholde din
lille Hiord / dit arme
Folck / der dit Ord ved
din Naade haffuer a-
nammet / oc det ærer oc
forfremmer/ hos den ret-
te/ bekynte/ rene oc Sa-
liggiørendis Lærdom /
oc ved de Høyuærdige

Sacramenters rette brug/ imod alle Helffue-dis porte/imod alle Dieff-uelſens bruſen oc ſtorm/ imod alle den arge Ver-dens Ondſkaff oc Tiran-ni. Oppeholt oc beuare dit lille Skib / oc dine Chriſtne / mit paa det bruſendis Haff / vnder alle huereluinder oc Vandbølger / at det icke ſiuncker eller vndergaar/ Lad din Kircke ſtaa faſt

oc wryggelig / paa den
Grundsten hun er bygt
paa. O GVD Zebaoth/
vent dig dog/ beskue aff
Himmelen/ oc see til/ oc
hiemsøg dit Vintre/røcte
det oc holt det ved mact/
huilcket din høyre haand
haffuer plantet / huilcket
du haffuer oc dig stade=
lige vdualt/ paa det at
det kunde voxe oc vdbre=
dis/oc at Grenene oc im=
per kunde bliffue store oc

mangfoldige / Beuocte det met din Skiold. Tag oſſ dine Faar/i din beſkyttelſe / at ingen riffuer oſſ aff dine Hender. Beuar oſſ fra alle dennem ſom ſtaa effter at vdſlætte den rette Lærdom/oc at oprette deris ſkendelige Affguderi. Lad dit ſalige Ord det klare oc womſkiffteli-ge Liuſſ / der nu ſkinner for oſſ/ icke bliffue vndertryct eller vdſluct / men

giør oſſ hielp oc biſtand / ved din ſtore vdracte Arm / oc opholt din Kircke oc Menighed / iblant ſaa mange anſtød / paa det at du oc iblant oſſ her paa Jorden / kand haffue it Folck / der dig bekiender / ærer oc tilbeder / oc tiener dit hellige naffn. Ah HERre / lad oſſ icke vndgielde vore Synder / du haffuer io tilforn tilgiffuet dit Folck deris

Misgierninger / oc skiult alle deris Synder / du haffuer io tilforn bortta-get all din vrede oc vente dig fra din vredis grum-hed. Trøste oss Gud vor Saliggiørere / oc lad aff fra din vgunst offuer oss/ Beskytte din Christenhed din Kircke oc Folck/ huil-cken der forlader sig paa dig / giør saadant for dit Naffns skyld / at det icke skal bliffue vanhelliget /

Ja giør det for Jesu Christi din kiære Søns vor eniste Trøst oc Frelseris skyld/ Amen.

V.

En Bøn / for Guds hellige Ords predickere.

Almectige Euige Gud kiære Fader / der oss ved din kiære Søn Jhesum Christum haffuer befalet at bede dig om Arbeyde-

re i din Høst / oc haffuer tilsagt oss/ at du naadeligen vilt bønhøre oss. Jeg beder dig/ for den samme din kiære Søns skyld/ at du vilt giffue din elskelige Christenhed / retskaffene Tienere oc Predickere i dit hellige Ord/ met stort tal oc skare. Send oss dennem som ere vise oc lærde i den hellige Scrifft / begaffue dennem met din hellig Aand / huilcke du

oss tilskicker. Opfylt den-
nem met dit Ords sande
mening oc Forstand / at
de kunde vise oss den rette
vey til det euige Liff/ oc vd-
legge Scrifften wforfal-
sket/ der til met atuare oss
for all vrang Tro / oc
Menniskens tant / oc for
all Siælens forgifft paa
det wi kunde bliffue be-
holdne vdi den rene Lær-
dom oc Tro. Thi huor-
lunde kunde wi ellers tro

om det wi icke haffde hørt: Huorlunde skulle wi oc høre uden Predickere: Huorlunde skulle de oc predicke uden de bleffue udsende: Derfaare o hierte allerkiæriste Fader/ sæt i din Menighed / lærde Bisper/ christelige Sogneherrer/rene Predickere/ tro Hiurder/fromme Lærere oc Siælesørgere/huilcke der trolige kunde føde din Menighed / ved din

hellig Aand/ huilcken Menighed din kiære Søn/ met sit egit Blod haffuer forhuerffuet/ oc at de vdrede oc forkynde/ met megen nytte oc fruct/ det hellige Euangelium/ dit dyre oc værdige Ord/ dit Guddommelige Naffn til ære/ oc trøste de bløde Samuittigheder/ imod all Dieffuelens oc denne onde Verdens Frelsere. Giff oss oc saa dennem

som mectige ere til at for-
mane ved den salige Lær-
dom/ oc til at straffe den-
nem som der imod sige/
paa det de kunde veldeli-
ge giøre deris vederparte
Modstand/ oc dennem i-
giendriffue oc offueruin-
de/ oc i saa maade forstø-
re oc ødelegge Dieffue-
lens Rige. Giff oss ocsaa
saadanne Lærere/ der i
alle maade gaa for deris
Hiord oc Guds Menig-

hed / met gode Exempel/
oc Gudfryctige leffnet/at
all Forargelse kand bliff=
ue tilbage / oc at ingen
formedelst nogens vgu
delige Leffnet skulde bliff
ue affholdet fra Troen.
O Barmhiertige Gud /
skick oss icke i Landet / dit
Ords Hunger / mangel
eller brøst/at de rene Pre=
dickere icke bliffue oss fra
røffuede. Lad oss icke vnd=
gielde vor store Vtack=

nemmelighed / beuar oss kiære Fader / for de onde Arbeidere/for de wtro Le-iesuenne / oc for alle dem der komme løbendis aff dennem selff / oc icke bliff-ue vdsende aff dig / ved Jhesum CHri-stum vor HEr-re / Amen.

VI.

For Guds Ords Tilhørere.

O Gode Barmhiertige oc Milde Gud/du haffuer giffuet oss dit hellige Ord oc Euangelium/ purt oc klart/aff din Guddommelige kiærlighed/ huilcket der er vor Siæls Aandelige spise / oc en Guddommelig krafft/til at Saliggiøre alle den=

nem/ som tro der paa/ lige som din kiære Søn selff siger : Salige ere de som høre Guds Ord / oc beuare det. Oc huo som holder mit Ord / hand skal icke see Døden Euindelige. Derfaare saa beder ieg dig / for alle dine hellige Euangelij Tilhørere / Obne vore Hierter oc Oyen/ at wi nyttelige oc met fruct høre dine ord oc met gantske flid oc al-

uerlighed / giffue der act
paa / at lære oc begribe /
huad oss kand vere fornø-
den til vor Troes bestyr-
ckelse/oc vort Leffnets for-
bedring. Lad dit Ord bo
riglige iblant oss vdi all
Vijsdom. Giff din Naa-
de oc Krafft til Euangelij
Predicken / at wi den
samme Lærdom anam-
me/icke som Menniskens
lærdom/men som Guds
Ord / oc at wi der effter

som Guds Børn kunde verdelige leffue / dit hellige Naffn til ære. Lad din Guddommelige ords Sæd rodfestis vdi vore Hierter / oc giøre megen fruct / Affuerg oc styr Dieffuelen / at hand icke riffuer det vd aff vore Hierter/oc at wi icke bliffue forglemmelige Tilhørere / vden all Tro oc Fruct. Oc at wi icke vdi Fristelse / i Kaarss / Fat-

tigdom/eller Modgangs
tid affalde/ som hine
vantro oc wstadige giø-
re/ huilcke der tro til en
tid / oc i forfølgelse falde
de der fra. Der til hielp
oss oc videre/at dit hellige
Ord den Guddommeli-
ge Sæd icke skulde bliffue
hos oss/ vnder Sorrig/
Rigdom eller dette Liffs
vellyst. Beuare oss du
fromme Gud/ at wi icke
bliffue funden iblant den

hob / som dit Ord forac-
ter oc bespaatter / huilcke
der vandre effter deris e-
gen lyst / udi all sekerhed /
oc høre Ordet met forher-
dede Hierter / oc forstocke-
de Sind / til deris egen
Forderffuelse oc Dom. O
himmelske Fader forle-
ne oss din Naade / at wi
maa høre all Salig / nyt-
telig lærdom oc straff / al-
le tro Formaninger til
vor forbedring / met

Hiertens lyst oc glæde/
met ret nidkiærhed oc act=
somhed / oc det i it gaat
Hierte beuare / oc giøre
fruct der aff i Taalmo=
dighed / paa det at wi
kunde afflegge all wren=
lighed oc all ondskaff / oc
anamme Ordet met sact=
modighed / der vdi oss er
plantet/huilcket der kand
giøre vore Siæle salige/
paa det at wi icke alene
skulle vere Ordens høre=

re / men ocsaa giøre der efter / oc bliffue der i bestandige indtil enden / ved JHesum CHristum din kiære Søn vor HErre / Amen.

VII.

Jmod falsk Lærdom / oc Secter.

O Barmhiertige gode Gud / som oss trolige haffuer atuaret / at wi skulle

vocte oss vel for de falske
Propheter / der komme
til oss i Faareklæder / oc
induaartis ere de gluben=
de Vlffue. Oc effterdi i
disse sidste dage (i huilcke
wi nu leffue) skulle kom=
me grumme tider/ i huil=
cke Sathan skal omskiff=
te sig til en Liusens En=
gel/ oc de falske Lærere oc
bedragelige Arbeidere /
foruandle sig til Christi
Apostler/ huilcke der føre

aleniste it Gudfryctigt
væsens skin / men kraff-
ten fornecte de / aff huil-
cke der oc kommer it stort
affald fra den rene Lær-
dom / oc det Syndsens
Menniske / oc det forderff-
uelsens Barn / huilcket
der er den rette Modstan-
dere / skal bliffue obenba-
ret. Saa hielp nu euige
Gud / at wi kunde haffue
Sandhed kiær / oc der
hos fly oc sky alle Løgn-

actige Aander/ all kraff-
tig vildfarelse/ oc all falsk
skin / Paa det at wi icke
affuige fra den rette Tro/
eller lade nogen rycke oss
fra vort Maal / men at
wi kunde bliffue bestan-
dige hos dit Ord / indtil
enden/ oc lade ingen for-
føre oss i nogen maade /
huercken ved løgnactige
krafft tegen/ oc vnderlige
gierninger/ ey heller ved
nogen anden forførelse

til wretfærdighed / at wi
icke lade oſſ vege eller bo-
ye for allehaande Lær-
doms veyr ved Menniſ-
kens ſkalckhed oc bedrege-
ri / ved huilcken de hand-
le met oſſ / oc tencke oſſ at
forraſke. Beuar o kiere
Gud/dine vdualde i den-
ne forargelige Verden /
at de icke bliffue forført i
vildfarelſe/forkaarte diſſe
onde Dage i denne farli-
ge tid / Omſtød met din

Munds Aande/det van-
artige/oc onde Barn/
som alting forfører. Giør
hannem en ende/ ved
din kiære Søns Christi
obenbarelse. Beuar oss
oc for alle Kættere oc suer-
mere/ For de grumme
Vlffue der icke spare din
Hiord/for de Mend der
vrangelige tale/ oc drage
Disciple til sig/ for de
Mennifke der haffue
parterede oc atskilde Hier-

ter oc Sind / som begyn-
de splitactighed oc forar-
gelse / For det Wkrut som
fienden saaer / for alle
Siæle myrdere oc Tiuff-
ue. Lad oss høre din rost
alene / oc den samme eff-
terfolge aff Hiertet i en
sand Tro / oc enfaaldig
Lydighed / paa det dit ord
maa vere vor eniste Ma-
lesnor / effter huilcket wi
kunde døme all Lærdom /
oc fly for den fremmede /

oc haffue ingen lyst til wretfærdighed. Det forlene du oss o euige Fader/ ved JEsum Christum din kiære Søn vor HErre/Amen.

VIII.

Afftensignelse/om Søndagen.

O Euige Gud/ Barmhiertige Fader/ Jeg opløffter mine Hend.r til

dig / som it Afftenoffer/ oc siger dig aff Hiertet/ loff/ prijs/ oc tack/ at du mig i denne Dag/ oc min gantske Liffs tid / fra alt ont/ oc wlycke / ved dine hellige Englis beskyttelse/ imod den onde Fiende / naadeligen haffuer beskermet. Jeg beder dig/ at du vilt forlade mig alle mine Synder / huor ieg haffuer giort wret/ i denne dag/ oc nu i denne

tilkommendis Nat staa mig bi/ oc giffue dine hellige Engle befalning offuer mig/ at de i en Ring beleyre sig omkring mig/ oc sla en Vognborg om mig/ paa det ieg kunde vndfly den onde Fiendis falske snarer oc argelist. Lad mig dit arme Creatur/ vere din Godhed oc Barmhiertighed befalet/ Beskyt mig met din vdstracte Arm/ Thi ieg

begerer det aff Hiertet / at du bliffuer hos mig i denne Nat / der til vaager oc altid min Aand i mig til dig. Jeg tøffuer effter din Godhed / oc min Siæl haaber paa dig leffuendis Gud / thi du est min tilfluct / oc min tro Frelsere. See HERre / huad heller wi soffue eller vaage / saa høre wi dig til / huad heller wi leffue eller dø / saa

est du io visselige vor Gud / der oss haffuer skabt. Derfaare raaber ieg til dig / lad icke din Naade vere langt fra mig. Beskerme mig min Gud som en Oyesten / Beskerme mig met din skiold. Beholt mig at ieg maa ligge rolige/ oc soff=ue stille/oc sund igien op=uaagne / skiul mig i din Tabernackel oc Bolig/ i den onde tid / skiul mig

hemelige i din befestelse / ophøye mig paa en Klippe / saa vil ieg intet frycte. Oc om ieg skønt vandrede i en mørck Dal / vil ieg dog icke redis for nogen wlycke / thi du est hos mig / din Kiep oc Staff trøster mig. Forlen mig din Naade / at mit Legeme kand soffue / men lad min Siæl altid vaage til dig / oc at ieg kand haffue dig stedse vdi mit

Hierte / oc at du aldrig
kommer aff mit Sind
oc Hu. Beuar mig fra
onde oc skendelige Drøm-
me oc tung Søffn / fra
wrolig Vect/ oc wnyttig
Sorge/ fra onde oc sua-
re Tancker / oc fra all
Siæls oc Liffs fare. See
min Gud / vdi din naa-
dige beskyttelse befaler ieg
mit Liff oc Siæl / min
Slect oc gode Venner.
Du trofaste Gud oc Fa-

der/ du haffuer skabt oss/ wi ere dine Henders gierninger/ oc din fødis faar/ Vdbred dine Hender offuer oss/ oc beteck oss i denne Nat met din Godhed / omfagne oss met din Naade paa alle Sider. See HErre ieg raaber til dig om Dagen/ oc du suarer mig / ieg tier oc icke stille om Natten / oc du bønhører mig / ved Jesum Chri-

stum vor HERRE/ Amen.

Om Maandagen.

I.

Morgensignelse.

JEG priser dig min Himmelske Fader / dit hellige Naffn vil ieg altid ophøye / din Loff skal stedse oc altid vere i min mund. Min Siæl skal berømme sig i dig / at du mig

ved din store Naade oc Barmhiertighed / haffuer beuaret i denne Nat / fra alt ont oc all skade / til Liff oc Siæl / oc haffuer oppeholdet mig gantske Faderlige / imod min Modstandere den onde Fiende. Thi der som du icke haffde veret min Skiold oc Bistand / saa haffde wtallige wlycker forderffuet mig / at ieg icke haffde opstaaet sund

oc karsk aff min Seng igien. Derfaare tacker ieg dig io tilbørlige / for din naadige beskyttelse. Her offuer raaber ieg til dig / aff mit Hiertens grund/oc min Bøn kommer Aarle faar dig/ Jeg søger dig Aarle/oc beder/ at du vilt beskerme mig fremdelis i denne Dag / met alt det mig tilhører/ oc du mig aff Naade giffuet haffuer/fra Dieff=

uelens list oc vold / fra
Synd oc Sorrig / skam
oc skade/oc alt andet ont.
Kom du mig vdi denne
Morgenstund til hielp
met din Naade / helst
fordi/ at ieg vden dig/in-
tet formaar / oc hielp/ at
ieg i deune dag / Christe-
lige begynder alle mine
gierninger i dit Naffn/
oc dennem saligen fuld-
kommer oc vdretter / til
din guddommelige Ma-

iestetis ære / oc til min Næstis nytte oc gaffn. Beuar min Siæl / Forstand / Fornufft oc alle tancker/ oc alt det ieg skal giøre oc lade / at den lede Dieffuel icke skal eller kand giøre mig skade. Omkringgiff mig met din Skiold. Beskytte mig fra alle mine Fiender / siunlige oc wsiunlige / at de icke met deris list oc suig / met Traal-

dom oc Forgifft/ met all deris vold oc Ondskaff / hemelig eller obenbare / paaføre mig nogen ska=de. HERre Gud Fader oc mit Liffs HERre/ be=uar mig oc for all wtuc=tig siun / oc vende fra mig all ond lyst. Lad mig icke henfalde vdi Fraadseri oc Wkyskhed / oc beuar mig fra it w=blut oc wskamfult Hier=te. Hielp at ieg ved din

Naade / voddriffuer det Oye / der mig vil forarge/oc kaster det fra mig/ i det ieg bortlegger mit Hiertis onde oc wrene begieringer. Tag bort fra mig alt huad dig ilde behager / oc mig skadeligt er/ oc giff mig huad dig vel behager / oc mig nytteligt er / paa det at ieg kand tiene dig i en sand Tro/oc i mit Hiertis renhed/ beuar mig fra Kiø=

delig lyst/ fra Oyen lyst/ oc fra it Hoffærdigt Leffnet. See / du trofaste Gud / Jeg offuergiffuer mig gantske oc aldelis i dag / at leffue effter din vilie / Giør du mig til it velbehageligt Offer faar dig/ at min tieniste bliffuer dig behagelig oc teckelig / i Christo Jhesu din kiere Søn vor HERRE/ Amen.

II.

Tacksigelse for vor Forløsning.

O HErre Jhesu Christe / du leffuendis Guds Søn/som est din Faders billede oc skin / icke giort eller skabt / men født aff hannem aff Euighed / i en Guddommelig/ watskild verelse / i lige Maiestet oc Herlighed. Jeg tilbeder dig/ ieg ærer / loff-

uer oc priser dig / oc siger dig tack for alle dine Velgierninger / men besynderlige / at du i den beskickede tid / effter din Guddommelige vilie oc velbehagelighed / haffuer taget paa dig / sand Menniskelig Natur / aff Maria den rene kyske Jomfru / oc mig arme fortabte oc fordømde Menniske / igien vundet oc forløst fra alle mine Synder /

fra den euige Død/ oc fra
Dieffuelens mact oc
vold / icke met forgenge-
ligt Guld eller Sølff /
men met dit hellige dyre-
bare Blod / oc met din
vskyldige Pine oc Død /
oc det altsammen aff din
grundløse luter Kierlig-
hed / Naade oc Barm-
hiertighed / vden alene
mine Gierninger/fortie-
niste oc værdighed. O kie-
re HERRE Gud/ huor

ſtor er din Kiærlighed/ mod det Menniſkelige kiøn / i det at du retfær=dige eſt død for de wret=færdige oc wgudelige. Huor kand der vere stør=re Kiærlighed/ end naar nogen lader ſit Liff for ſine Venner? Men nu priſer du din allerhøyeſte oc offuermaade ſtore Kiærlighed mod oſ / at du eſt død for oſ/ der wi endnu vaare Syndere/

oc dine Fiender oc Uuen-
ner / oc du haffuer ved
din Død forligt oss met
din Fader/oc stillet hans
retfærdige Vrede. Du
haffuer vdslet den Hand-
scrifft som vaar imod oss
oc slaget den til Kaarsset/
oc giort oss fri fra Louens
forbandelse / fra Synd
oc euig Helffuedis pine /
du haffuer borttaget
Førstedømene/oc Mørck-
hedsens veldige/ oc giort

en Seieruinding oc Triumph der aff / ved dig selff. Der til haffuer du met din hellige Opstandelse aff døde/igienskicket oss / vskyldighed oc det euige Liff / en sand Retfærdighed oc Salighed/ mig oc alle/ der saadant Tro aff Hiertet. O du trofaste Frelsere oc Saliggiørere/lad din hellige Pine icke vere ilde fiedt eller spilt paa mig arme

Syndere. Hielp at ieg her efter icke leffuer mig selff/ men efter din vilie/ du som est død for mig/ oc igien opstaaen / paa det ieg oc skulde opstaa aff Synden / oc bliffue leffuendis i dig / oc vere din egen/oc i dit Rige vnder dig leffue/ oc tiene dig i euig Retfærdighed/ du som est opfaren til Himmelen / oc sider hos din Faders høyre Haand /

nu oc i all Euighed/ vnd
mig oc / at ieg nu oc al-
tid / oc synderlige i min
sidste ende / trøster mig
der met aff Hiertet / oc
der ved bliffuer beholden
i en ret Tro/ oc at ieg som
it saligt Menniske / vdi
Christelig vandel oc Ly-
dighed / altid loffuer oc
tacker dig / min HErre
oc Gienløsere / oc effter
dette Liff bliffuer euige
salig/ Amen.

III.

Om en ret Tro.

HErre Almectige Gud / du rette Liusens Fader / hos huilcken der er ingen forandling eller omskifftelse/ paa Lius oc mørck / aff huilcken alt gaat oc alle fuldkomne gaffuer komme hid til oss. Jeg beder dig/ at effterdi Troen er icke huer Mands ting/ du da vilt

ved din HelligAand/ plante oc oppeholde i vo=re Hierter / din Søns Jhesu Christi retskaffne kundskab/ oc den dag fra dag formere/at ieg kand bliffue opfylt met din vil=lies kundskab i allehaan=de aandelig Vijsdom oc Forstand / paa det ieg kand vandre værdelige faar dig i all behagelig=hed/ oc vere fructsomme=lig i alle gode Giernin=

ge/ oc i de ſamme voxe/ effter din herlige mact/ i all Taalmodighed oc Langmodighed / met Glæde. Giff mig krafft effter din Herligheds rigdom / at bliffue ſterck til det induortis Menniſke/ oc Chriſtum at bo formedelſt Troen i mit Hierte. O kiere Gud/ effterdi ingen kiender din Søn / vden du Fader / oc ingen kiender dig Fader / vden

den samme din Søn oc huem hand det vil obenbare/Saa beder ieg dig/ drag du mig til hannem at hand kand føre mig til dig/ Giff mig den rette Salighedskundskab/ huilcken som er i Syndernis forladelse. Kom min skrøbelige Tro til hielp/der er saa liden som it Senips korn / at hun kand voxe oc formeris/oc ieg kand bliffue opbygt

oc rodfest i dig/ der til vere stadig oc vbeuegelig. O fromme Gud/ du som haffuer optent Troens gnist i oss/ oc haffuer begynt den gode Gierning i oss/ ieg raaber til dig/ at du oc det vilde fuldkomme indtil enden/ at wi io meer oc meer bliffue rige/ vdi allehaande kundskab oc forfaring/ paa det wi kunde vere rene/ oc vden forargelse/ indtil vor Her-

ris Jhesu Christi dag / opfylte met Retfærdigheds fructer / huilcke som skee til Guds ære. Oppeholt oc beuar det du haffuer vircket oc forarbeidet i oss / paa det at min Tro icke skal formindskis vdi Kaarss oc Fristelse. Gior mig bistandig / i en sand christelig Bekiendelse / at ieg kand naa / det forscreffne Saligheds maal. Beuar mig fra

vrang Tro / oc all falsk Guds tieniste / oc at ieg icke far vild eller tuiler paa nogen Artickel/ Der til saa giff oc Naade / at den samme min Tro/ icke skal vere død/ ørckeløss/ eller wkrafftig/ men arbeide oc giøre fruct / oc ved Kierlighed lade sig vdbrede/paa det at ieg kand der aff faa den rette Troens ende / sō er vor Siælis salighed/ Amen.

IIII.

Om Guds Rige.

VArmhiertige gode Gud/ euige Fader / du som haffuer lært oc befalet oss / at wi til det første oc for altingest / skulle tracte effter dit Rige / oc dit Rigis retfærdighed / Jeg beder dig/ at du vilt giffue Naade / at dit hellige Ord kand bliffue pre-

dicket rent oc purt vdi all Verden / oc at wi tage vor Fornufft til fange / vnder Troens lydighed / oc leffue vdi samme Lydighed christelige / som Guds børn / dig til vilie oc behageligehed/paa det/ at dit Rige kand komme i oss oc til oss/oc bliffue formeret / Oc at mange aff dennem som icke endnu tro paa Ordet / kunde bliffue ved en christelig

vandel oc omgengelſe
vunden oc tillaackede.
Hielp kiere Gud / at wi
ſom ere aff Naade for-
løſte fra Mørckhedſens
mact oc velde/oc indſætte
i din kiere Søns Jheſu
Chriſti Rige / ved huilc-
ken wi haffue forløſning
ved hans Blod/ſom er/
Syndernis forladelſe /
at wi oc bliffue vdi hans
Rige/ oc ſtadelige oc var-
actiac bliffue/ ved den re-

ne oc salige Lærdom/ oc vandre verdelige vdi all Gudfryctighed oc Erlighed / som rette Liusens Børn. Oc effterdi at Guds Rige icke kommer met vduaartis Facter eller Ceremonier / staar oc icke vdi bare Ord / men i krafft oc i Aanden / da forlene oss din Naade/at wi ved dit Saliggiørendis Ord oc hellig Aand/ kunde paa ny her offuen

aff igienfødis som Him-
merigis Metarffuinge /
paa det at wi kunde vere
ret tilſinde / oc met vore
Hierter oc Hu / bo i Him
melen / oc ſtedſe ſtunde eff-
ter den wforgengelige /
wbeſmittede / oc wfor-
krenckelige arffue. Hielp
at wi kunde vere Aande-
lige fattige / oc ydmyge /
oc haffue ſorrig oc grem-
melſe for vore Synder /
Giff oſſ hunger oc tørſt /

det er hiertelig Forlengelse efter Retfærdighed/ oc at wi der hoss ere sactmodige / barmhiertige/ rene aff Hiertet oc fredsommelige/ der til/at wi kunde met Taalmodighed lide oc offueruinde/ allehaande Forfølgelse oc Modgang/bagtale oc wfortient last oc straff / for Retfærdigheds oc Sandheds skyld. Beuar oss fra Dieffuelens oc

Syndens Rige / fra fal-
ske Lærdom oc onde Leff-
net / fra all Forargelse/
huor met dit hellige
Naffn lastis oc bespot-
tis / dit Rige forhindris
oc formindskis. Forlene
oss Naade / at wi offue
vor Tro vdi allehaande
Kierligheds oc Barm-
hiertigheds Gierninger
mod huer mand / paa
det at wi i sin tid / kunde
høre din kiere Søns gla-

delige oc Naaderige røst: Kommer hid min Faders velsignede Børn/ oc arffuer det Rige/ huilcket eder er beredt fra Verdens begyndelse/ Amen.

V.

For Verdslig Offrighed.

O Vige Barmhiertige Gud/ vor HErris Jesu Christi Fader/ efftersdi at du ved din hellig-

Aand haffuer befalet at der skal skee Bøn / Formaning / Forbedelse oc Tacksigelse / for Konger oc all Øffrighed / heldst fordi de ere alle dine guddommelige skick oc Ordning / Thi der er ingen Øffrighed / uden aff dig euige Gud. Saa beder ieg dig nu/paa din befalning for den Romske Keisere / der til for alle christne Konger/ Førster

oc Herrer / for deris Raad / oc befalnings Mend/ Oc synderlige for min Naadige Herre oc Konge/Kong Frederich/ vnder huilcken ieg nu leffuer / oc for hans elske-lige Raad/ Desligeste for dette ærlige Raad i denne Sted/ beholt dennem alle / vdi en languarig Sundhed/oc gudfryctigt Regimente/Beuar dennem fra alt ont oc skade/

til Liff oc Siæl. Giff den-
nem ocsaa Naade/ at de
kunde bliffue opluuste
met dit Guddommelige
Ords kundskab / oc tage
vare paa deris kald tro-
lige oc flitelige / oc oss be-
skytte hos den rene Eu-
angelij Lærdom. Opfyld
dennem met dine Gud-
dommelige Raad/ Vijs-
dom oc Forstand / at de
beskerme de fromme oc
wskyldige oc straffe de on-

de oc wretfærdige / At de
oc oprette oc oppeholde /
loulig Ordning oc skick /
god Politi / oc timelig
Fred / huor ved alle oc
huer serdelis kand skee li-
ge ret/ oc i all tingest søge
oc forfremme din Gud-
dommelige ære/ oc deris
Vndersaattis velfært oc
gaffn/ der til tuct / erlig-
hed / oc Menighedens
nytte / Paa det at wi i
saadan maade / kunde

leffue trygge / rolige oc fredsommelige / hos vor Næring oc biering / i all Gudfryctighed. Men effter at Kongens oc alle Menniskis Hierter staar i din Haand / oc du kant bøye det huort hen du vilt. Saa beder ieg dig Almectige Gud / at du ved din Barmhiertighed / Naadelige vilde vende oc formilde alle Tyranners oc alle w-

milde Herrers sind / oc deris vnderlige oc vgunstige Hierte / huilcket wi met vore Synder vel haffue fortient/ at de icke plage de arme oc ælendige i Landet/eller dennem met vtilbørlige tynger oc paaleggelser besuere/ Men at de kunde betencke/at de haffue oc en Herre i Himmelen / for huilcken der gielder ingen Persons anseelse. Huil-

ecken de oc en gang skulle giøre it skarpt Regenskab / huorledis de haffue handlet her paa Jorden. O HERre giff oc forlene dem Naade til / at de saadant kunde betracte / for Jhesu Christi skyld / huilcken der er en Dommere offuer leffuendis oc Døde / met huilcken oc den Hellig-Aand / du leffuer oc regnerer / vdi en Gud-

dommelig verelse / Amen.

VI.

For Undersaatte.

O Naadige Gud oc Fader / du som haffuer bødet oc befalet alle Undersaatte / at huer skal vere sin Offrighed/ der offuer hannem mact haffuer / lydig oc hørsommelig / Oc saadant haffuer du paalagt Mennisken/ icke

alene at mand kand vnd-
gaa straffen / men oc for
Samuittighedens skyld
Jeg beder dig at du vilde
giffue alle Vndersaatte
saadan din Guddom-
melige vilie at kiende oc
forstaa / at huer met sit
Hiertis enfaaldighed/
kand vere sin ordentlige
oc beskickede Offrighed
lydig / i altingest der icke
er imod dit Ord / oc den-
nem ære / som din gode

oc hellige ordning / bede for dennem / gierne oc veluillige giffue dem huad huer er skyldig at giffue. Beuare oss euige Gud / at ingen foracter sin Offrighed / ey heller dennem i sit Hierte bander oc formaledider / efterdi du pleier at kalde dennem Guder / som de der sidde i din sted / oc skulle holde Regimentet her paa Jorden / Thi alle

oprøriske Menniske skulle faa en forskreckelig Dom offuer sig/ fordi at de her met staa din Guddommelige Ordning imod. Forlene oc Naade/ at de arme Vndersaatte / icke bliffue besuerede met ny paaleggelser / met haarde oc suare tienister oc Trældom / ey heller met vold oc Tiranni fortryckis eller ødeleggis. Men huorsomheldst en Part

bliffuer plagede aff for strengt Herskaff / met Trengsel / vbillige paa-leggelser / oc vtilbørlige byrder/ Saa vilt du euige Gud/ giffue de fattige Vndersaatte naade til / at bære oc lide saadant deris Kaarss/ met Sact-modighed oc Taalmo-dighed/som deris Troes prøffuelse. At du oc vilde høre deris suck oc raab / døme deris Sag oc haff-

ue en Naadig tilsiun der met/ lige som du haffuer giort met Israels Børn i Egipten / huilckes ælendighed/ Jammer oc Angest / du endelige haffuer seet / oc dennem met din stercke Haand Faderlige forløst / fra deris suare last oc byrde/ vnder Konning Pharaone. Beuar oss Barmhiertige Gud / for Hedensk vchristelig Offrighed / for fremmet

Herskaff / at wi icke bliff-
ue tuingde til tieniste vn-
der de Vantro oc Affgu-
diske. Beuar oss oc for
alle Syndsens Aag / at
wi icke giffue vore Lem-
mer til wretfærdigheds
tieniste/ oc icke lade Syn-
den regnere i vore døde-
lige Legeme/at wi icke der
met bliffue besuarede til
Liff oc Siæl / beskytte oc
oppeholt oss i all vor nød
ved Jhesum Christum

vor HErre oc Gienløsere/ Amen.

VII.

Imod den gantske Christenheds Fiender.

O HErre Gud/ huorfaare bruse saa de vgudelige vden Aarsage? Oc de Veldige sætte sig op imod dig/ oc din Søn Christum den saluede. Ah HERRE/ hui ere di-

ne Fiender saa mange/
oc mange sætte sig op i-
mod dit Hellige Ord / at
de det ville dempe / oc i
den sted indføre deris
skendelige Affguderi oc
falske Lærdom i den chri-
stne Kircke. De optencke
hemelig list oc Practicker/
huorledis de kunde om-
komme dit Ords bekien-
dere. De haffue ont i sin-
de / de gaa siuglige met
wlycke/ lad dem føde den

i wtide. De lure effter oss/
lige som en Løffue bege=
rer Roff/ lige saa staa de
effter vore Siæle. De op=
lade deris keffte vijt/ som
en oben Graff/ at opslu=
ge oss. O HERre Gud/
offuergiff oss icke i deris
vilie / Thi see/ den wgu=
delige Hoff siger i deris
Hierter. Du HERRE
Gud haffuer forget oss/
du haffuer skiult dit An=
sict. Derfor stat op HEr=

re / opløfft din Haand / oc forget icke de Elendige. Opuaagne HERRE/ Huorfor Soffuer du? Vaag op/ oc forskiud oss icke saa plat. Huorfaare skiuler du dit Ansict / oc forglemmer vor ælendighed oc trang? Giør dig rede / hielp oss oc forløse oss/ for din Godheds skyld / at Fienden intet skal skaffe imod oss / oc at Belials Børn icke skulle

skade oss. Redde oc udfri oss fra de fremmedis Hender / hues Lærdom intet er nyttelig / oc deris Gierninger ere falske / thi de lade sig icke regere eller lære / at de ville giøre gaat / de ville intet acte paa dig HErre / ey heller paa dine Henders gierninger / derfor vilt du nedbryde oc icke opbygge dem. O HErre Gud Zebaoth / strid imod dem

der strjde imod oss. Giff
vor christelige Offrighed
Seieruinding oc Offuer-
haand / imod dit hellige
Naffns Fiender / thi
Seieruinding kommer
fra Himmelen / oc be-
kommis icke ved mange
Folck oc stor Skare / du
kant lige saa vel hielpe
ved faa/som ved mange.
Derfor sønderbryd de v-
gudeligis Arm/ giør de-
ris anslag til intet/ at de

icke faa fremgang / men
maa skamme sig/oc bliff-
ue til skendsel / at de oc
maa gaa tilbage der dig
hade / oc tencke at vdslet-
te dit hellige Ord/de skul-
le vere lige som Affner
for it sterckt Veir / oc din
hellige Engel skal bortstø-
de dennem / paa det at
de icke skulle berømme sig
imod dig oc sige : Vor
Haand haffuer saadant
giort. Derfaare leg du

ære ind paa Jorden / oc hielp oss for dit Naffns skyld / at det icke skal bespottis oc vanhelligis/ Amen.

VIII.

Afftensignelse.

O Du stercke / leffuendis Gud / vor HErris Jhesu Christi Fader/ ieg tacker dig / at du mig i denne Dag/ved din gud-

dummelige beſkermelſe/
Naadeligen haffuer be-
uaret/ for all ſkade oc fa-
re/ at ieg icke er kommen
vdi Ilds nød/ at Vand-
floderne icke haffue druck-
net mig / at vilde Diur
icke haffue ſønderreffuit
mig/ at ieg icke er falden
vdi Suerdens ſkarphed/
at Fienderne icke haffue
myrt mig/at onde Men-
niſke icke haffue giort
mig ſaar/at ieg icke er ſla-

gen aff Tiuffue eller Røffuere / oc ey taget skade aff dennem / Der til ocsaa / at ieg icke haffuer faldet oc slaget mig selff til Døde / eller oc wforseendis støt mig / eller vdi andre maade er bleffuen noget at skade. In Summa / at ieg icke er kommen vdi Liffs eller Leffnets farlighed / det altsammen haffuer ieg din Barmhiertighed a-

lene for at tacke / du ſom
mig haffuer beſkermet
paa alle mine Veye oc
Stij. Jeg beder nu frem-
delis / at du vilt forlade
mig alle mine Synder /
met huilcke ieg haffuer
giort dig imod / oc diſli-
geſte naadeligen beuare
mig / met alle dennem
mig tilhøre i denne Nat/
oc vor gantſke Liffs tid/
fra all Angeſt oc Beſue-
ring / fra Dieffuelſens

list oc behendighed/ huor met hand acter at fange oc gribe oss/ Dag oc Nat. Beuar oss oc fra den skadelige Pestilentze / som sniger sig til oss i Mørcket/ fra suare Siugdomme oc breck / fra fryct oc redsel for Fiender/ fra alt ont baade til Liff oc Siæl. Thi du est min veldige beskyttelse/ min store styrcke/ min beskermelse imod Heden oc Brynden/ mit

skiul oc skygge imod den
hede Middag / min be-
skermelse imod all snub-
len oc stød / min hielp i-
mod all fald oc wlycke.
Derfaare du trofaste
Gud / ver vor Vectere /
omgiff oss met din beskyt-
telse / paa det at Dieffue-
len icke kand skade oss /
Thi hos dig alene staar
all vor Salighed / til dig
alene opløffter ieg mine
Oyen / hueden hielpen

mig tilkommer / Min hielp kommer aff HERREN/ der haffuer skabt Himmel oc Jord. See/ lige som en Tieneris øyen see paa sin Herris Hender / oc lige som en Pigis øyen / see paa sin Hustruis Hender / lige saa see vore Øyen paa HERREN vor Gud / indtil hand bliffuer oss Naadig. Ver oss naadig / HERRE ver oss

naadig / Thi wi ere ar-
me oc ælendige. Opliuß
mine øyen at ieg icke hen-
soffuer vdi Døden / du
som leffuer oc regne-
rer vdi euighed/
Amen.

Her paa maat du læse Fader
vor/ Troen/ oc de ti Bu-
dord/ etc.

Om Tiſdagen.

I.

Morgenſignelſe.

LOffuet vere Gud / Himmelens oc Jordens ſkabere / Loffuet vere Herren / der alene gjør vnderlige gierninger / oc loffuet vere hans herlige Naffn i euighed. Huilcken ſom haffuer ſkabt Dag oc Nat / ved ſin Guddommelige vijſdom / oc dennem atſkild haffuer / der

til forordineret / at saa lenge som Jorden staar/ skulle de icke ophøre eller afflade/paa det at Mennisken kand haffue sin huile om Natten / oc igien om Dagen gaa til sit Arbeide. HERRE/ huor store oc mange ere dine gierninger/du haffuer ordineret dem alle vijslige/oc Jorden er fuld aff din Godhed. For saadanne dine velgier-

ninger/skulle wi tacke dig før end Solen opgaar/ oc traade frem faar dig/ naar Liuset tilkommer. Derfaare priser jeg dig oc nu/at du mig vdi denne Nat/haffuer ladet rolige oc tryggelige Soffue / oc nu igien glad oc sund opuaagne / der til Faderlige beskermet mig fra alle mine Fienders vold oc ondskaff. Jeg beder dig / at du vilt inde-

lycke min Siæl vdi din Haand / oc oppeholde mit Liff effter din gode vilie oc velbehagelighed / sund oc karsk / oc mig fra alt ont oc skade beskerme. O gode Gud / efftersdi at Tiden oc Stunden er oc nær / at opstaa aff Synd-sens søffn oc all vretfær-dighed / heldst fordi at vor Salighed er oss gantske nær / saa hielp at ieg kand afflegge Mørck-

hedsens gierninger / oc tage Liusens Vaaben paa / paa det ieg kand vandre erlige som om Dagen / icke i Fraadseri oc Druckenskaff / icke vdi Kammer oc wtuct/ icke i Had oc Affuind/Men at ieg kand iføre mig Jhesum Christum / vdi en sand Tro oc it christeligt Leffnet. Derfaare veck mig huer Morgen / opueck mit Øre/ at ieg met

it trofast Hierte kand hø-
re dit hellige Ord/ oc det
samme beholde i min
Hukommelse. Giff oc
Naade/at ieg kand bøye
mine Øern til de armis
oc ælendigis suck oc rob /
oc dennem icke forlade i
deris nød. Oc naar ieg
igien rober til dig i min
Angest/ saa Bønhør du
oc min røst oc begiering/
oc foracte icke min Hier-
tens suck vdi min sidste

nød. Lad min Bøn komme Aarle faar dig. Bøy dine Øern til min skrig oc raab. Opfyld oss Aarle met din Naade/ Saa ville wi berømme oss vdi dig/ oc vere glade aff vor Liffs tid / ved den samme din kiære Søn Jhesum Christum vor HERRE / Amen.

II.
Tacksigelse for vor Helliggiørelse.

O Gud Hellig-Aand / du sande Trøstere i all nød / du som vdgaar aff Faderen / oc vdsendis aff Sønnen / oc est lige euig met hannem / i en Guddommelig oc watskild verelse / Jeg tilbeder dig / ieg ærer / loffuer oc priser dig / oc tacker dig aff mit

Hiertis grund / for alle dine velgierninger / Oc synderlige at du mig ved din Naade / haffuer kaldet oc skicket til den Hellige Christelige Tro / oc haffuer i Daaben indgiffuet dig selff i min Siæl / oc uden affladelse vircker i mig din gierning. Jeg beder dig / at efftersdi ieg icke aff min egen fornufft eller krafft / kand tro paa Jhesum Christum min

HErre / eller komme til hannem / at du vilde lære mig / lede oc føre mig i all Sandhed / oc oppeholde oc formere vdi mig den sande Tro / oc mig met dit Ords rette forstand begaffue / mig vdi den sande paakaldelse oc rette fortrøstning Helliggiøre/oc dernæst giffue oc skencke mig induaartis Fred i min Samuittighed / met en euiguaren-

dis Trøst/ met all glæde oc tryghed. Scriff du Jhesum Christum i mit Hierte / du som est den leffuende Guds Finger/ giør mig viss oc stadig met dit vidnesbyrd / trøst mig imod all mit Kiøds oc Blods fryct oc bløddhed / ver du min trofaste bistand / imod den onde Fiendis klagemaal/ Styrck mig imod Fortuilelse / paa det at ieg i

saa maade kand bliffue forseglet vdi Troen / ved din Naade oc Foriættelse/Thi du est vor Arffuedels rette pant / til vor Forløsning. Forlene oss oc ret Hiertens actsomhed oc suck til at bede / at wi met sand Tillid / oc sønlig fortrøstning robe oc sige : Abba kiære Fader. Optend vdi oss den brendendis Kierligheds Ild / du som haffuer la-

det dig see / vdi gloendis Tunger/ sueffuendis offuer de hellige Apostler/ Giff oss ret Hiertens enfaaldighed/ vden all galde oc bitterhed / du som haffuer obenbaret dig vdi Due lignelse offuer vor HERRE Jhesum Christum vdi Jordans flod / huor met wi vndfange din Saluelse / forny i mig det induortis Menniske/ at ieg ved dig/

du som est krafftig i Ordet oc Sacramenterne / kand bliffue igienfødt. Beuar mig fra Affguderi oc Løgn / fra all vildfarelse oc Kætteri / Tag bort mit sinds wrenlighed / vdslyck oc demp i mig all Kiødelig lyst oc Attraa / lad de syndelige begeringer icke vere krafftige i mit Legeme / men giør du din Bolig i mig / oc regere alle mine Lem-

mer/ledsage mig i det ret-
te Fæderne Land / A-
men.

III.

En Bøn om it stadigt Haab.

MIn Gud Him-
melens oc Jor-
dens Skabere/
paa dig haaber ieg / lad
mig icke bliffue til skam-
me/thi du est min Tillid/
oc mit Haab / fra min
vngdoms tid / paa dig

haffuer ieg forlat mig/ fra min Moders Liff. Opfylt mig met all glæde oc fred vdi Troen/ at ieg ved Scrifftens Trøst oc Taalmodighed/ kand haffue it fuldkommet Haab/ vdi den hellig-Aands krafft. Trøst mig at ieg icke fortuiler vdi Kaarss oc Pine. Gior mig brendendis i Aanden/ glad vdi Haabet/ Taalmodig vdi bedroff-

uelse. Opholt mig ved dine Ord/at ieg maa leffue/ oc lad mig icke bliffue til skamme offuer mit Haab. Styrck mig at ieg kand bliffue karsk. Saa vil ieg altid haffue min lyst vdi din Salighed. Thi du est venlig mod dem / der haabe paa dig/oc mod de Siæle / der spørge effter dig. Det er en kaastelig ting / at vere Taalmodig / oc

haabe paa HERRens
hielp / thi hand ſkal icke
ſaa plat oc aldelis for=
glemme de arme / oc de
ælendigis Haab ſkal icke
bliffue fortabt i Euighed.
See vore Forfædre haa=
bede paa dig / oc der de
robte til dig / bleffue de
vdreddede oc befriede / de
haabede paa dig/oc bleff=
ue icke til ſkamme. Der=
for haabe wi ocſaa paa
dig/ oc vdøſe vore Hierte

faar dig. Gud du est vor Tillid / hos dig er Naade oc megen Forløsning / din Haand haffuer ingen ende til at hielpe / oc er ey heller forkortet / derfaare er det gaat at fortrøste sig paa HErren/oc icke forlade sig paa Menniſken. Vee dem/ ſom fortuile paa Gud / oc icke holde faſt hos hannem / vee oc de vgudelige ſom vancke hid oc did.

Vee de tuilactige / thi de
tro icke/derfor ſkulle de oc
icke bliffue beſkermede.
Vee dennem ſom icke
bliffue varactige til en=
den / huorledis vil det
dog gaa dem paa det ſid=
ſte ? Forbandet er den
Mand / der ſætter ſit
Haab paa nogen Men=
niſkelig Arm / eller paa
noget andet Creatur/ el=
ler oc paa ſine egne Gier=
ninger. Thi alle hyckle=

ris Haab skal bliffue for-
loret / oc deris Tillid for-
gaar / deris Haab er lige
som en Spindelueff. O
gode Gud / forlene at ieg
der paa alene haaber / at
du est saa Naadig / oc
mit Hierte glæder sig / at
du hielper saa gierne.
Styrck oss / at wi holde
ved det tilbudne Haab /
som vore Siælis trygge
oc faste Ackere / oc at huer
den / der haffuer saadant

it Haab til dig kand ren-
se sig/ lige som du est reen
paa det wi kunde beside i
det tilkommendis Liff/
oc met Gierninger faa/
det wi her haffue Haa-
bet/ ved Jhesum Chri-
stum vor HErre/
Amen.

IIII.

Om en Christelig Yd-mynghed.

ALmectige stercke Gud/ effterdi at it hoffærdigt hierte er en værstyggelig-hed for dig / oc kand icke bliffue wstraffet/ thi huo der skal forderffuis oc gaa paa grund / hand bliffuer tilforn hoffmo-dig/ oc it stolt Mod kom-mer altid for Faldet. Du

HERre Zebaoth / haff-
uer altid lastet Hoffmo-
dighed / oc det endelige
omstyrt. Du atspreder
de Hofferdige vdi deris
Hiertis sind / Men de
Ydmyge giffuer du naa-
de / oc oppehøyer eller op-
lyffter de fornedrede aff
stoffuen. Saa beder ieg
dig / forlene mig retskaff-
en christelig Ydmyghed /
at ieg lærer at vere Sact-
modig oc ydmyg aff

Hiertet/ effter min HEr=
ris JHesu Christi exem-
pel/ huilcken endog hand
vaar i den Guddomme=
lige skickelse holt hand det
icke for it Roff / at vere
Gud lig / men hand yd=
mygede sig selff / oc tog
en Tieneris skickelse paa/
fornedrede sig selff / paa
det wi ved hannem skul=
le ophøyes til det euige
Liff / oc at wi skulle lære
aff hannem saadan yd=

myghed. Beuar mig fra all Hofferdighed / Aandelig oc Legemlig / lad den icke regnere vdi mit Hierte / eller i mine Ord / fordi hun er en begyndelse til all forderffuelse / thi Hoffmod giør ingen god oc kand intet vaaxe der aff vden ont / oc huo der henger der vdi / hand anretter megen Værstyggelighed / oc grumhed. Forlene mig naade til at be-

tencke/ at ieg er idel sken-
deligt Møg/ huad vil
dog den arme Jord oc
Aske ophøye sig? Der til/
huad hielper Pract oc
skrep nogen? Huad fører
Rigdom oc Hoffmod
met sig? Det skal io alt-
sammen henfare som en
skygge. O kiære Gud/
beuar mig fra den Aan-
delige Hofferdighed oc
Offuerdaadighed/ huil-
cken der opretter intet

gaat / men kommer en Jammer aff sted effter den anden. Lad mig icke bliffue opblæst oc offuerdaadig / i de gaffuer der du mig haffuer meddelt / paa det at ieg icke skal Misbruge dennem / eller foracte nogen for mig / thi wi haffue io intet aff oss selff / men alt huad wi haffue det kommer fra dig / Oc huorledis kand nogen berømme

sig/ lige som hand skulde icke haffue faaet det: Derfor hielp at ingen holder ydermere aff sig selff/ end hannem bør at holde/ men at wi holde maadeligen aff oss selff / bekiende vore Synder/ oc haffue it forknuset Hierte/ huilcket du icke vilt foracte. Beuar mig oc for de pralendis oc skreppendis Mennniske/ at ieg icke bliffuer fuld aff de stoltis

spot/oc de hofferdigis for-
actelse / Lad mig oc icke
bliffue vndertraadt aff
dennem. Giff at wi oss
alle ydmyge vnder din
veldige Haand / paa det
at du kant ophøye oss vdi
den rette tid/ved Jhesum
Christum din allerkiæ-
riste Søn vor Her-
re/Amen.

V.

For alle Christelige Ectefolck.

HEllige Gud/ Barmhiertige Fader / du som selff haffuer indsæt Ecteskaffs stat / oc lader dig det vel befalde/ at Mand oc Quinde bo tilsammen i Ecteskaffs kierlighed/ opfylde Verden/ oc formere din Kircke met Børne fødsel oc optuctelse. Jeg

beder dig/at efftерdi Sa-
than/som er all din gud-
dommelige ordnings
Fiende/ sætter sig hart i-
mod denne stat/ met all
list oc snug/ oc legger sig
veldelige der imod/ at du
da vilt forlene alle Chri-
stelige Ectefolck din Naa-
de/at de kunde kiende dig/
som est denne Ordens
rette Stifftere/ oc haffue
saadan trøst udi deris
Samuittighed/at de ere

oc leffue vdi en god / oc
dig velbehagelig stat/ i
huilcken de oc kunde tiene
dig/oc bliffue salige/ paa
det at de kunde saa me-
get diss villigere / met all
velbehagelighed gøre/
huad dennem bør at giø-
re i deris kald. Hielp at
de kunde frycte dig / oc
christelige bo tilsammen
met huer andre/ vdi en
ret kierlighed oc enighed/
oc æde deris Brød i deris

Ansictis sued/ opføde deris Børn i all Gudfryctighed / der til ocsaa drage oc bære / det hellige Kaarss met hinanden i Taalmodighed/ huilcket samme der lader sig vel finde i denne stat. Affuerg Ecteskabs Dieffuel/ at hand icke forrycker eller forderffuer saadan din Skabning oc Ordning / oc icke heller giør Ectefolck deris stat for-

trøden/ oc ey fanger den-
nem i sit garn ved Van-
tro/ oc ey heller saaer el-
ler blander iblant den-
nem/ nogen tuedract oc
wenighed/ ved deris
Hiertis bitterhed/ paa
det de icke skulle bliffue op-
reiste til at forlade hin-
anden/ eller at falde i-
mod dine Budord vdi
Horeri eller wtuct/ ey hel-
ler i andre store Synder/
skam oc laster bliffue for-

førde oc henstyrtede/ eller
oc leffue vgudelige i vre-
de / Had oc Tuedract /
met deris Samuittig-
heds forderffuelse oc ska-
de / huor ved at Bønen
oc alle Christelige øffuel-
ser kunde forhindris/ den
hellige Christelige Kircke
forargis / oc den Hellig-
Aand bedrøffuis. Hielp
Barmhiertige Gud / at
alle vcenige Ectefolck/ kun-
de igien bliffue forligte i

dit Naffn / oc tilgiffue
huer andre aff Hiertens
grund / oc tencke paa de-
ris Ecteskabs Forbund
oc Forplictelse / oc bo til-
sammen i en retskaffen
Kierlighed oc Tro / oc lære
re dit hellige Ord / met
gantske flid / oc holde det
samme vdi ære/haabe oc
bygge paa dig i all Mod-
gang/ met deris Bøn oc
Christelige omgengelse
helliggiøre oc prise dig/

at de der met kunde bliffue funden vdi din tieniste oc velbehagelighed/ oc effter dette forgengelige Liff / kunde bliffue forsamlede vdi dit Rige / til alle Gudfrycktige Ectefolck / oc met deris Børn bliffue euige Salige / Amen.

VI.

For den Christelige Vngdom.

VArmhiertige / fromme Gud / Euige Fader / du som haffuer Børn kier / oc haffuer ved din Søn befalet at føre den=nem til dig / thi aff de diendis oc spædis Mun=de / vilt du tilskicke oc be=rede dig Loff / Derfor haffuer du oc aluerlige

befalet/ at mand skal fø=
de oc optucte Vngdom=
men i din fryct oc kund=
skab / Oc icke forsømme
dennem. Jeg beder dig
for din kiere Søns skyld/
der er født it Barn oss til
gode / oc haffuer vdgiff=
uet sit dyrebare Blod
paa Kaarsset for Børn/
som oc ere Metarffuinge
vdi Naaden/saa vel som
for de gamle/ at du vilde
giffue Naade til / at alle

Husfædre / oc Husmo-
dre/Skolemæstere ocTuc-
temestere/ kunde fliteli ge
opdrage deris Børn/
Tiuende/oc all Vngdom
vdi salig Lærdom/oc din
vilies kundskab / i gode
frij Konster/ Ærlighed oc
Tuct / din Guddomme-
lige Maiestet til ære / oc
til deris egen Siæls sa-
lighed / paa det at de aff
deris første Barndom/
kunde lære at fryete oc el-

ske dig deris Gud/ deris Skabere oc Gienløsere/ aff gantske Hierte/ oc fortrøste sig paa dig offuer alting/ oc vandre i dine Bud. Foruar ocsaa/ at den wskyldige Vngdom icke bliffuer forført nogen tid/ ved falsk Lærdom oc vrang Gudstieniste/ eller ved wchristelig omgengelse. Beuar dennem fra ont Selskaff oc Druckenskaff/fra Wtuct

oc Aarckeløsshed/ Oc at de icke bliffue forargede ved onde Exempel. Giff oc alle Børn din Naade at de lade sig tucte oc temme/ oc vere deris Forældre/ Offrighed/ oc Læremestere hørige oc lydige/ at anamme aff dennem vijsdom oc forstand/ vdi deris Hiertens enfaaldighed/ til at bliffue kloge i Guds fryct. Men efftherdi at Menniskens

Hierte er forderffuet/ved vore første Forældris fald / oc fra deris Vngdom ere tilnegede til det onde / Saa tag du bort den daarlighed/ huilcken der staar i de vnge Menniskis Hierter / at de icke formeget inddricke den metfødde Siuge oc onde arpe/oc ey opuaaxe gienstridige oc egensindede / eller bliffue steilsindede / vlydige oc haardnacke-

de / Derfaare du hellige Gud/plante vdi alle vnge Menniskis Hierter / dit Guddommelige Naffns fryct/ oc den hellig Aand / huilcken de haffue vndfanget i deris Daab / Regere oc driff dem til alt gaat/at de lære dine Ord / din Low oc Bud / oc binde dennem paa deris Hierter/oc henge dennem paa deris Hals / som deris ypper-

ste Klenodier oc Smycke/ at de kunde tiene dig/ udi en retskaffen Tro oc Christelig Lydighed/ her timelig oc der i Euighed/ Amen.

VII.

Jmod Sathans Rige.

HErre Jhesu Christe/ Milde Gud/ efftherdi at Dieffuelen er en Første i denne Verden/ der til en

sterck beuebnet / der beua-
rer sit Pallatz / som ocsaa
styrcker oc formerer sit
Rige vden affladelse /
met alt Affguderi / falsk
Lærdom oc Løgn / met
allehonde gruelig Synd
oc skendige Laster. Saa
beder ieg dig / du som est
den sterckiste / oc haffuer
offueruundet den stercke
Helffuedis Goliath / oc
haffuer ført hannem aff
sit Harnisk oc det bortta-

get/ der til voddelt Raaff-
uet/ oc formindskit hans
Rige / at du oc vilt her
effter/ ved din Guddom-
melige krafft oc Almec-
tighed / forstyre Dieffue-
lens gierninger/oc beskier-
me oss fra hans Rige / i
huilcket der Regerer idel
Mørckhed/vantro/synd/
skam oc allehaande laster
vdi haabetal/ oc haffuer
taget offuerhaand. O
Christe Guds Søn/du

rette Samson / vor kempe oc seyeruindings Første / du som haffuer vdi Seyeren opsluget den euige Død / ved din Død taget hans Braadt fra hannem / oc giort Helffuede gantske Seyerløs / oc haffuer forløst oc vdfried / alle dennem som vaare bundne met Mørchedsens lencker / oc haffuer frataget Fienden alt sit velde oc mact. Jeg

beder dig / forlene mig Naade/at ieg maa bliffue sund/ oc fast i dit Rige oc i den rette Tro/ Oc lige som ieg haffuer hyldet oc suoret / dig min HERRE oc dit hellige Euangelio/ vdi min hellige Daab / oc der imod affsagt oc forsaget Diefflen / met alle sine Gierninger oc Vesen / at ieg oc maa holde saadan Pact oc Forbund stadeli-

ge. Thi naar du min HERre oc Gud styrcker mig met din krafft / da staar ieg / Men naar du borttager din Haand fra mig/da ligger ieg vnder. Derfaare raaber ieg til dig / du som est kommen til denne Verden/ at giøre dit Folck salig fra deris Synder / Lad dem icke bliffue fordømde / for huilcke du haffuer vdgiffuet dit hellige Blod. Tag

bort fra oss / huad den syndelige Nature haff-uer forderffuet i oss/oc op-peholt det din Naade haffuer vircket oc forar-beidet i oss / Hielp at wi icke lade Synden regne-re i vore dødelige Legeme oc ey atlyde den i sin on-de lyst/Oc icke giffue vore Lemmer til wretfærdig-heds Vaaben / paa det wi icke bliffue Synd-sens Tienere oc Træle.

Giff Naade / at wi kunde hade aff Hiertet all wtuct / oc giffue den Orloff / Oc giffue oss selff i Guds vaald / lige som de / der ere bleffne leffuendis fra Døden / oc dig altid ære oc tiene / her timelige oc der vdi Euighed / Amen.

VIII.
Afftensignelse.

O HERRE gode Gud/ oc hellige Fader/ Om dagen rober ieg til dig met min Røst/ Ja naar mig er angest oc bange / da kalder ieg paa dig / Oc om Afftenen tencker ieg paa din Godhed oc Trofasthed/ huilcken du mig haffuer beuist. Oc synderlige priser ieg dig nu

paa denne tid/at du mig
aff idel naade oc Barm-
hiertighed/ vden all min
fortieniste oc verdighed/
i denne forgangne dag/
saa gantske Faderlige
haffuer beuaret/at Sa-
than mig icke haffuer for-
raadt/ oc met en ont
hastig Død ihielslaget/
At ieg icke er bleffuen for-
tæret aff Vuær/ Hagel/
Lunild eller Torden/ At
store Hucreluinder icke

haffue giort mig skade/oc at den onde Fiende / icke haffuer forderffuet mig vdi Mad oc Dricke / met forgifft eller andre sine tusinde konstige lister/At ieg ey haffuer sønderslaget nogen Arm eller been. Derfor siger ieg dig nu oc altid Loff oc Tack/ oc beder dig for Jesu Christi bittre pine skyld/ at du vilt forlade mig alle mine Synder oc Misgier-

ninger/der ieg i dag haff-
uer giort dig imod / oc
mig fremdelis vdi denne
tilkommendis Nat naa-
delige beuare / fra min
Modstandere oc Fiende/
den arge Dieffuel/ oc fra
denne Nattis forskreckel-
se oc forfærdelse/ at ingen
Spøgerie eller Phanta-
ste skal daare mig / eller
giøre mig skade. Besker-
me mig met alt det ieg
haffuer / fra Vands oc

Ilds nød / fra alt ont/ baade til Liff oc Siæl. Lad mig soffue vden all Sorrig oc Bekumrelse / paa det / at ieg oc kand see vdi Mørcke / see dit Guddommelige Liusis klarhed skinne offuer mig met mine Hiertens O-yen/ Thi du est it klart oc sant Lius / huilcket der opliuser all Mørckhed/ der oss haffuer omfan-get/ Du HERRE Gud

est hos mig / du est min
Klippe/mit faste Slaat/
miu Gienløsere oc Frelse-
re / min Trøst paa huilc-
ken teg forlader mig /
min Skiold oc min Sa-
ligheds Horn/ oc min be-
skermelse. HErre min
Gud/til dig vdbreder ieg
mine Hender om Nat-
ten / Skynde dig at hiel-
pe mig / oc beskytte oc be-
skerme mig i denne Nat/
at min Aand icke bort

soffuer i Synden / oc intet ont hender eller vederfar mit Legeme / Opueck mig vdi ret oc bequemmelig tid / at ieg effter din Naadige vilie maa leffue / oc skue det dags Liws som i Morgen skinner / du kant alene beholde oc beuare mit Liff / oc mig met allehaande Velsignelse opfylde i Christo Jesu vor HErre Amen.

Fader vor etc.

Om Onsdagen.

I.
Morgensignelse.

ALmectige/Naadige oc Barmhiertige Gud/
Efftерdi at alle dine Creatur skulle oden affladelse loffue oc prise dig/huilcket oc Fulene onder Himmelen giøre/ huilcke der Aarle mod dagen/ met deris Tunge oc Stemme/ paa det aller liffligste rose oc prise dig Euige

Gud / som deris rette HERRE oc Skabere. Saa tacker ieg dig oc nu aff Hiertet / at du mig i denne forgangne Nat / oc altid tilforn vdi min gantske Liffs tid / haffuer oppeholdet oc beuaret / vnder din Guddomme-lige beskyttelse oc besker-melse / indtil denne nær-uerendis stund / oc haff-uer opueckt mig aff denne Nattis søffn oc morck-

hed/oc haffuer ladet mig
opstaa glad oc sund. Jeg
beder dig ved JEsu Chri-
sti salige oc ærefulde Op-
standelse aff døde / at du
oc fremdelis her effter/
vilt vaacte oc beskerme
mig/met alle mine Slec-
tinge oc andre gode Ven-
ner fra all vlycke oc ont.
Der til opfylle mig i den-
ne Morgenstund met
din Barmhiertighed/at
ieg kand fuldende denne

gantske dag met Glæde/ vdi dine Bud/ vden alle dødelige Synder. Beuijs din naade mod mig lige som en Morgensky / oc lige som en fructsommelig Dug / der Aarle om Morgenen vdbreder sig/ oc væder Landet. Lige saa beder ieg / at du vilt vdbrede din Miskundhed offuer mig / oc giør mit lade oc vskickelige Mod oc Sind igien

liffactigt oc lystigt/ at ieg
kand vere vacker oc glad
til at giøre din vilie fyl-
dest. Reger mig met den
hellig Aand/ at ieg kand
tiene dig met it rent Hier-
te / vdi en retskaffen Ret-
færdighed oc Hellighed.
Beuar mig/ at ieg i dag
icke Synder imod dig/el-
ler vdi nogen maade be-
smitter min Samuittig-
hed met Kiødelig lyst/
huilcken der altid strider

imod Siælen. Beuar ocsaa min Tunge fra ont/ oc mine Læber at de icke tale falskhed eller bedregeri/ wtuctige / løsactige oc groffue ord/ oc tale eller anden gieckelig snack/ huilcke en Christen icke sømmer / lad dennem vere langt fra mig. Hielp at ieg ingen forarger eller baguasker/ingen dømmer eller fordømmer/oc ingen Laster eller

bespotter met mine Læber. O at ieg kunde legge en Laas paa min Mund / oc trycke it fast Indsegle paa mine Læber / at ieg icke der ved skulde komme i fald / oc min Tunge icke skulde forderffue mig. Giff Naade/ at ieg kund kiende oc straffe mig selff vdi min Brøst oc Breck/paa det ieg icke skal falde i din strenge Dom oc Sen-

tentz. Saadant forlene mig O euige Gud / ved Christum din Søn / Amen.

II.

Tacksigelse for Christi Kundskaff.

JEG priser dig euige Fader / Himmelens oc Jordens HERRE / at du haffuer obenbaret oss wmyndige oc foractede Menniske dit hellige Ord/

det elskelige Euangelium vdi huilcket all Visdoms oc din Kundskaffs liggende Fæ er skiult oc forborget/ huilcket dog er vbekient for de Verdsens vise oc kloge Mennniske. Ja Fader / saa haffuer det alt veret behageligt faar dig / For saadanne dine velgierninger vil ieg altid loffue dig / at du haffuer ladet mig føde til Verden / aff Christelige

Forældre/ ved huilcke ieg met din hielp / er kommen til den rette Tro/ oc at du haffuer opliust mit Hiertis mørckhed / met dit Guddommelige Liusis skin / oc vdfriet mig fra all falsk Lærdom oc Affguderi / paa det / at ieg skulde bliffue en Metarffuing oc delactig i din Foriætteise i Christo/ved dit hellige Euangelium / huilcket oss forkynder din

Naadis wrandsagelige Rigdom/oc opliuser alle-
mand/ at wi kunde kien-
de / huilcket der er din he-
meligheds Menighed/
huilcket for denne tid
haffuer veret skiult oc for-
borget / Du haffuer vel-
signet oss/ met allehaan-
de Aandelig velsignelse /
vdi de Himmelske gode
ved Christum / lige som
du oc haffuer vdualt oss
ved den samme/ før end

Verdens grunduol bleff lagt/ oc haffuer ladet oss faa din vilies hemelighed at vide/effter din velbehagelighed/oc det samme tilskicket oss ved hannem at det skulde bliffue vdrobt oc predicket / nu der Tiden er fuldkommen/ ved huilcken wi nu høre Sandhedsens ord/ som er det hellige Euangelium om vor Salighed / ved huilcken wi oc

haffue frihed oc tilgang/ i all Tillid oc Fortrøst-ning/ ved Troen til dig/ thi vden den samme/ er icke Salighed i nogen anden at bekomme/ der er oc intet andet Naffn giffuet Menniskẽn/ vdi huilcket wi skulle bliffue salige/ vden alene i Jesu Naffn/ huilcken som er Veyen/Sandhed oc Liff-uet/ia den rette Dørre oc Porte til Himmerige/

huilcken met sit wbesmittede Legems fuldkomne Offer/ haffuer forhuerffuet oss en euig Forløsning/ oden alle vore gierninger oc fortieniste/ den samme haffuer du opuact fra de Døde / oc sæt hannem hos din høyre Haand i Himmelen/ offuer alle Førstedømme / Velde/ Mact / Herskaff/ oc offuer alt huad der kand sigis eller neffnis /

icke alleniste i denne Ver-
den / men oc saa i den til-
kommendis. Jeg beder
dig / at du vilt stadelige
oc fast oppeholde oss/ hos
saadan salig Tro oc
kundskaff. Thi at kiende
dig oc vide din mact / er
en begyndelse oc rod til
Liffuet/dig met din Søn
oc den hellig Aand skee
Loff i Euighed/
Amen.

III.

En Bøn om en retskaffen Kierlighed.

O HERRE Jesu Christe / Guds leffuendis Søn du som est den Guddommelige Maiestetis Spegel / oc euige Klarhed / du som haffuer elskt oss indtil Døden / oc aff brendendis Kierlighed est død for oss arme Syndere paa Kaarsset / oc der met

forløst oss fra den euige Død / Du haffuer efterladet oss it Exempel oc efterlignelse / til en ret indbyrdis brendendis kiærlighed/huilcken wi skulle beuise huer andre. Jeg beder dig ved din store Trofasthed/at du vilt opuerme vore kaalde Hierter / met din Guddommelige kierligheds Ild / at wi kunde haffue dig kiær aff gantske Hierte /

oc elske dig sande Gud/
met Faderen oc den Hel-
lig Aand offuer alle ting
i en euig oc watskild væ-
relse / oc holde oc beuare
dine Ord oc Bud/ At wi
oc kunde elske huer anden
aff Hiertet / effter dit ny
Bud oc Exempel / oc be-
uise oss der met at vere
dine retskaffene Discipler
oc sande Christne / huil-
cke der ere igienfødde / ic-
ke aff forgengelig / men

aff wforgengelig Sæd / som er aff det leffuendis Ord / huilcket som bliffuer i Euighed. Forlene Naade at huer from Christen anammer den anden / som Lemmer paa it Legeme / met broderlighed Kierlighed / oc hiertelig Trofasthed / Der til / at saadan Kierlighed icke er falsk eller optenckt / men retskaffen oc wbesmittet / at wi elske hin-

anden/icke met Ord eller met Tungen / men met Gierninger oc Sandhed. Optend vore Hierter ved din HelligAand/ at wi effter dit Exempel elske vore Fiender/oc giøre dennem gaat der oss hade oc forfølge / oc befale dig i alle tingest Heffnen metTaalmodighed. O du Guds Søn / tag bort fra oss alt Had/nid/ Fiendskaff/oc lad alt det-

te vere langt fra oss/ paa det wi icke skulle opslo oc opløse Fuldkommenhedsens baand. Hielp at wi kunde tilgiffue huer andre aff Hiertens grund/ lige som du haffuer tilgiffuet oss / oc at wi icke lade Solen gaa ned offuer vor vrede/ oc icke giffue Lasteren rom. Giff naade/ at wi kunde tiene dig/ vdi en retskaffen Tro huilcken der er krafftig

ved Kierligheds gierninger/ paa det at wi kunde bliffue vdi dig til euig tid/ oc du i oss / Saa at huercken Død eller Liff/ huercken Engel eller Førstedøme eller Veldighed/ huercken næruerendis eller tilkommendis / huercken høyhed eller dybhed/ ey heller noget andet Creatur / kand skille oss fra din euiguarendis Kierlighed/ du som leffuer oc

regnerer met Faderen oc den Hellig Aand i Ewig-hed/ Amen.

IIII.

Om Jordens fruct oc grøde.

HERRE Almec-tige Gud / en Konnig offuer Himmel oc Jord / du som ved din offueruettis Godhed / smycker oc op-fylder den gantske Jor-

dens Kretz met allchaande Fruct oc Grøde / huor aff baade Menniſken oc Quæg haffue derts føde. Jeg beder dig for din ſtore Barmhiertigheds ſkyld / at du vilt velſigne oc benedide vort Land / at Jorden kand giffue ſin Fruct oc Grøde / Thi wi kunde icke aff oſ ſelff ſkaffe it Korn aff Jorden / eller hielpe det / der ſom du

icke giffuer fremuext oc
forfremmelse. Derfaare
forlene den deylige Fruct
en naadig værlig/ at den
kand voxe/ tee sig vel / oc
komme til gaffns / Be-
uar den fra Hagel oc V-
uær/ fra all forderffuelse/
vaade oc skade. Lad icke
Landet ligge øde vdi din
vrede/ oc vere vfructsom-
meligt/ Lyck icke Himme-
len til i din grumhed/ for
vore Synders skyld / at

hand icke bliffuer som Jern / oc Jorden som Kaaber/men giff oss regn Aarle oc Silde / der til fructsommelige Tider / Besøg Landet/ oc vande det / oc giør det meget rigt / Guds Kielde haff-uer Vand nock. O HEr-re lad vor Sæd oc Auffl vel triffuis / thi saa dyr-cker du Landet. Vande vore Agerrene / oc giff Regn / paa det som er

pløyet/ giør Ageren blød met Regn / oc velsigne hans Grøde. Krone Aaret met dit Gode/ at dine Fodspor drybe aff Fedme/ Saa bliffue de Bolige i Orcken ocsaa fede/ at de drybe/ oc alle smaa Bierg skulle vere lystige trint omkring. Engene skulle vere fulde met Faar / oc Dalene skulle staa tycke met Korn / at mand skal glæde sig oc

ſiunge. Saa lad nu O kiere Gud den deylige ſæd vere dig befalet i din naadige beſkyttelſe / disligeſte all anden fruct der vaaxer paa Jorden / Opholt oc beuare den i froſt/kuld/ Jiſſ/Sne/Veir/Brynde oc Tyrcke/i Regn/ſtorm oc anden vtimelig Værlig / at den icke i nogen maade bliffuer at ſkade. Beuar oſſ fra Miſuext / fra dyr tid/fra hunger oc

kummer. See/ wi bekien-
de vore Synder met an-
gerfulde Hierter/ oc raa-
be til dig vor Gud/ at du
vilt høre oss i Himme-
len / i det Sæde som du i
boer / oc vere dit Folckis
Synder naadig / oc icke
forlade oss met Legemlig
næring / men forsørge
oss / paa det at wi i alle
ting / kunde met Tacksi-
gelse kiende din Gud-
dommelige krafft oc mil-

de Haand / oc prise dig / som oss riglige nærer oc opholder til Liff oc Siæl / her timelige oc der i euighed / Amen.

V.

For alle Syndere oc Synderinder.

Almectige Gud / Barmhiertige gode Fader / du som haffuer ingen lyst eller behagelighed til den

wgudeligis oc Synderis død / men vilt at hand skal omuende sig fra sit onde væsen/oc leffue. Jeg beder dig for alle dem/ som ere forblindede aff Dieffuelen / oc fangne i hans Rige/ oc leffue i alle haande Synd/Skam Last/oc ere fordrucknede i deris Kiøds oc Blods/ oc denne Verdsens vellyst / hues Forstand er formørcket/ ere skødeløse/

oc giffue sig til wtuct/ oc bedriffue allehaande wreenlighed / Forlen dennem / at de oddbryde sig aff Dieffuelsens garn oc snarer / oc at de til din guddõmelige viltes kundskaff/oc deris egen Stæls Salighed/ kunde bliffue henførde/ paa det de der met kunde kiende deris blindhed oc groffue synd/ oc giøre Penitentz aff hiertet. Hielp du euige Gud/

at alt Affguderi/Traal-
dom/ Banden/bespaat-
telse / dit hellige Naffns
misbrug / dit Guddom-
melige Ords Foractelse/
Wlydighed / Mord/
Manddrab / Had / Aff-
uind / Fiendskaff/ Løsac-
tighed / Horeri / Wtuc-
tighed/Skyld/Roff/Ge-
righed / Aager / Løgn /
Bedregeri / Baguaskel-
se/ Høffmodighed / For-
actelse/ Fraadseri/ Druc-

kenskaff / oc andre saadanne Synder kunde afflade oc bliffue tilbage/ ved huilcke dit Guddommelige Naffns ære vanhelligis / vanæris oc bespottis / den Christelige vngdom / oc de enfaaldige forargis oc forføris. Tag bort de forstockede oc haardnackede Menniske / oc blød giør de haarde Stenhierter met din Aand. Giff oss oc der

hos din Naade / at wi hiertelige sucke for vore Synder / oc lære at kiende oss selff oc din grundløse Barmhiertighed / Huilcken du aff idel naade beuiser oc tilbiuder alle dennem/ der omuende sig til dig. Hielp at wi bortlegge fra oss det gamle Menniske effter den første omgengelse / huilcket der forderffuer sig selff / ved ond lyst i vildfarelse/

oc Hielp at wi der imod fornye oss vdi vort sinds Aand / oc iføre oss det ny Mennisfe / som er skafft effter dig euige Gud / i retskaffen Retfærdighed oc hellighed/at alle Menniske afflegge Løgn / oc tale Sandhed met huer andre / effterdi wi ere io Lemmer iblant huer andre / oc huo her til haffuer Staalet / at hand icke Stiel mere / men

arbeide/oc giøre noget re-
delit oc ærligt met sine
Hender / paa det hand
kand haffue at giffue den
nødtørfftige / Saadant
oc andet mere/huad nyt-
teligt oc saligt er/ oc kand
tiene til opbyggelse / det
forlene oss kiære Fader/
ved IHesum CHristum
vor HERRE/ som met
dig leffuer oc regnerer i
den helligAands enig-
hed / en sand Gud fra E-

uighed / til Euighed / A-
men.

VI.

For alle siuge Men-
niske.

O Stercke veldige Gud / Du est en krafft som er mectig vdi de skrøbelige / alle deris styrcke som haabe paa dig / en tro-fast hielp i nød vdi rette tid. Jeg beder dig for al-le siuge Mennisfe / som

ere beladne met Lege-
mens skrøbelighed/eller
ere vdi Døds nød / Du
vilde giffue dem Naade/
at kiende din hellige vilie/
oc anamme/ lide oc bære
hannem met Taalmo-
dighed. Du vilde ocsaa
ved din hellig Aand styr-
cke oc trøste dennem/vær-
quege dem paa deris
Sotteseng/oc hielpe dem
aff all deris Siugdom.
Forbarm dig offuer dem

effter din store Miskund-
hed / forlad oc tilgiff den-
nem for Jesu Christi din
kiære Søns bittre pine
skyld/ alle deris Synder
oc Misgierninger / met
huilcke de haffue fortør-
net dig/ oc i nogen maa-
de selff veret Aarsage til
deris Siugdom / Oc der
som det icke er din helli-
ge Guddommelige vil-
ie oc deris Siæls Sa-
lighed imod / at du da

vilde hielpe dem op igien/
helbrede oc styrcke dem til
Liff oc Siæl/Thi der som
du vilt / da kant du vel
rense dem / Du est io vor
beste Læge / vor høyeste
Fortrøstning oc Tillid/
oc naar all Menniskelig
hielp er ude / da hielper
du allerbest. Derfaare
besee aff Himmelen / oc
see til alle Stuigis oc skrø-
beligis Jammer oc Æ-
lendighed / Lad det gaa

dig til Hierte/oc fly raad oc skickelige middel / formedelst din Guddommelige vijsdom / Hielp met din vdstracte Arm / at de kunde bliffue karske oc hielbrede igien. Men huilcke det er nytteligere nu at affskillis effter din Guddommelige vilie aff dette ælende/ end at bliffue lenger i denne Jammerdal / dennem beder ieg at du vilde beuare i

en retskaffen/ fast Tro oc
sterckt Haab / forsee dem
met it saligt endeligt / oc
tag dem til dig vdi den
euige Glæde. Stat den-
nem bi me din Hellig-
Aand/i deris sidste stund
giff dem Naade / at de
veluillige oc vel berede sig
til Døden / ocsaa at de
bliffue / saa meget som
mueligt er / forsørgede
met Christi allerhellig-
ste Naderis anammel-

ſe/ oc at de aff Hiertet begere at affløſis oc vere hos dig i de vdualdis Skare. Forkorte dem deris Liffs piue oc ſprecke der de nu lide/ hielp dem at offueruinde all Dødſens plage oc verck/ at de maa trenge igiennem til det euige Liff. Omuent deris Sorge til Glæde/ ſom icke kand tagis fra dennem/ tag deris Siæl i din Haand/ huilcken du

haffuer skafft oc igien-
gienløst / ved IhEsum
Christum vor HER-
RE/ Amen.

VII.

Imod Dieffuelsens Fristelser.

O Stercke/ barm-
hiertige gode
Gud/Himmel-
ske Fader/wi høre aff dit
Guddommelige Ord/at
Dieffuelen den gamle

Drage/ den listige Hugorm/ vor Modstandere gaar omkring oss/som en brøllendis Løue/oc søger huem hand kand opsluge/oc den tusind Konstermand met wtallige listige oc suigactige stycker/staar effter vor Siæl/ oc søger huorledis hand kand føre oss i Skam oc Last/i Fortuilelse oc Mishaab. Thi see / hand haffuer vdsæt sine Garn

at fange oss / met Rig-
dom / met Fattigdom/
met Vellyst / met Om-
hyggelighed / met begie-
ring til Verdslig ære/met
Forlengelse ocAttraa eff-
ter timelig Rigdom oc
Velde / met Bugsorg oc
timelig Næring/ met all
vretfærdighed oc Synd.
Hand haffuer kast Sna-
rer for oss i ord oc gierni-
ger / dag ocnat / Huort
wi vende oss hen / da sni-

ger hand sig/oc kryber eff-
ter oss met sine Dieffuels
Fristelser/Huad heller wi
vaage eller soffue / da er
handbag oc hos oss/lader
sin Mund oc Kefter høyt
op at opsluge oss. O Herre
huo kand vndgaa: thi see
hand vaager vden affla-
delse oc huil sig intet/men
wi aff vort Kiøds lad-
hed oc douenskab icke vaa-
ge flitelige/ at wi ved din
hielp kunde giøre hannē

Modstand. Saa oplad nu vore Oyen / at wi kunde kiende huilcken en veldig oc listig Fiende wi haffue / Thi wi haffue icke at stride met Kiød oc Blod / Men met Sathan/ som er denne Verdens Første. Forbarm dig offuer oss du trofaste Gud / giøre oss lystige oc stercke i din styrckis mact/ leg din Rystning paa oss/ at wi kunde bliffue bestan

dige imod Dieffuelens li-
stige anlaab / før oss i dit
Harnisk / omgiorde vore
Lender met sandhed / ifør
oss Retfærdigheds krefft /
oc hielp / at wi haffue
støffle paa Benene / som
de der ere færdige til at
driffue Fredsens Euan-
gelium / Men for all ting
giff Troens skiold i vore
Hierter / met huilcken wi
kunde vdslycke den onde
Fiendis gloendis Pile /

sæt Salighedens Hielm paa oss/ oc bered til oss det Aandelige Suerd / som er dit hellige Ord / der met ville wi legge ære ind oc met dig ville wi mandelige offueruinde vor modstandere Dieffuelen/ Oc i dit naffn sla til hannem / vdrette alting vel oc beholde Marcken / der som du staar met oss / da fryctе wi intet / der som Verden vilde end vnder-

gaa/ oc Biergene siuncke mit i Haffuet / Thi du est vor Hielpere/ Du som leffuer oc regnerer til euig tid / Amen.

VIII.
Afftensignelse.

O Du hellige Trefaaldighed/ vdi en Guddommelige verelse/ du est mit Liff / Salighed oc euige

trøst / dig siger jeg met Mund oc Hierte Loff oc Tack/ at du haffuer denne dag offuer/ naadelige beuaret mig. Jeg beder din Guddommelige Miskundhed/ du vilde betecke oc skiule alle mine Misgierniuger / oc allermest huad jeg i dag imod dig oc dine hellige Bud/ met min Tunge/met wnyttige forfengelige ord/ met bagtale / oc ellers i

andre maade haffuer syndet oc forseet mig. Du vilde i denne tilkommende nat ocsaa beuare mig/ for all skade oc fare/ Fordi til dig alene staar all min Fortrøstning oc Tillid / Du est min HErre oc Gud. I dine Hender befaler ieg mit Liff oc Siæl. Saa velsigne mig nu den Guddommelige Maiestat / oc beskerme mig den hellige

Trefaaldighed/oc ophol-
de mig den euige Enig-
hed / Den wmaadelige
Barmhiertighed beskyt-
te mig / den wsigelige
Mildhed forsuare mig/
den wendelige Sødhed
glæde mig. Guds hø-
yeste oc ypperste Sand-
hed skiule mig / CHristi
dybeste Kundskaff styrcke
mig. HERrens grund-
løse Miskundhed beuare
mig. Faderens Naade

regere mig. Sønnens vijsdom værquege mig. Den hellig Aands krafft opliuse mig / Min Skabere staa bi met mig / Min Gienløsere hielpe mig / Min Trøstere bo hos mig. HERren velsigne mig oc beuare mig / HERREN lade liuse sit Ansict offuer mig oc vere mig naadig / HERren lætte sit Ansict paa mig / oc giffue mig Fred. Den-

ne den euige Guddoms
beskyttelse oc paakaldelse/
vere i denne Nat oc altid
imellem mig oc alle mi-
ne Fiender / siunlige oc
wsiunlige/at de icke kom-
me nær mig eller giøre
mig skade / Lige som den
Skystytte i Orcken/ stod
imellem Egypternis
Hær oc Israels Folck/at
disse oc hine icke kunde
komme tilsammen/ paa
det at Israels Børn icke

skulde vederfaris noget ont: Lige saa beder ieg/ at du vilde vere en brand mur oc skillerom imellem mig oc alle mine Fiender at de icke skulle røre mig. Ophold mig ocsaa i min sidste stund/ Naar mine Øyen icke kunde mere see/ Mine Øern icke mere hø= re / Oc min Tunge icke kand tale / Naar mine Hender icke kunde tage/ Oc mine Fødder icke

gaa/Saa stat mig bi du høylofflige Trefaaldighed / at den onde Fiende ingen mact finder imod mig/ Amen.

Om Torsdagen.

I.

Morgensignelse.

HERRE Jhesu Christe/ du som est det euige sande Liuss / huilcket der fordriffuer Nattens mørck

oc Dødsens skygge / dit Naffn vil ieg prise / dig vil ieg siunge Loff oc tack / at du i denne Nat saa naadelige haffuer beuaret mig / oc ført mig aff Mørcket til Liuset / Du haffuer beuaret mig for Nattens forfærdelse / for Dieffuelens forskreckelse oc spøgeri / for den skadelige Pestilentze som kryber i mørcke for mangeslags Siugdom oc Kranckhed

som mig kunde vederfa-
ris/Ocsaa haffuer du be-
ringet oc beuaaget min
Siæl met din Skiold/
lige som en Hiurde be-
uaager sin Hiord/ Der
til er alt det ieg haffuer/
ved din store Barmhier-
tighed beuaret wforderff-
uet. For saadan naadig
beskermelse/ oc alle dine
velgierninger skee dig loff
oc prijs/ Jeg vil tale om
din mact/ oc om Morge-

nen prise din Miskund-
hed / Thi du est min Hø-
yeste Tillid / mit faste
Slaat/ min stercke Hielp/
min trofaste Gud / paa
huilckē ieg forlader mig.
Du glæder mit Hierte /
oc giør min Ansict ly-
stigt. Jeg beder dig/ ved
din hellige fødsel oc Men-
niskelige Naturs anam-
melse/ at du i denne dag
vilt lade din Barmhier-
tighed oprinde offuer

mig / oc skinne lige som
det deilige Morgen røde/
oc komme til mig lige
som en Nyes regn. Op-
lius min blinde Natur
oc formørckede Hierte/
met din Guddommeli-
ge verelsis skin / paa det
at den rette Morgenstier-
ne kand opgaa vdi mit
Hierte/ oc det sande Liuss
som opliuser Menniskén
til det euige Liff. Beuar
mig ocsaa i dag fra alt

ont. HERRE ver mig naadig/thi ieg bier effter dig / Min Siæl foruenter dig fra en Morgenuect til den anden. Ver du min Arm oc Styrcke om Morgenen / oc min Salighed i bedrøffuelsens tid. Beskerme mig paa Legeme oc Siæl/ at mig intet ont vederfaris/oc ingen Plage kommer nær mig. Driff bort fra mig alle onde Aan-

der/ Stat du met mig i-
mod de onde / Træd du
til mig imod Misdedere.
O HERre vor Gud/for-
fremme hos oss vore
Henders gierninger / ja
vore Henders Giernin-
ger vilt du fordre oc
fremme / oc styrcke vore
Arme / oc lære vore Fin-
gre at holde dine Bud/
at wi icke synde imod dig
i dag. Saadant forle-
ne du oss/ for din Barm-

hiertigheds skyld / Amen.

II.

Tacksigelse for vort Liffs oppeholdelse.

JEg tacker dig ærens Konning oc Jordens Herre / at du mig min gantske Liffs tid / fra min Vngdom oc til denne næruerendis stund / Faderlige haffuer næret oc oppeholdet / oc end nu

daglige dags/riglige forsørger mig / oc forskaffer Mad/ Dricke / Klæder / met anden Liffs oc Leffnets nødtørfftighed oc næring / Thi see nøgen oc blot / tørfftig oc ælendig er ieg kommen aff min Moders Liff til denne Verden. Men du haffuer skaffet oc tilføyet mig huad fornøden vaar / oc mig giordis behoff til min vnderholdning/ Al-

le saadanne dine velgier-
ninger bekiender ieg mig
gantske wuerdig til/oc at
vere wfortient. HErre
min Gud / store ere dine
vnderlige Gierninger/ oc
dine tancker/ der du mod
oss beuiser/dig er intet lige
Jeg vil forkynde dennem
oc siger der aff / endog de
staa icke til at fortelle/saa
skulle wi dog icke tie eller
skiule din Loff / men for-
kynde din Miskundhed

for vore Børn oc Børne-
børn/ocsige vore effterkō-
mere aff din Trofasthed/
saa lenge som Verden
staar. Jeg beder dig/at du
her effter oc icke vilt forla-
de mig/men beskaffe mig
Mad oc Dricke / der til
Klæder at iføre mig/Thi
du veedst / at wi icke kun-
de ombære saadanne di-
ne gaffuer/ til dette time-
lige Liffs oppeholdelse/el-
ler at wi kunde vden dig/

aff oss selff saadant forhuerffue/ Men naar du giffuer / saa samle wi/ Oc naar du oplader din Haand / da mættis alt det der leffuer/met behagelighed. Disligeste forlene oc / at wi icke misbruge dine milde gaffuer til Synd/ Oc icke offuermaade fylde oss met dem/ey heller besuere vore Hierter met Offuerflødighed oc Druckenskaff/

eller met Sorg for dette Liffs næring/ paa det at wi icke tiene Mammon/ oc falde i Sathans ſnare oc Friſtelſer oc i mange daarlige oc ſkadelige begieringer/ huilcke der nedſiuncke Menniſken i forderffuelſe oc fordømmelſe. Beuar oſſ fra Gerighed/ huilcken der er en rod til alt ont / at wi icke faa lyſt oc begiering til hende / paa det wi icke gaa

vild fra Troen / oc skaffe
oss selff megen Sorg oc
Pine. O gode Gud/giff
naade/ at wi altid kaste
all vor Sorrig oc Om=
hyggelighed paa dig vor
kiere Fader i Himmelen/
oc lade oss nøye met vort
daglige Brød/oc met di=
ne milde Gaffuer/Fordi
det er en stor Baade oc
Vinding/at vere gudfryc
tig oc lade sig nøye i Chri=
sto Jesu vor Herre/Amē.

III.

En Bøn om Enighed i Troen.

VArmhiertige / Euige Gud / du som haffuer kaldet oss / til it Haab i vort Kald / Thi lige som der er en HERRE / en Tro / en Daab / en Gud / oc allis vor Fader / Ja lige som du Fader est it met Christo din kiere Søn i den hellig Aand / saa skulle wi

vere it i dig/ Derfor raa-
ber ieg til dig/ Forene alle
trofaste Menniskers hier-
ter/ paa det de kunde ve-
re ens tilsinds i dig / oc
vere endrectige iblant
huer andre / effter Jhesu
Christi Exempel / i den
rette eniste Tro. Beholt
oss ved den hellige Scriff-
tis rette forstand / at wi
foruden Parti alle til-
sammen haffue it mund-
helt/ it sind/ oc bliffue hel-

lige oc Christelige i en me-
ning / der til oc vere fliti-
ge til at holde Endrectig-
hed i Aanden/ved Fred-
sens Baand/ paa det at
vore Hierte kunde vere
befattede tilsammen vdi
Kierlighed/ indtil wi alle
komme til en fuldkom-
men Tro / oc din kiere
Søns kundskaff / huilc-
ken som er Menighedens
hoffuet / aff huilcket det
gantske Liff tilsammen

føyes/ paa det at wi som hans leffuendis Lemmer/kunde henge tilsammen ved Kierlighed / oc huer recke sin Næste sin Haand / oc tiene hinanden met sin gaffue/effter den naade der oss er giffuen / Lad oss icke komme i mangehaande sind/ eller i atskillige Meninger oc Forstand paa dit ord/ paa det wi icke skulle begynde eller anrette nogle

forgifftige eller skadelige Secter/ oc intet giøre aff Vrede/eller aff Ærregerighed / vdrøste oss imod huer andre/ oc hade huer andre. Tag bort fra oss all kiødelig Nidktærhed / Fiendskaff/ Had/ Opblesselse / der til den slemme Omsorg / som skeer met daarlige oc vnyttelige Spørsmaal/ huilcke der ickon føde idel Trætte aff sig / oc giffue icke ringe

Aarsage til wsamdrectighed/ paa det at wi icke skulle opæde eller fortære oss selff indbyrdis. Affuerge Dieffuelsens vold oc mact / oc alle Menniskis list oc ondskaff / der ville opsno oc opløse Enigheds baand. O kiere Gud/hielp at alle de som ere affuigede fra den rette Forstand/ oc ved deris baguende oc forblindede sind/ haffue indført vild-

farelse/ Splitactighed oc Ketteri / kunde bekiende dennem selff / oc ved din Naade komme til rette igien. Beuar oss fra smermeri / Ketteri oc alle forføreske Aander / at din Kircke icke der met bedrøffuis / de enfaaldige oc wskyldige Hierter met søde Ord oc hoffærdig skreppendis tale icke forstørris oc forføris. Hielp at wi alle met it Sind oc

en Mund loffue dig Gud vor HERRIS Jhesu CHristi Fader / Amen.

IIII.

Om timelig Fred.

BArmhiertige Gud/euige Fader / du som est Fredens Gud / oc haffuer behagelighed til fred/ fra huilcken all samdrectighed oss tilkommer. Wi

bede dig / at du vilt naa-
delige beskytte/handhaff-
ue oc forsuare din gantske
Christenhed paa Jor-
den/imod alle Fiender oc
blodgerige Menniske/
paa det wi kunde bliffue
beholdne i en god Rolig-
hed / oc kunde tryggelige
oc gladelige tiene dig al-
tid / i den rene Lærdom/
oc it helligt Leffnet oc
Omgengelse. Forlene oc
der til Naade/at alle stat-

ter / oc alle Christenheds Potentater kunde leffue met huer andre / Fredsommelige oc Endrecteli-ge / i all Gudfryctighed oc Erlighed / paa det at god Tuct / god Politi oc Ordning/icke skal bliffue forhindret/ oc borttagis/ Kircker oc Skoler icke for-støris/oc Landet icke bliff-uer øde / oc Jemmerlige forderffuis. Derfaare giff Naade / at huer

mand lader sig nøye met sit eget / paa det der icke skal nogen tid/ aff Gerighed oc Attraa til andre Land oc Folck / aff Hoffærdighed / Æregerighed eller fremmet Sorge/aff Fiendskaff/Had eller anden Aarsage / komme Krig / wenighed eller oprør i disse Lande. Beuar oss fra Krig oc Blodstyrtning / Affuerg alle wrolige Menniskis onde

raad oc vilie / huilcke der haffue intet gaat i sinde / giør dennem til skamme i deris Tancker / at de maa vige tilbage / oc faa it forskreckeligt Endeligt. Vdstreck din Arm til at beskytte oss / wi som ere kaldede effter dit Naffn / paa det din Arffuedeel icke skal bliffue atspridt / hielp dine tro Christne / huilcke der forlade sig paa dig / oc paakalde dit

Naffn. Bønhør oss i vor nød / oc dit hellige Naffn beskytte oss/Send oss hielp fra din Hellig-dom/ oc styrcke oss aff Zi-on. Giør vel mod de Land oc Steder/i huilcke din hellige Ord haffuer sin bolig/ at der kand ve-re Fred inden for dine Mure/ oc lycke i dit Pal-latz. O gode Gud/ bøye alle Menniskis Hierter til Christelig Fred oc E-

nighed / til huilcken du haffuer kaldet oss ved dit Euangelium. Oc om nogen Fiendskaff eller vrede vaare opkommen iblant nogle Menniske / saa hielp at de ved bequemmelige middel oc veye / kunde bliffue forligte oc fordragne / dit hellige Naffn til ære / oc til dit hellige Ords vdbredelse / Ja til den gantske Christenheds fordring oc for-

fremmelse/ paa det at de
arme oc ælendige i Lan-
det kunde fryde sig i dig/
oc berømme dit Naffn/
du som alene giør vnder-
lige ting/ oc beuiser din
mact iblant alle Folck/
Amen.

V.

For alle vantro oc for-
førde Mennisfke.

IEG beder dig
min himmelske
Fader/ ved IE-

sum Christum din kiere Søn vor HErre/ at du vilt naadelige forbarme dig offuer alle vantro Menniske/ huo eller huor de ere/ der endnu vandre i mørcket/ huilcke der icke haffue dit hellige Euangelij Lius/ de som Dieffuelen haffuer beslaget met Blindhed/ oc haffuer formørcket deris vforstandige Hierter/ de som ere foruilte fra det Leffnet

som er aff Gud / ved den daarlighed oc wforstand som er i dennem / oc gaa til de stumme Affguder / lige som de bliffue ledde oc førde / oc aff deris blindhed forbande / skende / oc laste din kiere Søn Jhesum Christum / den rette Naadens trone. Derfor du trofaste Gud / tag bort det Tecke / som henger omkring slaget for Jødernis Hierter / de

som støde sig paa den paaløbelsens Sten / oc paa forargelsens Klippe. Oplius deris Oyen/ paa det de kunde kiende den sande Messiam/Verdens Saliggiørere. Føer Hedningene oc alle vantro (som acte dit Ord for en Daarlighed) til den rette Faarefti / oc Christne Menniskis forsamling/ i de helligis Menighed / paa det at de met

oss oc met alle tro Men-
niske/ kunde ære / prise oc
tilbede dig Fader i Søn-
nen/ oc Sønnen met Fa-
deren i den Hellig Aand/
for en sand Gud oc HEr-
re. Oplad alle Menniſ-
kis forstand / at alle de
som icke sætte deris Sa-
lighed oc Fortrøstning/
aleniste paa denne rette
Grunduol oc Hiørnesten
Christum Jesum / at de
kunde lære at kiende den

ſamme du haffuer vd-
ſent / met en ret Tro oc
ſand Hiertens Tillid / oc
anamme hannem for
deris Saliggiørere oc
Gienløſere / huilcken der
met ſin Lydighed oc Lou-
ens fuldkommelſe / ved
ſin bittre Død oc Pine
haffuer ſkaffet oſſ en euig
Forløſning. At du oc
vilde igien hente til dit
Ords euige Sandhed
alle dennem ſom ere aff-

uigede fra den Christeli-
ge Tao / eller oc ere foruil-
te i nogle stycker oc met
falsk Lærdom behindre-
de. O allnaadis Gud /
Forbarm dig offuer den-
nem / som icke ere i den
rette Tro / De som sidde
vdi Dødsens skygge / oc
vandre effter deris
Sinds formørckelse /
paa en wieffn Vey. Op-
led det fortabte / Igien-
hent det vildfarendis /

opliuss de forblindede/ opne de Døffuis Ørn/ oplad de Stummis Mund/hulcke dig icke bekiende/ Opret de faldne/ hent igien de affuigede/ forsamle de atspridde/ Skicke til rette de vildfarendis oc forførde/ for din Barmhiertighedꝭ skyld/ Amen.

VI.

For alle dem som oss giø-
re til gode.

GOde fromme Gud/ efftersi ieg aff dit Guddommelige Ord kand høre oc forstaa / at du haffuer mishagelighed til all Wtacknemmelighed / oc at straffen icke skal vige fra den wtacknemmeligis Hus / Thi den wtacknemmeligis Haab skal

forgaa / lige som Rim-
frost om Vinteren / oc
henflyde som it wnyt-
tigt Vand. Saa beder
ieg dig / giff mig Naade /
at ieg altid kand tacke dig
aff Hiertens grund / for
alle dine Velgierninger /
Oc der hos icke lade mig
finde wtacknemmelig i-
mod dennem / der mig
nogen tid haffue giort til
gode / paa det ieg icke skal
falde i din Guddomme-

lige straff oc Dom. Derfor tacker ieg dig / O Herre Gud Almectige Fader / thi du est venlig / oc din Miskundhed varer euindelige / Du est Trofast / oc holder din Pact i tusinde Led / dig vere Loff oc prijs for alle dine gaffuer / Jeg beder dig oc for alle de Menniske / der mig haffue beuist gaat / de mig haffue opfødt / oc næret fra min vngdoms

tid/ De som haffue lært/ straffet/ oc til beste vnderuist mig/ De som haffue forfremmet mig met ord oc gierninger/ oc for alle dennem/der ieg er skyldig at bede for/hues naffn oc trang dig er vel bekynt/ At du kiære HERRE Gud/ vilde lade dennem vere dig befalede/oc giøre dennem gaat igien / til Liff oc Siæl / her timelige oc der i Euighed / Giff

mig din Naade oc Vel-
signelse / at ieg i sin tid /
kand vederlegge oc beta-
le dennem saadanne de-
ris Velgierninger/oc for-
tiene der hos deris Børn
igien / oc lige som mig er
vederfaret gaat/at ieg oc
lige saa fremdelis er an-
dre Menniske villig oc be-
hielpelig/ effter min For-
mue/paa det mine Blad
icke skulle visne / oc ieg ic-
ke skal bliffue affhuggen

oc vdsæt som it tørt / w-
fructsommeligt Træ/
Lad mig icke formedelst
Menniskens wtacknem-
melighed bliffue wuillig/
kedsommelig oc lad / el-
ler afflade at giøre gaat
mod huer mand / men
allermest mod Troens
tilhengere/Effterdi at du
vor Himmelske Fader oc-
saa est Miskundelig / oc
lader din Soel opgaa
oc skinne offuer de gode

oc offuer de onde / oc du
lader regne offuer de Ret-
færdige oc Wretfærdige.
Dette dit milde Exempel
lad oss oc efterfølge/ paa
det wi kunde beuise oss/
som dine retskaffne børn/
oc met velgierninger for-
stoppe de daarlige Men-
niskis wforstandighed/
at dit Guddommelige
Naffn icke der met skal
bliffue vanhelliget oc la-
stet iblant oss/ oc din Ære

ickeskal skendis/ Du som leffuer oc regnerer en sand Almectig Gud/fra euighed oc til euighed/ Amen.

VII.

Imod denne Verdens Fristelse.

O Himmelske/ Euige Gud/ der er (disuer) intet gaat i Verden/ der er intet vden idel kiødelig lyst/ Oyen lyst/ oc hofferdige

Leffnit/ Der til ligger den gantske Verden vdi ondskaff / er fuld aff Forargelse oc Synd. Derfor beder ieg dig / Omuend mig fra alle Jordiske ting/ oc drag mig til dig/ at ieg icke misbruger denne Verden/ oc ey heller elsker hende / eller noget huad i hende er / thi hun skal dog endelige forgaa met alt sit væsen. Hielp oc at ieg icke lader mig

forarge paa de vanarti-
ge Menniskis onde Ex-
empel / der ieg vel dagli-
ge haffuer for Oyen vdi
denne Verden / paa det
ieg icke skal gaa ind at den
vide port/ oc vandre paa
den brede vey/paa huilckẽ
Verden hun gaar til For-
dømmelse oc euig forderff
uelse. O hellige Gud du
som vdualde mig oc skil-
de mig fra Verden/at ieg
icke skulde haffue Jordiske

sind/men met mit Hierte oc Sind bo i Himmelen/ oc tracte effter det som er der offuen til / icke effter det som er her paa Jorden. Giff naade at ieg icke skicker mig lige effter denne Verden / eller oc icke vandrer effter hendis laab/men at ieg omuender mig ved mit Sinds fornyelse / paa det ieg kand prøffue / huilcken der er Guds behagelige

oc fuldkomne villie/oc giø-
re den samme fyllest aff
mit Hiertis grund / paa
det ieg kand vandre for-
siunlige/ som de Vise/ oc
skicke mig i Tiden. Lad
mig icke for ingen del bliff
ue atskildt fra dig/huerckē
ved Verdens venskaff el-
ler wuenskaff / huercken
ved hendis gunst eller w-
gunst. Forlene oc at Ver-
den kand bliffue mig
Kaarsfest/oc ieg Verden

ved all hendis lystes oc wrenligheds affsigelse oc fornectelse/ oc at ieg gantske oc aldelis affdøer aff hende/ Oc naar Verden hader oc forfølger mig/ at ieg da ey bliffuer redt eller wtaalmodig / Thi hun haffuer tilforn oc hadit oc forfult din kiære Søn Jesum Christum. Lad dette Exempel vere min Trøst oc it vist Mercke oc Tegn / at ieg icke er

aff denne Verden / oc naar ieg skal skillis her fra/ da anamme mig til dig i det euige Liff. O gode Gud/ hielp at wi allesammen forsage det wgudelige væsen/ oc denne Verdens lyst / oc leffue Tuctelige/ Retfærdelige/ oc Gudfryctelige i denne Verden/ oc vare paa den store Guds/ oc vor Frelseris Jhesu Christi Herligheds salige Haab/

oc obenbarelse / som gaff sig selff for oss / paa det hand skulde frelse oc forløse oss fra all Wretfærdighed / oc rense sig selff it Folck til Eyedom / som skulde vere flittige til gode gierninger / Amen.

VIII.

Afftensignelse.

Loffuet vere Gud Fader / ved Jhesum Chri-

stum oc den hellig Aand/
en eniste euig Gud/ huil-
cken der ved sin mang-
faaldige Godhed / mig
arme Syndere oc ælen-
dige Menniske / denne
dag gantske naadeligen
haffuer beuaret / fra alle
Dieffuelsens gloendis
Pile/huilcke som flue om
dagen / Fra den Siuge
der forderffuer om Mid-
dagen/der til mig Fader-
lige beskermet fra den

hastige bradød/oc fra all skade til Liff oc Siæl. HErre din Miskundhed naaer saa høyt som Himmelen er / oc din Sandhed saa vijt som Skyerne gaa/ Jeg beder dig milde Gud / at du vilt aff Naade forlade mig/alt huad ieg haffuer giort dig imod i dag/vere sig met Gierninger/Ord eller Tancker/Du oc vilde betee mig din Barmhier-

tighed/oc lade mig rolige
soffue i denne tilkommen-
dis Nat/at ieg icke nu el-
ler nogen anden tid for-
lader dig/ du som est den
euige Ro / men bliffue i
dig formedelst Troen/ oc
bo tryggelige vnder din
Beskermelse/paa det den
onde Fiende icke tør kom-
me mig nær / oc tilføie
mig nogen skade. HER-
re du est mit Liuß oc min
Salighed/for huem skal

ieg fryctе mig ? Du est
mit Liffs krafft/ for hucm
skulde ieg forskrecke ? Mit
Hierte forlader sig paa
dig / oc ieg bliffuer hiol=
pen. Du est min Tratz/
oc min veldige beskyttelse.
Din høyre Haand styrc=
ker mig / din høyre
Haand trøster mig / oc
vnder din Arms besker=
melse / haffuer ieg min
tilfluct. See min Gud /
om Dagen raaber ieg /

saa suarer du mig. Jeg
tier oc icke om Natten/oc
du Bønhører mig. Naar
ieg legger mig vdi min
Seng til Søffns / saa
tencker ieg paa dig / Oc
naar ieg opuaagner/saa
taler ieg om dig/ Thi du
est min Hielpere. Oc vn-
der dine Vingers skygge
huiler ieg mig. Min
Siæl henger paa dig/
din høyre Haand oppe-
holder mig. O gode Gud

forlene mig Naade / at naar min Dødsstund skynder sig flux til mig / oc ieg skal nedlegge mig / paa min Sotte seng / at ieg da ved din hielp / i en ret oc fast Tro / trøstig oc wforfærdet/kand saligen hensoffue til det euige Liff. Dissimellem opholt mig i dig/at ieg altid vaager/ oc leffuer ædru oc Sparsommelig/oc kand findis i en Christelig beredelse /

Thi ieg kand icke vide/ paa huilcken Stund/ du vor Gud vilt komme/ oc henkalde mig her fra. Saadant forlene mig for Jhesu Christi din kiære Søns/ vor HERRJS skyld/ Amen.

Her paa maat du læse Fader vor/ Troen oc de ti Budord/ etc.

Om Fredagen.

I.

Morgensignelse.

VElsignet vere Gud min Ska-
bere/ Velsignet
vere Gud min
Frelsere / Velsignet vere
Gud min ypperste Trøst/
som mig giffuer Liff /
Sundhed oc Velsignel-
se / huilcken som er min
beskyttelse oc hielp / huil-
cken mig oc haffuer be-

uaret/ til Liff oc Siæl/ effter sin store oc høybe-römte Barmhiertighed/ i denne forgangne Nat/ fra alt det som Dieffue-len kunde giort mig ska-de met/ oc haffuer ladet mig komme sund oc karsk til denne dag. Jeg beder dig himmelske Fader/ ved din kiere Søns JE-su Christi blodige Sued/ at du oc vilt i denne dag tage mig i din Gud-

dommelige beskyttelse/oc mig beskerme oc forsuare induaartis oc vduaartis / at mig intet ont vederfaris. Thi i dine Hender befaler ieg / i dag oc huer dag / min arme Siæl/ mit ælendige Liff/ mine Sind oc Samuittighed / Fornufft / Forstand oc alle Anslag/alle mine tancker/o'd oc gierninger/alt huad ieg giør eller lader/min indgang

oc vdgang/min gang oc stade/ mit Sæde oc Leye/ min Vilie oc Raadslag/ min Dict oc Tract / min Tro oc Bekiendelse/oc alt huad ieg induaartis eller vduaartis er oc formaar der til mit Liffs ende/min Døds dag oc stund/min Død oc Opstandelse. O HERre Gud / skaffe du met mig / lige som du vilt/oc som du vedst huad best oc gaffnligst er / til

din Ære oc min Salig-
hed/ Oc der som jeg i no-
gen maade aff skrøbelig-
hed synder imod dig/ saa
beder jeg dig dog / at du
vilt icke tage din Barm-
hiertighed fra mig/ vent
oc icke din Naade fra
mig / vndryck icke heller
din Hielp/ Thi der er ellers
ingen anden Gud oc
Hielpere/ For dig er in-
gen anden giort/ saa skal
der oc ingen vere effter

dig/ Du est den første oc den sidste/ oc vden dig er ingen Gud. Derfor raaber ieg til dig alene / lad din Miskundhed regere offuer mig/lad mig Aarle høre din Naade / thi ieg haaber paa dig/ ledsage mine Føder paa den rette Vey/ saa at ieg icke vandrer i de Vgudeligis raad/oc icke gaar paa Syndernis vey/ ey heller sider der som spot-

terne side / Men at ieg haffuer all min Hiertens lyst oc kierlighed / til dit Ord oc dine Bud / oc øffuer mig i dennem dag oc nat / ved vor HErre Jesum Christum / Amen.

II.

Tacksigelse for Christi Pine.

JEG tacker dig HERRE Jesu Christe / sand

Gud oc Menniske / at du mig arme Syndere oc fordømte Menniske / v-den alle mine Gierninger / fortieniste oc værdighed / haffuer forløst / ved din hellige Pine / Død oc Blodstyrtning. O HErre JHesu CHriste / huor stor er din Pine / huor mangfoldig er din Martir / huor dybe ere dine Vunder oc Saar / huor bitter oc fuld aff

suie oc sprecke er din Død/ huor wsigelig er din Kier lighed / aff huilcken du haffuer forligt oss met din kiere Fader / der du hos Olebierget / aff stor Døds banghed suete blodig Sued/ at dit Blods dropper fulde ned paa Jorden / oc der bleffst du forlat aff alle dine Disciple/oc forradt i de slemme Jøders oc wgudelige Skaris hender / vnder

dennem gafffst du dig vel-
uillige for min skyld/
huilcke der haffue fanget
oc bundet dig hart oc w-
maadelige/ocført dig w-
barmhiertelige fra en w-
retfærdig Dommere til
en anden/ huor du est
bleffuen falskeltge forkla-
get/fordømt/ bespyttet/
forhaanet/ oc met Neff-
uer slagen i dit Ansict.
Du est Saargiort for
vore Misgierningers

ſkyld / oc knuſet for vore
Synders ſkyld/ hudſtru-
gen oc kront met Torne/
oc iammerlige tilred ſom
en fattig Orm / der icke
vaar lig it Menniſke/ thi
du vaarſt den aller forac-
teligſte oc wuærdigſte/
fuld aff Pine oc Saar/
Saa at oc en Hednings
Hierte haffuer der offuer
ynckets/ forbarmet ſig oc
ſagt : See / hwilcket it
Menniſke er denne. Du

est for mine Misgiernin-
ger skyld / regnet mit i-
blant tuende Misdedere
oc Røffuere / oc ophengt
lige som en Forbandelse/
est stungen igiennem di-
ne Hender oc Fødder met
Jernnagle/ der til skenckt
i din største Tørst met E-
dicke oc Galde/ oc met stor
pine oc vee haffuer du op-
giffuet din Aand/ paa det
du skulde betale vor skyld
oc wi skulde bliffue lægte/

oc helbrede giort ved dine Saar. For dette oc all andē din marter oc pine/ siger ieg dig loff oc Tack/ Oc beder dig/lad din hellige bittre Pine/ icke vere spilt oc fortabt paa mig/ men at ieg kand trøste mig der met aff Hiertet/ oc berømme mig der vdi/ oc den samme saa begaa oc betracte/ at alle ond lyst/ kand vdslyckis oc dempis i mig/ oc der i-

mod i mig plantis oc formeris all Tuct oc ære/ paa det ieg kand affdø aff Synden / oc leffue i Retfærdighed/efterfølge dit Billede oc Exempel/ traade i dine Fodspor/ fordrage det onde met Taalmodighed / oc lide wret / met en god Samuittighed/ Amen.

III.

En Bøn om en sand Penitentze oc Omuendelse til Gud.

NAadige/ Barmhiertige GUD/ du est Taalmodig/ aff stor Miskundhed oc Trofasthed / du kalder oss daglige ved dit Ords naade predicken/ til Christelig Omuendelse / oc lader forkynde i dit Naffn faar alle Folck / Peniten-

tze oc Syndernis forla-
delſe / der til haffuer du
Taalmodighed met oſſ/
ved din Langmodighed/
oc wſigelige Barmhier-
tighed / i det / at du icke
haſtelige offuerfalder
Syndere / i ferſke Gier-
ninger oc Miſhandling /
dennem at ſtraffe met
din retfærdige Vrede oc
Dom/ Men giffuer dem
rom oc friſt til Omuen-
delſe/ paa det/ ingen ſka

haffue met skel at klage
offuer dig / eller dig i no-
gen maade beskylde/ Thi
det er io icke din vilie / at
nogen skal bliffue fortabt
men at huer skal omuen-
sig til Penitentze/ oc haff-
ue det euige Liff. O kiere
Gud / du kiender vort
Kiøds ladhed / oc vore
Hierters haardhed / at
wi formedelst den oprin-
delige Synd ere offuer-
maade forryckte / oc ere

saa dybt faldne i Synden / at wi kunde icke opstaa eller omuende oss selff. Derfaare beder ieg dig/ved vor HERRIS Jhesu Christi Saar. Omuent mig / saa bliffuer ieg omuent / thi du est min Gud/Oc der som ieg bliffuer omuent / da giør ieg Penitentze / Læg du mig HERRE / saa bliffuer ieg helbrede/hielp du mig / saa bliffuer ieg

hiolpen. See / ieg er lige
som it vildfarendis oc
fortabt Faar / Opled du
din Tienere (Tierinde)
paa det ieg icke forglem-
mer dine Bud. Omskær
du mit Hiertis forhud /
Affløss mig / at ieg bliff-
uer reen / To mig / at ieg
bliffuer snehuid / O Gud
skabe it rent Hierte i mig /
oc giff mig en ny viss
Aand. Bortkast mig ic-
ke fra dit Ansict / oc tag

icke din hellig Aand fra mig. O kiere Gud/ see til mig lige som du haffuer seet til Mariam Magdalenam / den arme Synderinde/ den tid hun laa hos dine Fødder/ oc græd hiertelige for sine Misgierninger : Oc den Tolldere i Templen / den tid hand slo sig for sit Bryst/ oc bad om Naade. Forlene mig aluerlig Anger oc Ruelse for mine

Synder / der til en ſand Tro / met en ret Tillid paa din Naade / oc verdige oc retſindige Penitentzis fructer. Lad mig kiende min hiemſøgelſis tid / oc icke foracte din Miſkundheds Rigdom / paa det / ieg icke ſkal forſømme den behagelige tid oc Salighedens dag / oc at ieg icke tøffuer / at omuende mig til dig min Gud oc HERRE /

oc icke forhaler min Peni-
tentze fra den ene dag til
den anden / ey heller til
min ſidſte ſtund / Men
at ieg nu oc huer dag
omuender mig/oc bedrer
mig mod dig/ Amen.

IIII.

Om Taalmodighed i Kaarſſ oc Modgangs tid.

ALmectige gode
Gud / du ſom
eſt de ſkrøbeligis

styrcke / de siugis helbrede / de trættis krafft / de bedrøffuedis trøst/de sorgefuldis glæde/de forladnis tilfluct / de fristedis hielp / de dødis Liff / all Taalmodigheds oc trøstis Gud. Du seer oc vedst/at wi ere aff Naturen skrøbelige/ vanmectige / forfærdede oc mistrøstige/ oc kunde icke bestaa i Kaarss oc Bedrøffuelse/ vden din Guddommeli-

ge hielp oc bistand. Der-
for raaber jeg til dig /
naar du tilskicker mig
Siugdom eller anden
Modgang / effter din
Guddommelige villie oc
behagelighed / at du da
vilt oppeholde mig der i /
stadelige i Troen / oc be-
standig i Taalmodighed.
Forlen mig naade / at jeg
kand fordrage oc lide din
Faderlige Haand oc Op-
tuctelse / met en sactmodig

Aand / oc stille Hierte.
Giff mig Taalmodig-
hed/ huilcken mig er stor-
ligen fornøden i Mod-
gangs tid/ Oc lær mig/ at
ieg holder stille hoss dig
min Gud/naar det gaar
ilde til / paa det ieg icke
skal acte saadan bedrøff-
uelse oc Modgang/for it
Tegn til din vrede oc v-
gunst / oc icke knurrer no-
get imod dig i mit Hierte
eller bliffuer vtaallig/

men lad mig kiende / ai
huilcken du HErre haff-
uer kiær/ den samme tuc-
ter du ocsaa til sin forbe-
dring / Thi Kaarsset fo-
der Taalmodighed /
Taalmodighed giffuer
Forfaring / Oc forfaring
giør Haabet / Men Haa-
bet lader icke beskemmis.
O salig er den Mand /
der du HERre straffer.
Derfor skal ingen vegre
eller vric sig for den Al-

mectigis tuct / Thi du saar giør oc forbinder/ du skader oc slar / oc din Haand helbreder oc læger. Aff sex bedrøffuelser skalt du frelse mig/ oc vdi den siuende skal intet ont røre mig. Saa hielp nu euige Barmhiertige Gud / at ieg i Taalmodighed fatter min Siæl/ oc bliffuer waffuent oc wrnggelig i it fast oc vist Haab. Paa det at ieg met

en Sønlig Tillid kand kiende dit Faderlige Hierte/som er skiult oc forborget vnder det hellige Kaarss/ oc met all krafft bliffue mectig oc sterck/effter din Arts oc Herligheds store mact/ oc at ieg kand staa beuebnet i all Fristelse/modgang oc pine/ met all Taalmodighed oc Langmodighed/oc gladelige met it tacknemmeligt hierte oc sind/prise

dig i all nød/ paa det/ at effterdi wi lide her met Christo/ wi oc met hannem kunde ophøyes til euig Herlighed/ Amen.

V.

For siuglige oc fructsommelige Quinder.

HImmelske FAder / Almectige Gud / du som aff din euige Vijsdom/ haffuer paalagt Quin-

de kiøn / at de met kummer oc pine skulle føde deris Børn / oc forøge Verden. Jeg beder dig / at du vilt lære dennem at kiende oc forstaa din Guddommelige oc Velbehagelige vilie / at de fordrage oc lide saadan deris pine oc bedrøffuelse met Taalmodighed / at du oc vilt omuende deris bedrøffuelse til Glæde / formedelst en gladelig ti-

me oc god Forløsning/ paa det de icke skulle tencke mere paa den Sorge oc Banghed/ for den glæde skyld/ at it Menniske er født til Verden. Saa hielp nu Almectige Gud/ baade Moderen oc Barnet/ Thi uden din hielp oc bistand/ er det ellers plat oc aldelts forloret/ om skønt den gantske Verden stode der nærruerendis. Forlen oc/ at den Le-

gemlige Fruct maa komme vel skafft oc karsk / uden lyde oc breck til Verden. Affuerge den onde Fiende/der icke gierne seer at it Barn fødis leffuendis til Verden / saa at hand icke maa bruge sit Tiranni imod dennem. Beuar alle fructsommelige Christne Quinder / fra en wtidig Fødsel / oc fra en forskreckelig oc wlycksalig Stund.

Giff oc din Naade / at de Fattige smaa Børn kunde effter deris Legem-lige Fødsel komme til den Hellige Daab / ved hvilcken de Aandelige i-gienfødis til det euige Liff / oc kunde bliffue ny Creatur i Christo Jhesu. Styrck alle Barselquin-der oc dem som giffue at di/ met din krafft oc mact at de kunde kunde kom-me til deris Legemlige

Karſkhed igien/oc bliffue
ſunde oc helbrede/ der
hos priſe oc roſe dig/ den
eniſte rette Nødhielpere/
oc forkynde dine Velgier-
ninger/ oc her effter lære
at forlade ſig paa dig/du
ſom eſt nær alle dem/ der
dig aluerlige paakalde.
Men huorſomheldſt/ at
der formedelſt din tilla-
delſe/ effter din hemelige
oc wrandſagelige vilie
hender nogen wtidig

Fødsel/eller i andre maade gaar ilde til/Saa forlene Barmhiertige Gud de bedrøffuede Forældre/ at de saadant deris suare Kaarss met Taalmodighed lide oc fordrage/ oc icke falde i mistrøst oc fortutlelse paa din Naade/ men at de maa acte det for deris Troes oc Taalmodigheds prøffuelse/ oc holde oc bekiende dig for deris Naadige

Gud / du som tilgiffuer oc forlader Synder oc Misgierninger / oc mit i din vrede tencker paa din Barmhiertighed / Oc naar du haffuer bedrøffuet nogen/saa glæder du hannem der effter igien / Thi effter reffselsen oc straffen finder mand naade/ ved Jesum Christum din Søn vor HERRE/ Amen.

VI.

For alle Fanger.

O Evige Barmhiertige Fader/ du est en Gud i Himmelen/oc en Regentere i alle Kongerige / i din Haand er mact oc velde/der er ingen / som kand staa dig imod. Jeg beder for alle dem / som for dit Guddommelige Ords skyld oc for Sand-

heds skyld / eller vnder Tyrcken ere fangne/huilcke hart oc ilde ere plagede / met suar oc wlidelig Trældom oc Tieniste beladis oc pinis/ at du vilt trøste dennem met din hellig Aand i deris Hierter / oc dennem forløse oc ledig giøre/ aff de forskreckelige Baand / oc deris Fengsels haarde Aag / oc skaffe dennem middel oc veye som du vel kant

oc vedst at giøre / huor
met de kunde bliffue for-
løsde. O HErre hent igien
de fangne oc forskudne/
for dit Naffns skyld/paa
det de kunde tacke dit
Naffn / oc prise din Loff.
Ah/Gud giffuet at HEr-
ren vilde høre de fangnis
suck / oc giøre Dødsens
Børn ledige oc løse. Ah/
at HERREN vilde for-
løse sit fangne Folck / saa
skulde de arme ælendige

Menniske glæde sig / oc
vere aff stor glæde / lige
som de der drømme / de-
ris Mund skulde vere
fuld aff ladder / oc deris
Tunge fuld aff beröm-
melse / da skulde mand
vel sige iblant Hedninge-
ne: Herren haffuer giort
store ting iblant dem/der
aff ere wi glade / HER-
REN bortuende de æ-
lendigis fengsel/lige som
du bort tørrer Vandet

om Middagen / Thi du
est alene vor Hielpere/ oc
en Gud iblant Hærska-
ren. Men huilcke der end-
nu lenger skulle lide deris
Fengsel / efter din Gud-
dommelige oc wrandsa-
gelige vilie/ til deris Tro-
es stadfestelse / oc deris
Taalmodigheds øffuel-
se/ dennem vilt du HEr-
re trøste / deris Aag for-
milde / oc vnde dennem/
at de kunde finde Naa-

de hos dem / som holde
dem fangne / met it fast
oc wtuilactigt Haab / at
du icke vilt forskyde den-
nem i Euighed / Men i
besynderlighed oppeholt
dennem hoss den sande
christelige Tro / imod all
falsk Lærdom/ at de i all
nød kunde aldelis trøste
sig der met / at deris
Siæle ere forløste/aff det
euige Fengsel/oc aff Helff
uedis Baand/ oc derfor

aff Hiertet glæde sig. O gode Gud / udfri vore Siæle/ udaff Mørckhedsens lencker / oc aff Dødsens snare/ du som lader forkynde de Fangne forløsning / oc de bundne frihed oc opløselse/ oc haffuer befalet at predicke HErrens naadige oc behagelige Aar / Hielp at wi kunde bestaa i den frihed / huilcken Christus haffuer oss forhuerffuet/

oc icke lade oss fangne igien vdi det Trældoms Aag/ oc icke heller bliffue Syndsens Tienere/ ved Jhesum Christum som for vore Synders skyld/ ocsaa vaar fangen oc bunden/ Amen.

VII.
Jmod Kiøds oc Blods Fristelse.

Barmhiertige/ sactmodige gud oc euige Fader/

du vedst / at der boer in-
tet gaat i mit kiød/ heldst
fordi/ ieg er gantske vnd-
fangen i Syndẽ/ oc født
aff syndelig Sæd / Der
til er mit Kiød oc Blod
saa forryct oc forderffuet
at ieg aff min egen For-
nufft/intet kand fornem-
me eller forstaa / huad
Aanden tilhører. Jeg
raaber til dig/ at du vilt
obenbare mig din kiære
Søns rette Kundskaff /

paa det/at ieg icke grand-
sker oc dømmer dine hel-
lige Ord oc Aandelige
ting / effter min Kiødeli-
ge forstand / oc icke haff-
uer Kiødeligt sind. Hielp
at ieg speger mit Legeme/
tuinger det onde Kiød /
oc Kaarssfester min lyst
oc begiering/ paa det din
hellig Aand kand regere
mig/ oc at ieg kand følge
den samme i en sand
Retfærdighed/effterdi at

ieg oc alle de som høre
din Søn Christum til/
icke skulle vere Legemlige
men Aandelige / oc icke
Kiødet skyldige / men at
wi skulle leffue effter Aan
den/ paa det wi icke skulle
dø til vor Siæl. Men eff-
terdi at Kiødet alleuegne
begerer imod Aanden/
oc Aanden imod Kiødet/
oc de tuende ere altid i-
mod huer andre/ oc ligge
til strid sammen. Saa

Hielp du trofaste Gud/ at den hellig Aand/ huilcken du haffuer skenckt mig i min hellige Daab oc ved dit elskelige Ord/ kand regnere offuer mit Kiød/ oc faa offuerhaand/ oc at ieg kand vere den samme Aand altid vndergiffuen oc ved den sammis krafft kand døde Kiødsens gierninger/ met all sin begie-ring oc vellyst/ at ieg her efter icke vandrer efter

min egen vilie/ i min sinds Forfengelighed. Lad mig icke bliffue fangen eller offueruunden aff mine Synder / eller mit Kiøds gierninger. Oc om ieg vndertiden bliffuer forrasket aff Kiød oc Blod / eller aff skrøbelighed maatte falde oc snuble i Synden / Saa giff naade/ at ieg ved din Guddommelige hielp/ oc den hellig Aands ind-

skydelse/kand snart oc endelige oprense mig igien. Forlenc mig / at mit Legeme icke bliffuer løssactigt/ kaadt / oc wtemmeligt / men at ieg temmer oc speger det / formedelst it ædrueligt oc sparsommeligt Leffnet/oc tuinger det vnder dine Budords Aag / paa det at ieg met din Naadis hielp kand rense mig fra all mit Kiøds oc Sinds besmit-

telse oc wrenlighed/ oc fare flux frem met Hellighed i din Fryct / paa det at baade Aanden/ Siælen / oc Legemet kand bliffue beholdet oc beuaret wstraffelig/ indtil vor HERris Jhesu Christi tilkommelse/ til euig Herlighed / Amen.

VIII.

Afftensignelse.

LOffuet vere HERRen / der alene giør vnderlige Gierninger / oc loffuet vere hans hellige Naffn i euighed / Oc alle Land skulle bliffue fulde aff hans Herlighed oc Ære. Jeg vil daglige rose mig aff Gud / oc om Afftenen skal min Mund altid tacke hannem. Thi

naar ieg raaber/saa bøn-
hører hand mig/oc naar
ieg sucker / saa bøyer
hand sine Øern til mig/
Naar ieg beder / da giff-
uer hand act paa min
Røst. HERREN er
min Tillid oc styrcke / en
hielp i den store nød/som
haffuer rammet mig.
Derfor siger ieg dig euige
Gud loff oc priis / at du
mig i denne Dag saa
gantske Faderlige haff-

uer beskermet / fra all w-
lycke oc skade / der mig
kunde hendet oc vederfa-
ret / Mit Hierte er lystigt
oc glat / oc min Siæl pri-
ser dig for all din Mis-
kundhed oc Barmhier-
tighed / Min Tunge skal
tale om dig / oc altid sige:
Loffuet vere Gud / Vel-
signet vere hans hellige
Naffn. Jeg beder dig /
at du vilt forlade oc til-
giffue mig aff Naade /

alt huad ieg i dag haff-
uer syndet imod dig / oc
der hos beskytte oc beuare
mig i denne tilkommen-
dis Nat / met alt huad
ieg haffuer / Ver du min
Skiold oc min Skygge
offuer min høyre haand.
O HErre beuar mig fra
alt ont/beuar min Siæl/
ver mig naadig / Thi
paa dig alene forlader
ieg mig. Jeg haaber paa
HERRen / oc raaber til

Gud / den allerhøyeste/ Til Gud som giør en ende paa mit iammer. See den mig beuarer / Hand soffuer icke. See Israhels vaactere soffuer oc slummer icke/ hand skal vel opeholde oc beuare min gang paa den rette bane/ at ieg icke snubler / oc mine fied icke hiege. Hand skal icke lade mine Føder skride / Thi hans Ord er it Liuss paa min Vey /

Derfor naar ieg legger mig / da fryeter ieg mig intet / men soffuer sødelige/ oc frycter intet for hastig forskreckelse / ey heller for de Vgudeligis storm naar den kommer. O HERRE Gud / opløfft offuer mig dit Ansictis liuss / paa det / ieg kand nedlegge mig oc soffue gantske fredelige / oc bo tryggelige vnder din beskermelse/ Thi du HER-

RE alene hielper mig / Paa dit Naffn vil ieg nu nedlegge mig til huile/oc lade mine Oyenbrynne soffue / Du HERRE Gud / verdis at opuecke mig glad igien/din Gud-dommelige Maiestet til loff oc ære/ved Jhesum Christum din kiære Søn vor HERRE/ som met dig leffuer oc regnerer / vdi den hellig-Aands Enighed / fra

Euighed til Euig tid / Amen.

Her paa maat du læse Fader vor/Troen/oc de Ti Guds Bud / etc.

Om Løffuerdagen.

I.

Morgensignelse.

DV sande vdødelige Gud/ vor HERRis Jhesu Christi Fader / til dig opløffter jeg mit sind

oc Hierte / met min tilbørlige oc forplictige tacksigelse/din Retfærdighed vil ieg icke dølie vdi mit Hierte / Jeg vil tale om din Sandhed oc om din Salighed/ieg vil icke skiule din Miskundhed oc trofasthed for den store Menighed / Oc alt huad du haffuer giort mig til gode/det vil ieg icke tie. Thi det er en kaastelig ting / at tacke HERREN/

oc siunge dit Naffn loff du Allerhøyeste / oc forkynde din Naade om Morgenen/oc din Sandhed om Afftenen. Derfor priser min Siæl dig / at du mig i denne Nat/ ved din offuermaade wsigelige Barmhiertighed / beskyttet haffuer. Velsignet est du HErre Gud Zebaoth / du som beuiser dig naadig mod alle dennem / der spørge

effter dig / oc haffue din Salighed kiær. Velsignet er dit store oc herlige Naffn i alle Land / huilcket der er vor beskyttelse oc hielp. Velsignede ere alle dine Gierninger / huilcke du giør Menniskens Børn. Jeg beder dig / at du oc vilt beuare mig i denne dag / at den onde Fiende mig ingen skade tilføyer / at de vguddeligis Hender intet rø-

re mig. HERRE Gud
min Frelsere/Aarle vaa-
ger ieg til dig/Aarle raa-
ber ieg til dig / Hielp at
ieg kand trolige oc flitteli-
ge vdrette mit Embedis
oc Kalds Gierninger / oc
andet huad mig er befa-
let til din Loff oc Ære / oc
min Næstis forbedring/
paa det / ieg icke skal mis-
bruge denne dags Liws
til Synd/oc icke fortørne
dig / met det ieg giøre oc

lader / oc icke offuertræde min hellige Daabs pact. Forlene mig ocsaa Naade / at ieg tager mig vel vare for de sex Stycker/ huilcke du hader / oc for det siuende / huilcket du haffuer Værstyggelighed til / som ere :1 Hoffmodige Oyen :2 Falske Tunger :3 Hender der vdstyrte wskyldigt Blod 4 It Hierte der omgaar met onde Tancker 5 Fødder der

ere redebon oc villig til
at giøre skade. Falske vid-
ne som dristelige tale
Løgn. Oc dem der kom-
mer trætte imellem Brø-
dre. For disse oc andre
saadanne Laster / beuar
mig min GUD / oc giff
Naade/ at all min Gier-
ning oc Leffnet befalder
dig / i CHristo JHEsu
din kiære Søn vor HEr-
re/ som met dig leffuer oc
regnerer / i den hellig-

Aands enighed / fra Euighed til Euig tid / Amen.

II.

Tacksigelse for Guds Barmhiertighed.

O Du hellige Trefaaldighed / oc sande Enighed / du som est atskild vdi tre Personer / oc dog enlig i verelse / en HERRE oc en Gud i lige Maiestet oc

Herlighed. Wi tilbede dig/ wi ære/ loffue oc prise dig/wi tacke dig aff vor Hiertens grund/for alle dine Velgierninger / der du oss beuist haffuer. Det er io tilbørligt oc ret / oc der til saligt / at wi altid oc paa alle steder tacke dig O hellige Fader / ved Jhesum Christum vor HERRE/ huilcken Englene loffue / oc Offuerenglene tilbede/ oc alt det

Himmelske Hærskaris Chor oc forsamling / de veldige oc Førster i Himmelen / oc alle kraffter paa Jorden / Oc besynderlige din hellige Christelige Kircke / i den gantske Verdens kretz / loffuer oc priser dig vden affladelse met ypperlige Vidnesbyrd. Ved den samme vilt du ocsaa tilstede oc bønhøre vor Røst / oc anamme vor Bøn / Loff oc

Tacksigelse der wi nu giøre / for din store Barmhiertigheds skyld / huilcken der paa ny huer Morgen opgaar offuer oss / saa høyt som Himmelen er offuer Jorden. Thi den tid wi vaare døde i Synden/haffuer du met Christo giort oss leffuendis / oc giffuet din Naadis offuerflødige Rigdom tilkiende / ved din Miskundhed offuer oss. O

huor stor er HERRens Barmhiertighed / oc lader sig finde naadig mod dem/ der sig omuende til hannem/ Huo kand fortelle oc opregne hans Barmhiertighed? mand kand huercken formindske eller formere hende / hun er io saa stor som hand er selff. Hand straffer oc tucter / Hand lærer oc forsørger oss som en Hiurde sin Hiord.

Hand forbarmer sig offuer alle dem/ der ville lade drage oc høre Guds Ord flitelige. Lige som en Fader forbarmer sig offuer sine Børn / saa forbarmer HERREN sig offuer dem / der hannem fryctе. Huor er saadan en Gud som du est? Den som forlader oc tilgiffuer Synden/oc forlader sin Arffuedels offuerbleffne Misgierninger /

den som icke holder sin vrede til euig tid. Thi hand er Barmhiertig / hand skal vel forbarme sig offuer oss igien / dempe vore Misgierninger / oc kaste alle vore Synder i Haffsens dybhed / Saadan din Miskundhed / oc offuer alle maade rige Barmhiertighed / huilcken der haffuer veret fra Verdens begyndelse / oc varer i all Euighed / ville

wi rose oc forkynde fra Slect til Slect / oc prise dig/ at du est Naadig oc Barmhiertig/ Taalmodig / oc meget Miskundelig oc Trofast. Jeg beder dig/ lad mig arme Syndere ocsaa bekomme Barmhiertighed hos dig/ved Jhesum Christum vor HErre/ Amen.

III.

En Bøn om it ſaligt Endeligt.

O Gode GUD / du haffuer ſæt Menniſken it Maal at leffue i/ huilcket hand icke kand offuergaa/ thi hand haffuer ſin beſtemmede tid / hans Maaneders tal ſtaa hos dig/ Du haffuer talt alle vore dage/ huilcke dog fare ſnart hen / lige ſom en

Strøm / ey anderledis end som wi fløye hen/ alle vore Aar ere som en Røg eller Skygge/ der hasteligе forgaar. Mennisket er dog lige som Greſſ/ huilcket der snart tørris oc visner / oc lige som it Blomster paa Marckẽ forsuinder. Saa lær mig nu at kiende oc tage til Hierte/ at det skal faa ende met mig/ oc mit Leffnet haffuer en tid oc

vist Maal / oc at ieg skal derfra. See/ mine dage ere ickon it Haandbret hos dig / Oc mit Leffnet er som intet for dig. Huor aldelis intet ere alle Menniske/ huilcke dog saa leffue saa tryggelige hen. HERRE lær mig at betencke at ieg skal dø / oc at ieg ey haffuer her i denne Pillegrims færd oc ælendighed nogen varendis sted. Obenbare mig min

stackede oc forgengelige verelse/ at ieg offte oc idelige tencker paa min Endeligt / paa det at ieg i denne Verden icke leffuer mig selff / men leffuer oc døer effter din vilie/at ieg der met kand frimodig oc glad foruente i Troen min Hiemfærts dag / oc din kiære Søns Jhesu Christi obenbarelse / oc velbeskicket stunde der effter met it helligt Leffnet

oc Gudfryctig omgen=
gelse. Benaade mig met
en salig Affsked / naar
min stund kommer nær/
at ieg kand dø saligen/oc
faa it fornufftigt Ende=
ligt/ i en sand Bekiendel=
se/ at mine Sind oc For=
stand/icke bliffue forrycte
eller forderffuede / oc at
ieg icke siger nogen vfor=
numstig daarlig tale/ el=
ler Skendsord/ imod dig
min HErre / eller imod

min Salighed. Beuar
mig fra en hastig brat-
død / eller anden ond
Død / oc fra den euige
Fordømmelse. Lad mig
icke hastelige oc wforua-
rendis offuerfaldis met
min sidste stund. Men
at ieg bereder mig tilforn
met en sand Penitentze
oc ret Tro / Oc naar den
samme stund kommer/
da giør mig frimodig oc
wforfær[illegible] til den time-

lige Død / huilcken der ic-
kon oplader mig Dørren
til det euige Liff. Oc lad
mig din Tienere / der eff-
ter fare i Fred/ Thi mine
Oyen haffue seet din
Saligthed / huilcken du
haffuer beredt for alle
Folck / It Lius til at op-
liuse Hedningene / oc dit
Folck Israhel til en Her-
lighed. Giff at det Ord/
der din kiære Søn ta-
lede paa Kaarsset / maa

vere mit sidste Ord: Fader i dine Hender befaler ieg min Aand. Oc naar ieg icke kand tale mere / saa bønhør du dog min sidste suck / ved JHESVM CHristum/.

Amen.

IIII.

Om vort daglige Brød.

ALmectige Gud/ til dig vor Fader i Himmelen / raabe wi dine ælendige Børn her paa Jorden / at du vilt giffue oc metdele oss det daglige Brød/oc huad der hører til vort Liffs oppeholdelse oc Nødtørfftighed / for din grundløse Barm-

hiertigheds skyld. Forle-
ne Naade oc Velsignelse
til alt vort Arbeide/til al-
le Handuerck / Embede/
bestilling oc erlig handel.
Thi din velsignelse giør
Rig / Oc der som du icke
opbygger Huset / da Ar-
beide de forgeffuis som
bygge der paa. Hielp at
wi vdkaste vort Kalds oc
Embedis Garn i dit
Naffn/oc at det kand vel
lyckis for oss. Beuar al-

le vandrendis Folck / de ſom maa omdrage oc reyſe lang vey til Land oc Vand/at ſøge deris Næring / oc tilføre oſſ nyttige Vare/ at de met deris Penninge oc Gods bliffue beuarede / oc icke tage ſkade. Der til giff oc Naade / at huer mand i Kiøb oc Sal / handler trolige met en god Samuittighed / oden all Finantz oc Bedrageri/oc at

huer arbeider noget rede-
ligt / paa det hand kand
haffue at giffue den ved-
tørffuendis. Lad alle tro
Tiuende oc Arbeidere ve-
re dig befalede / styrcke
dennem til Liff oc Siæl.
Beuar oss fra wtro Tiu-
ende / Hielp at wi kunde
bruge alle dine gaffuer
Christelige met Tacksi-
gelse / oc icke besuere oss
met Mammon/oc hans
vsle tieniste / oc icke heller

martre oc plage oss met den slemme Bugsorrtg. Giff de fattige Taalmodighed i deris Armod / at de icke knurre imod din Guddommelige vilie / oc ey heller bære Affuind paa de Rige / eller dem som haffue nock / eller oc forgribe sig i andre maade paa dine Bud. Forlene ocsaa de Rige / at de icke bliffue Stolte / oc icke haabe paa den wuisse

Rigdom / men paa dig leffuendis Gud/ du som giffuer oss riglige alle-haande gaat at nyde oc bruge / Hielp at de giøre gaat / bliffue rige vdi go-de Gierninger / gierne giffue / ere behielpelige/ samle Skat oc Liggende-fæ/dennem selff til en god grund paa det tilkom-mendis/at de kunde naa oc befatte det euige Liff. O HerreGud/tuendehaan-

de beder ieg aff dig/ dennẽ
veyre mig icke saa lenge
ieg leffuer/ Lad Affgude-
ri oc Løgn vere langt fra
mig/ Fattigdom oc Rig-
dom giff mig icke / Men
lad mig faa min beskicke-
de føde/ ieg maatte ellers
necte dig der som ieg bleff-
ue mæt/ Oc sige/ Huo er
HERREN? Eller / om
ieg bleffue for Arm / da
maatte ieg stiæle / oc for-
gribe mig paa min Guds

Naffn / Derfor mig Gud beuare / ved IHEsum Christum din kiere Søn / Amen.

V.

For alle bange oc sorrigfulde Menniske.

HERRE Himmelske Fader / Euige Gud / Efterdi at Dieffuelen vor affsagde Fiende icke lader de bedrøffuede Hierter

vere wfristede / men pleyer at bruge all deris iammer oc nød til sin fordel / oc plager dem met vnderlige Tancker / paa det hand kand giøre deris Samuittighed forskreckct / besuere dem oc føre dem i Fortuilelse. Saa beder ieg dig ydmygelige / ved Jhesu Christi Døds kamp oc blodige Sued/ at du vilt naadelige anamme til

dig alle sorgefulde oc fri-
stede Menniske / oc opret-
te deris redde oc forferde
Samuittighed/ met din
hellig Aand oc ved dit
Ord/ der til bortuende alt
det dem er imod / effter
din Faderlige Guddom-
melige vilie affstryge de-
ris taare/ oc ved din trøst
værquege oc leske deris
Siæle/ paa det de icke no-
gen tid skulle falde graa-
delige i deris vduaartis

nød oc besuering / forme-
delst den onde Fiendis til-
eggelse / aff derts kiods oc
blods skrøbelighed / i stor
oc Aandelig Siæls fare /
i Vantro oc Fortuilelse /
eller komme i anden stor
skam oc last. O du tro-
faste Gud / du som lader
ingen Fristis oc forsøgis
offuer sin formue / Men i
huor hart nogen bliffuer
forsøgt / saa gjør du dog
der paa saadã en ende / at

mand kand fordrage oc lide Fristelsen. Jeg raaber til dig/ at du vilt træde oc knuse den onde listige Dieffuels Slangehoffuet vnder vore Føder/at du oc vilt forderffue oc til intet giøre hans Vold oc Tiranni / huilcket hand vil øffue imod de fattige Christne/ oc begerer at selde dennem lige som Huede. Stat bi met det arme Menniske-

lige kiøn / for din kiære Søns skyld / som ocsaa for vor skyld oc oss til gode / bleff forsøgt oc fristet i sin Menniskelige natur. Hielp at wi altid kunde trøste oss aff Hiertet/ i all nød oc fare/ met din sandrue Foriættelse oc Guddommelige bistand/ oc at wi i Gierningen kunde fornemme den samme din Naade oc hielp/ paa det wi kunde staa imod

Dieffuelsens listige Anlob met en fast Tro / oc hannem ved din Krafft mandelige offueruinde / formedelst Lāmens blod/ oc vort vidnesbyrds Ord som er/formedelst Euangelium / paa det at Saligheden/Krafften Riget oc Macten/ skal alene vere vor Guds / du som leffuer oc regnerer fra Euighed til Euighed/Amen.

VI.

For Encker oc Faderløse Børn.

O Frõme oc Trofaste Gud / du som kalder dig selff de Faderløsis Fader oc Enckers Dommere / tager dig deris nød til / oc skaffer dem ret. Du som ocsaa haffuer befalet oss ved dit ord / at wi icke skulle bedrøffue eller skade dẽnẽ / fordi de ere io tilforn

forladne aff Verden / oc
ere sorgefulde bedrøffue-
de Mennisker. Jeg beder
dig / du vilt lade dig alle
fattige Encker oc Fader-
løse Børn vere befalede i
din Naade / dem forsør-
ge oc nære / met Føde /
Klæder oc anden Nød-
tørfftighed / oc dennem
beskerme oc forsuare / i-
mod alle dem / som den-
nem fortrenge oc for-
driffue. Lad dem finde

Naade hos all Offrighed/ paa det de Faderløse maa skee Ræt/ oc Enckers Sager bliffue hiolpne/ at deris Ræt skal icke bøyes eller foruendis/ men bekomme redning imod deris Modstandere/ oc tilbørlig beskyttelse i all skickelighed. Hielp at deris Formyndere oc forstandere / tage sig dennem aluerlige til/ oc deris gode Gierninger kand

vere obenbare for huer
mand. Giff mig ocsaa/
at ieg icke synder imod
dennem/ men at ieg giør
dem gaat oc intet ont/
heldst fordi det er en reen
oc vbesmittet Gudstie-
niste at besøge Encker oc
Faderløse Børn i deris
bedrøffuelse / oc holde sig
vbesmittet fra Verden.
At du ocsaa vilt forlene
her til din Guddommeli-
ge Naade / at alle enlige

Viduer oc Encker/ kunde
sette oc stelle derts Haab
altid paa dig leffuendis
Gud / derts Fader oc
HERRE i all derts nød
oc Fristelse/oc henge flite
lige hos derts Bøn oc
suck dag oc nat / Der til
øffue sig i alle gode Gier-
ninger / som retsindige
Gudfryctige Encker bør
at giøre / oc tage sig vare
for vellyst / oc ey nogen
tid / met ord eller tale/

met Facter oc onde Seder beuise sig / i det dennem icke sømmer / eller kand giffue andre Menniske onde oc forargelige Exempel / eller komme dem selff i mistancke oc vanrycte / oc besuere sig met Synd. Dissligeste hielp ocsaa at alle Faderløse Børn kand bliffue optuctede i din Guddommelige Fryct oc Tuct/Erlige til all Gudfryctighed

oc gode seder / oc vere de-
ris Forstandere oc Tuc-
temestere lydige / oc lade
sig tucte oc temme / op-
uaaxe i all Redelighed /
oc anamme tro Forma-
ning/ gode raad/ oc Fa-
derlig straff / paa det de
kunde bliffue beskermede
fra skam oc last. Beuar
oc alle Christelige Ecte-
folck oc Børn / at de icke
bliffue formedelst Suer-
det i din vrede oc hastig-

hed/eller ved deris Forældris vtidige affgang/ eller for deris Misgierningers skyld/giort til fattige Encker oc ælendige Faderløse Børn. Tag dig oss naadelige til / for Jhesu Christi din kiære Søns skyld/Amen.

VII.

Jmod all Fortuilelse.

Barmhiertige Gud/efterdi at jeg tit oc offte

gienstriivelige haffuer off-
uertraad dine hellige
Bud / foractet oc fortor-
net dig min Gud oc Her-
re / oc giort dig storlige i-
mod / huor aff min Sã-
uittighed er saare besue-
ret oc saargiort/ at ieg der-
for er bleffuen meget for-
skreckit oc forferdit/ endog
dit hellige Ord twryggeli-
ge tilsiger mig mine Syn
ders forladelse / aff idel
naade/saa er dog min tro

meget ſkrøbelig/oc Dieff-
uelen ſaare ſterck / der
vilde gierne ſtielle mig
all Trøſt fra/ oc bortriff-
ue den aff mit Hierte.
Derfaare raaber ieg til
dig/O hellige Fader/lad
mig aldrig fortuile paa
din Guddommelige
naade/at ieg icke ſkal fal-
de vdi den allerſtørſte
Synd / ſom er Vantro
oc Fortuilelſe / eller den
nogen tid ſamtycker oc

beuilger. Styrck mig/ at ieg mit i Døden/haa-ber paa dig mit Liff / oc icke fortuiler paa din Barmhiertighed oc Hielp / paa det ieg icke som den wgudelige Cain acter mine synder større / end de kunde for-ladis mig. O Christe Guds Søn/du all naa-dis leffuendis Kilde/ aff huilcken all Barmhier-tighed opuelder oc offuer-

flyder/ Til dig raaber ieg
aff mit gantske Sind/
formere mig min Tro/
paa din hellige Pine oc
Død/ Thi det er io visseli-
ge oc wryggelige sant/ at
en eniste Draabe aff dit
allerhelligste Blod som
for mig er vdgiffuet/ er
meget krafftigere oc mec-
tigere/ end alle mine store
oc mangfoldige Synder.
See til mig/ met din
Barmhiertigheds øyen/

lige som du saaest til den
gode Petrum/ effter hand
haffde forsuoret dig / oc
forbandet sig selff / paa
det at ieg icke skal fortuile
som den Forrædere Ju-
das giorde/ oc synde imod
den hellig Aand. O Gud
hellig Aand/ du milde lig-
gende Fæ/ stat mig bi vdi
min sidste nød/ naar den
onde Fiende anklager
mig/ oc min Samuittig-
hed beskylder mig / naar

Helffuede forſkrecker mig / oc ieg met idel Døds nød / oc gruelige Friſtelſer er omfangen / Naar den gantſke Verden forlader mig / oc alting ſtaar mig imod / ſaa trøſt mig / at mit Haab icke bortfalder oc forſuinder. Bekreffte mit Hierte met dit Vidnesbyrd oc din beſegling / at ieg kand ſtadelige tro Syndernis forladelſe/

der mig oc alle skal vederfaris / som trøste sig paa Guds Forjættelse. Lad mig altid komme ihu oc tencke paa min hellige Daabs pact / oc aff Hiertens grund anamme/denne tilsagn : Huo som troer oc bliffuer døbt / hand skal bliffue salig / oc altid der met trøste mig /

Amen.

VIII.

Afftensignelse.

LOff skee dig du høyeste oc wdødelige Gud/loffuet vere din Miskundhed oc Barmhiertighed/ Loffuet vere din euige Vijsdom oc Sandhed/ du som haffuer beuaret mig i denne dag/ fra all skade oc alt ont. Jeg beder dig/at du vilt naadelige fuldende din Mis-

kundhed/som du haffuer
begynt paa mig/ oc lade
mig rolige soffue i denne
Nat/ vnder din høyeste
beskermelse/ oc skiule mig
met dine Vinger/ Lad
min tilflucht vere vnder
dine Armis skygge/ at
ieg ey frycter nogen wlyc-
ke. Beuar mig min Gud
som en Oyesten/ beskerme
mig vnder dine Vingers
skygge. HErre du est mit
Gods oc Arffuedel/ min

Salighed staar i dine Hender. Hielp mig formedelst din Miskundhed at ingen Fryct eller Redsel kommer offuer mig/ oc at Nattens grumhed oc forskreckelse icke offuerfalder mig/ ver mig naadig / thi min Siæl fortrøster sig paa dig/ oc vnder dine Vingers skygge haffuer ieg min tilflucct. Jeg leder effter HErren i min nød/ min Haand

er vdract om Natten/oc lader icke aff. Thi min Siæl haffuer ellers in-gen trøst / Saa veed ieg ocsaa aff ingen Hielpere at sige/ i Himmelen eller paa Jorden/vden aff dig alene. Naar ieg opuaag-ner om Midnats tid / saa tencker ieg paa dit Naffn/at det er saa ven-ligt/oc paa din Miskund-hed oc Trofasthed/der du haffuer beuist mig / oc

tacker dig for din Retfær-
dighed. Naar ieg er be-
drøffuet / saa tencker ieg
paa GUD / Naar mit
Hierte er i angist oc bang-
hed/saa taler ieg om min
Frelsere oc Saliggiørere/
Thi hand fører min
Siæl aff forderffuelsen/
Oc redder oc befrier mig
fra Dødsens baand.
HERre Gud min Frel-
sere / ieg raaber dag oc
nat til dig / at du vilt til-

giffue oc forlade mig alle mine Synder oc Misgierninger / met huilcke ieg i dag oc denne gantske Uge haffuer giort dig imod/O Herre redde min Siæl / for din Barmhiertigheds skyld. Du est Naadig oc Retfærdig/oc vor Gud er Barmhiertig. Herren beuarer de enfoldige. Naar ieg legger mig ned saa hielper hand mig op. Derfor vil ieg

vere glad/prise oc rose dig aff min Leyr. Saa befaler teg nu mit Liff oc min Siæl i dine Hender / du haffuer igienløst mig/du trofaste Gud / ved Jhesum Christum vor HERRE/ Amen.

Her paa maat du læse Fader vor/Troen/ oc de ti Budord / etc.

Her effterfølge nogle Bønner for besynderlige Personer / vdi alle Statter / som icke ere optegnede i det Register tilforn.

Register paa de Bønner her efterfølge.

1. En Siælesørgeris Bøn.
2. Sognefolckis Bøn.
3. Øffrigheds Bøn.
4. Vndersaattis Bøn.
5. En Husfaders Bøn.
6. En Husmoders Bøn.
7. Jt Barns Bøn.
8. En Tieneris Bøn.
9. En vng Drengs eller Pigis Bøn.

I.

En Siælesørgerts Bøn.

O Trofaste Gud/ Barmhiertige Fader/ du som haffuer kaldet mig arme wuærdige Tienere til det hellige Predicke Embede / oc

haffuer sæt mig til en Folckefiskere / at ieg skulde fange mange Siæle til Himmerige / oc haffuer vdualt oc vdkaaret mig / ved loulige oc ordentlige middel til disse mine Sognefolck / til at forkynde det hellige Euangelium. Jeg beder dig / at du vilt giøre mig vduelige Menniske / duelig oc skickelig met din naade / til at føre det ny

Testamentis Embede/ paa det / ieg kand vere en tro Tienere oc Husholdere offuer din Guddommelige hemelighed / Oc vel faarestaa mit Embede / Icke tuungen/ men veluillig/ Icke for en skendelig baade eller vinding skyld / men aff Hiertens grund / oc aff Kierlighed til dit hellige Naffn / oc at ieg trolige met salig Lærdom føder mine

Faar / som mig ere befa-
lede / røcte de Skrøbelige /
læge de Siuge / forbin-
de de Saargiorde / igien
hente det Vildfarendis /
oc oplede de fortabte / oc
hielpe dem til rette igien /
met en sactmodig Aand /
som ere offuerfaldne i no-
gen maade aff nogen
brøst. Send mig din Hel-
lig Aand / der mig kand
giffue Mund oc vijsdom /
at tale oc at dele dine ord

beskedelige. Lad mig icke
vere din Naadis vnytti-
ge Instrument oc Red-
skaff/men virck oc arbeide
krafftelige ved mig/oc giff
din fremuext rigelige. O
kiere Gud/du haffuer sæt
mig til en Vectere offuer
dit Folck/hielp at ieg kand
paaminde dē vgudelige/
oc lære offuertræderne di-
ne veye/at Syndere om-
uende sig til dig/ oc man-
ge aff dennē kunde bliffue

wundne til dit Rige. Forlene oc / at ieg kand skicke mit Leffnet lige effter dit Ord / oc vere i saa maade en Spegel oc Exempel for min Hiord / Paa det / ieg icke skal predicke for andre / oc selff vere straffelig / Oc at ieg icke giffuer Fienden Aarsage / met uchristelig omgengelse oc Leffnet / til at bespotte dit Naffn / eller oc komme nogen forar-

gelse affsted. Giff mig
oc alle mine Tilhørere
din HelligAand / at wi
kunde vaaxe i en sand
Tro / Fryct oc Kierlig-
hed/ oc bliffue bestandige
indtil vort Endeligt i it
fast Haab/met it anger-
fult Leffnet/oc i saa maa-
de met huerandre be-
komme den womskiffteli-
ge ærens Krone / naar
denne øffuerste Hiurde
Christus Jesus vor Sa-

liggiørere obenbare sig/ huilcken met dig leffuer oc regnerer i den Hellig-Aands enighed/fra euighed oc til Euig tid / Amen.

II.

Sognefolckis oc Tilhøreris Bøn.

EVige gode Gud/ Himmelske Fader / Jeg beder dig for min Siælesørgere / at du giffuer

hannem naade til/at ta-
le dine Ord / met sin
Munds frimodige opla-
delse / vforfærdet imod
all Vildfarelse/falsk Lær-
dom oc Misbrug/paa det
hand kand obenbare oc
forkynde oss Euangelij
hemelighed / oc vdrydde
all falsk mening aff vore
Hierter. Beholt hannem
hos den rene salige Lær-
dō/oc itt christeligt leffnet
at hand kand vandre for

oss til det euige Liff. Beuar hans Liff oc Sundhed / paa det hand kand faarestaa oss lang tid met fruct oc gaffn / oc maa predicke dit Guddommelige Ord oden all fare/ fryct oc forskreckelse/ oden skrymtere / icke aff gunst/ had/ affuind eller egen nytte/ Men klarlige oc lydelige sige den reene Sandhed / oc straffe Synd oc Last som det sig

hør/ paa det ieg oc mange andre kunde bliffue vundne til dit Rige. Oplad mig mit Hierte oc Nern / at ieg met lyst oc kierlighed/ met mit Hiertis oc Sinds actsomhed hører dit hellige Ord / oc effter det samme vandrer Gudfryctelige vdi en ret Tro/ oc giør fruct til din Guddommelige ære. Tag fra mig all fortrædelighed / oc mit Hiertis

douenhed / Nedsenck i mit Sind oc Hierte en ret Hunger / oc aluerlig forlengelse / effter din Naadis offuerflødige rigdom/ huilcken oss faarebæris i den rene Predicken. Giff mig Naade/ at ieg kand kiende oc holde min Siælesørgere for din Tienere / oc Husholdere offuer din Guddommelige hemelighed / paa det ieg kand anamme dit

Ord aff hans Mund/ icke anderledis / end som aff dig selff/ oc icke foracte det hellige Embede / huilcket du haffuer befalet Menniskẽ/ Ocsaa at ieg icke acter dine ord ringe/ for nogen breck skyld/ som den kand haffue der Ordet predicker oc forkynder. Hielp at ieg gierne oc veluillige kand anamme all Faderlig straff oc formaning aff min

Predickere/ oc det i en god mening vdlegge/ mig der aff forbedre / oc affstaa aff mine Synder/ oc icke hade eller bortkaste hans Tuct oc Reffselse/ eller oc hade oc laste nogen anden/ som mig straffer for mit beste. Beholt oss allesammen i en sand Tro oc Christeligt Leffnet / at wi der i vaaxe/ oc daglige forbedris / oc bliffue saa bestandige indtil vor En-

de/ oc ved din kiære Søn Jhesum Christum bliff-ue euige salige/ Amen.

III.

Offrigheds Bøn.

STORmectige Gud en HERre offuer Himmel oc Jord/ du som haffuer sæt mig i Offrigheds stat / oc haffuer giffuet mig velde oc mact til at regere offuer mine Vn-

dersaatte. Jeg beder dig/ at du vilt giffue mig it vijst oc forstandigt Hierte / at ieg kand dømme dit Folck/oc forstaa huad gaat oc ont er/ Der til at ieg met it sterckt oc frit mod/vden all fare/fryct/ oc Personers anseelse / kand legge vind paa/ oc efterfølge det som ret er. Forlene mig raad oc krafft / til at giøre huad dig befalder/oc mine Vn-

dersaatte nytteligt er/ oc kand tiene til en god Fred oc Endrectighed. Lad mig betencke / at ieg icke haffuer mit velde aff mig selff/men aff dig du allerhøyeste Gud/ oc at ieg icke holder Dom faar Menniſken/men faar dig HERRE i Himmelen/ oc du ſider ocſaa hos mig i Dom / oc ſeer alt det ieg giør/ Ja/ du ſom oc en gang vilt tilſpørge

mig huad ieg handler/oc grantske oc forfare effter det ieg ordinerer oc sticker / Fordi ieg er dit Rigis Embitzmand/oc haffuer ickon en kort tid at leffue i saadan Befalning oc Embede/ Thi det gaar dog endelige saa til / J dag en Konge / i Morgen død. Oc effterdi der skal gaa en saare skarp dom offuer de Offrigheds Personer / som

icke føre deris Embede rettelige / oc icke giøre effter det som HERREN haffuer skicket oc befalet / Oc de veldige skulle ocsaa veldelige straffis. Thi den / som er allis HERRE / fryeter icke for nogen Person / eller oc reds icke for nogens mact / Hand haffuer baade den lille oc store mact / oc sørger for dem alle. Saa hielp nu Barmhiertige

euige Gud / at ieg lader
mig tucte oc vnderuise
aff dit hellige Ord/oc vel
faarestaar mit Embede/
ingen giør vold oc wræt/
ey heller tilsteder at no-
gen skeer wræt. Oc ey no-
gen tid giør wretfærdig-
hed bistand / eller lader
mig bøye oc afflede fra
den rette vey/ Thi ieg er
din Tienere / oc din Tie-
niste Pigis Søn/ it skrø-
beligt Menniske / met it

stacket Liff/oc alt for ringe til at forstaa aff mig selff huad Low oc Ræt er/saa send mig fra din Trones hellige sæde saadan Vijsdom / at hun kand vere en Methielperinde hos mig/paa det ieg kand vide huad dig befalder oc er behageligt. Huilcken der oc skal ledsage mig tryggelige i alle mine gierninger / oc ved hendis Mact beuare mig/at alle mine

Gierninger kunde vere dig O HERRE behagelige / i Christo Jhesu vor Gienløsere oc Saliggiørere/ Amen.

IIII.

Vndersaattis Bøn.

NAdige oc barmhiertige Gud/ du som haffuer tndsæt oc forskicket all Offrighed / oc stadfester dennem formedelst dit

hellige Ord : Jeg beder dig for min Offrighed / vnder hues beskyttelse oc beskermelse du haffuer set mig / at du vilt oppeholde dennem i den Christelige Troes retsindige kundskaff / fast oc vbeuegelige / met languarendis Sundhed oc Gudfryctigt Regimente / oc velsigne dennem met all naade oc velfart til Liff oc Siæl / Paa det at wi vn

der deris Regimente vdi god Fred oc Rolighed/ kunde føre it roligt oc stille Leffnet i all Gudfryctighed oc Erlighed/ dit hellige Naffn til ære. Forlene dennem kiære Gud Vijsdom oc Forstand/ til at giøre oc lade huad dig er behageligt/ oc kand tiene til en god Fred oc Endrectighed. Oppeholt dennem i deris Embede oc Kald/ huilcket du haffuer

befalet dennem. Beſker-
me dem met din naadi-
ge beſkyttelſe / imod alle
deris Fiender oc Wuen-
ner/ huilcke der tracte oc
ſtunde effter deris Liff/oc
legge dem effter deris be-
ſtilling oc Embede met
liſt oc hemelig ſuig. Hielp
dem at de taalmodelige
bære oc offueruinde deris
Kaarſſ oc Modgang i de-
ris ſtat. Diſligeſte at du oc
vilt lyckſalige oppeholde

alle deris Liffs arffuinge / met lang Liffs frist / met god Sundhed i din frycht / Forlene mig oc mine lige / alle Vndersaatte it lydigt Hierte / at wi kiende vor Offrighed / oc alle de Høffuitzmend som vdsendis aff dennem / at vere din Guddommelige ordning oc skick / dennem ære oc fryc-te / oc vere dem hørige oc lydige met all tilbørlig

Vnderdannighed/ oc icke sætte oss op imod dennem oc fortørne dig. Thi huo der sætter sig imod Off-righed / hand staar din Ordning oc Skick imod/ oc saadanne Menniske skulle faa en streng Dom offuer sig. Giff mig oc Naade/ at ieg met it vil-ligt Hierte/ vden all Falsk-hed / giffuer min rette Offrighed oc Herskaff / huad ieg er skyldig at giff-

ue dennem / lige som oss er befalet: Giffuer huer mand huad i ere dem skyldige / Skat dennem der Skat bør at haffue etc. Beuar oss fra oprørske Folck / Omuent de affuigedis Hierter/ hielp at wi offuer alting ere dig Allerhøyeste Gud lydige/oc næst dig vor Offrighed/oc komme fra dette timelige liff til det euige Rige / Amen.

V.

En Husfaders Bøn.

ALmectige gode Gud / du som selff haffuer ind-sæt den hellige Ecteskabs stat / oc ved din kiære Søns Jesu Christi første Mirackel haffuer prydet oc foræret samme Stat/ som en stat der dig er vel-behagelig/ J huilcken oc mange hellige Forfædre oc Propheter haffue gud-

fryctelige leffuet/ oc haff-
ue behaget dig vel. Oc
effterdi du haffuer mig
ocsaa forskicket i det helli-
ge Ecteskaff / oc til Hus-
holdning / oc haffuer en
synderlig Behagelighed
til disse try stycker / som
er: Naar Brødre ere En-
drectige : Oc Nabo haff-
ue kierlighed tilsammen:
Oc Hosbonde oc Hustru
forligis vel met huer an-
dre. Saa beder ieg dig

aff Hiertens grund/ giff mig naade/ at ieg kand bo met fornufft hos min Hustru/ i christelig Kierlighed oc Endrectighed/ som hos det skrøbeligste Redskab/ oc giffue hende sin ære/ som Naadens Metarffuing til Liffuet/ Der hos vnderuise oc optucte hende/ met mine Børn oc Tiuende til din Kundskaff oc guddommelige Ære/ i all Tuct oc

Ærlighed. Der til giff oc Naade/ at de ere mig lydige oc efterfølge mig / i alle gode stycker/ oc til all Gudfryctighed/ Affuerg Ecteskabs Dieffuel / at hand icke blander imellem oss wenighed oc trætte / Oc der som wi nogen tid aff skrøbelighed bliffue forraskede oc optende til hastighed oc vrede/saa hielp / at wi strax forlige oss met huer andre igien/

Giff mig Naade/ at ieg icke lader mig lyste til nogen anden Ecktemands Hustru / eller nogen anden / enten Pigis eller Quindis persone/eller oc seer til den met it ont Oye / til at begere hende. Beuar mig naadige Fader/ min Hustru / mine Børn oc Tiuende fra Stugdō oc Kranckhed effter din guddōmelige vilie. Forlene mig oc din arme

Tienere / at ieg tager fli-
telige vare paa mit Kald/
oc æder mit Brød i mit
Ansictes sued / oc icke la-
der det fortryde mig/ om
det bliffuer mig end surt
der vdi / Thi du haffuer
saa sticket det. Giff ocsaa
lycke oc Salighed til min
Næring/ at den kand for-
meris ved din Velsignel-
se/ vden andre Menniskis
skade oc forderffuelse. Til-
føye oc forsiune mig

fromme Tienere / oc tro Arbeidere. Beuar mit Hus oc Gaard / oc alt huad du haffuer giffuet mig. Hielp oſſ ocſaa at bære vort Kaarſſ taalmodelige i vor Stat / oc forſamle oſſ effter dette Liff i dit Rige / til alle Gudfryctige Ecte-folck/Amen.

VI.
En Husmoders Bøn.

GOde Gud/fromme oc trofaste Fader / efftersi du haffuer kaldet mig aff naade / i den hellige Ecteskabs Stat til Husholdning / i huilcken ieg oc kand tiene dig min Gud/ oc vere dig behagelig. Saa giff mig din Tienerinde naade/at ieg

kand stedse haffue din guddommelige Fryct for mine Øyen/oc offuer alting elske oc forlade mig paa dig min Skabere oc Gienløsere/ oc næst dig fryete/ære oc elske min kiere Mand oc Hosbonde/oc icke lade mig lyste til nogē anden. Hielp at min vilie kand vere min Mand vndergiffuē/effter dine Bud oc Befalning/den sāme at vere lydig i all tilbør-

lighed/ Oc at det induor-
tis skiulte Menniske som
boer i mit Hierte kand ve-
re wforryct / oc smycket
met en sactmodig stille
Aand/ oc met allehaan-
de tuct oc ære/lige som de
hellige Qvinder i fordom
tid haffue veret / huilcke
der haffue sæt deris haab
til Gud / oc veret deris
Mend lydige oc vnder-
dannige. Giff mig din
Tienerinde en kysk oc tuc-

tig omgengelse/vdi Fryct oc Ydmyghed/at ieg i all Liffsalighed/met venlige oc tuctige ord / kand fortage oc stille min Hosbondis vrede oc hastighed/oc møde hannem met mildhed oc Beleuenhed: Der til ocsaa optucte mine Børn oc Tiuende met Sactmodighed / dit hellige Naffn til loff oc ære/ oc at de følge oc lyde mig met veluillige Hierter til

alt gaat. Hielp oc at ieg
kand vere min Mand en
tro Hielp/ oc flitelige hol-
de den Næring tilsam-
men / der du tilføyer oss
aff din Naade/ oc icke den
forsømme eller forkom-
me/ Men at ieg hielper at
arbeyde oc skaffe / huad
mig tilstaar i mit Kald/
Paa det ieg kand haffue
at giffue de nødtørfftige/
oc vdbrede mine Hender
til de arme. Beuar oss fra

wtro Arbeidere oc onde Tiuende/ der formindske oc spilde vor næring. Forlene mig oc naade/ at ieg kand bære mit Kaarss i Ecteskabs stat taalmodelige / oc icke strax bliffue affskrecket / wuillig eller tuilraadig / naar nogen Bedrøffuelse/ Sorrig oc Gienuordighed opstiger. Thi formedelst Fristelse oc Gienuordighed prøffuis vor Tro. O HErre

Gud / i din Almectige Vold oc Mact befaler ieg mig selff / oc min kiære Hosbonde/ disligeste alle mine Børn oc Tiuende/ at du oss alle vilt naadelige beuare / fra skam oc skade/ Synd oc Sorrig/ oc alt ont/ ved Jhesum Christum vor Herre / Amen.

VII.

It Barns Bøn.

O Gode Gud / himmelske Fader / Du som haffuer befalet mig / at ieg altid skal hedre min legemlige Fader oc Moder / lader dig ocsaa saadan tieniste oc lydighed naadelige behage / for din kiere Søns Jhesu Christi skyld / oc vilt beløne saadant met it langt

Leffnet/oc met allehaan-
de velgierninger oc velsig-
nelse. Jeg beder dig aff
mit Hiertis grund/at du
vilt lade mine kiere For-
ældre / oc alle der ere mig
i Forældris sted / lenge
leffue/beskerme oc beuare
dem fra allehaande
Siugdom/ fra alt ont oc
skade. Giff mig oc it for-
standigt oc lydigt Hierte/
at ieg atlyder dennē/oc al
le andre der skulle raade

oc biude offuer mig/ i all
tilbørlig vnderdãnighed/
oc ære dennem met Gier-
ninger/met Ord oc Taal-
modighed/ paa det deris
velsignelse kand kõme off-
uer mig. Hielp at ieg kand
forstune oc vnderholde
min Fader igien i sin Al-
derdom / oc icke bedrøffue
hannem saa lenge hand
leffuer/men holde hannẽ
til gode om hand end bleff
ue Barnactig/oc icke for-

acte hannem/om ieg end skønt vaare begaffuet met flere gaffuer/oc vaare skickeligere end hand. Disligeste at ieg for ingen del forlader eller bedrøffuer min kiere Moder / der haffuer baaret mig met stor vee oc pine vnder sit Hierte / oc opfødt mig met megen møde oc wmage/ paa det at hendis Forbandelse icke skal komme offuer mig.

Ocsaa beder ieg dig du fromme Gud / der som ieg her til haffuer veret mine Forældre wlydig oc gienuordig / at du det vilt forlade oc tilgiffue mig for din Barmhiertigheds skyld / Tilregne mig icke min Vngdoms Synder oc Misgierninger. Tenck icke paa min offuertrædelse oc vankundighed. Men lad mig kiende min Daarlighed/

oc derfaare haffue Sor-
rig/Anger oc Ruelse / oc
omuende mig til dig/met
en sand Tro oc angerfuld
Hierte / oc flitelige beten-
cke min Frelseris Jhesu
Christi Exempel/huilcken
i sin Vngdom/alle Børn
til it gudeligt Efftersiun/
vaar sine Forældre vn-
derdannig. Hielp mig oc
lige saa / at ieg altid fin-
dis i christelig Lydighed
oc Vnderdannighed. O

Barmhiertige Gud / beuar mig fra vgudeligt Selſkab / oc lætfærdige oc løſactige Menniſke / at ieg icke ſkal bliffue forkrencket oc forderffuet iblant dennem / Oc derſom de locke mig / at ieg dog ſtyrer mine Føder / oc icke vandrer deris Vey til Forderffuelſe. Lad mig opuaaxe / at ieg daglige kand forfremmis i Vijſoom / Alder

oc Naade / hos dig min Gud oc alle Mennisker / ved den samme din Søn vor HERRE Jhesum Christum / Amen.

VIII.

En Tieneris eller Tiuendis Bøn.

BARMhiertige Gud / Du som ved din kiære Søns Jhesu Christi dyre Pine oc Død haffuer

forløst oc befriet mig / fra den euige Tieniste oc Trældom / fra Syndsens velde oc mact / fra Mørckhedsens Offrighed / oc fra Dieffuelsens grumme Tiranni / oc haffuer giort mig til en Herre offuer Døden oc Helffuede. Jeg beder dig / at du vilt giffue mig naade / at ieg icke lader mig fortryde den legemlige Tienstactighed i mit

Kald/til huilcken du haff-
uer sticket mig her paa
Jorden effter din vilie oc
velbehagelighed / oc ey
nogen tid formedelst V-
taalmodighed / murrer
oc knurrer imod din Ord-
ning oc Skick/oc ey heller
misunder andre Men-
niske deris høye Stat oc
Vilkaar / Men at ieg her
vdi kand giøre din vilie
fyldist aff gantske Hierte/
met en god vilie/oc ey an-

det tencke / end lige som
ieg tiente dig Gud i Him-
melen/ oc icke Mennisken
paa Jorden. Saa hielp
nu kiære Gud / at ieg
kand vere mine legemli-
ge Herrer oc Hustruer ly-
dig oc underdannig/ i al-
le ting som icke ere dig i-
mod / met Taalmodig-
hed / icke alene de gode oc
milde/men oc de underli-
ge haarde oc umilde/met
all Fryct oc Redsel/ i mit

Hiertis enfaaldighed/ lige som Christo min Herre/ Icke at tiene dem alene for Øyen / som det kand behage Menniskẽn/ men at beuise den Troskab aff Hiertens grund/ for dit Bud oc Befalnings skyld. Giff naade/ at ieg maa findis tro i alt det mig befalet oc paalagt er at gjøre / icke findis Skødesløss / eller gjøre til skamme huad

ieg giør / oc ey heller lade nogen forderffuelse eller skade skee/formedelst min Wactsomhed oc Skødesløshed/ Der til at ieg icke lader mig lyste til hues fremmet Gods/ der mig er betroet oc antuordet i hende / eller det i nogen maade forfalske. Beuar min Sundhed oc Karskhed / Styrck mine Lemmer/oc alle mit Legemis krafter. Der til begaffue

mig met Fornufft oc Vijsdom/ at ieg kand vel forsørge min Herris oc Hustruis arbeide/ oc forøge deris Næring ved din Guddommelige Hielp/ Paa det at de ved min flitighed kunde velsignis oc bliffue mangfoldelige vdbredde / Oc alt huad ieg giør eller vdretter / at det maa skee til din Guddommelige ære / oc mig selff til min

Trocs salige offuelse/ Amen.

IX.

En vng Drengs eller Pigis Bøn.

HErre Almectige GUD / Du som est en reen/ kysk / vbesmittet oc euig værelse/ du haffuer behagelighed til tuctige Hierter oc Gudeligt Leffnet. Jeg beder dig / skaffe i

mig it reent Hierte / Be-
uar mig fra all ond lyst/
fra Horeri / oc all wren-
lig Beblandelse. Hielp at
ieg icke lader mig lyste til
fremmet Skickelighed oc
Skønhed / oc mig icke
hengiffuer til kiødelig
Vellyst / til Skā oc Last/
at bedriffue met wkyske
Mennniske / eller i andre
maade falder i Wtuct.
Demp oc vdslyck all ond
lyst i mit Hierte / vdslyck

ocsaa de Kiødelige begie-
ringers lue / at ieg icke
seer mig om effter deilige
Menniske. Lad mig icke
komme i wtuctigt oc let-
færdigt Selskab / eller
henfalde i Offuerflødig-
hed oc Druckenskab/huor
aff der følger it wskicke-
ligt væsen. Lad vere langt
fra mig/ all ful / slem oc
wnyttig Tale / skendige
oc wtuctige Ord oc gecke
Facter/ Oc saadan skemt

som oss Christne icke sømmer. Beuare mig fra hoffmodig Pract / fra Aarckeløsshed oc Ladhed / som er Dieffuelsens rette Garn oc Snarer / Beuar mig fra alle tileggelser / fra alle Orte oc Steder / der kunde giffue Aarsage til Vrenlighed / at ieg icke giøre Hore Lemmer aff Christi Lemmer / Men hielp / at ieg kand tiene dig met en reen

Stæl / oc wbesmittet Le-
geme / som den fromme
oc tuctige Joseph i Egyp-
ten. Oc naar du en gang
vilt kalde mig / effter din
Guddommelige vilie oc
behagelighed/ til den hel-
lige Ecteskabs stat/ Saa
hielp / at ieg den samme
begynder i din Fryct/ icke
for Løsactigheds eller w-
tuctigheds skyld / Men
for din Guddommelige
ordnings skyld/ oc aff be-

giering til Liffs fruct/ huor ved dit hellige Naffn kand prisis oc æris / her timelige oc der i Euighed. Forsee oc tilføye du mig en from oc tro Stalbroder / met huilcken ieg kand leffue christelige oc salige i Fred oc Endrectighed. Du est en ret Hierte randsagere / du vedst alle Menniskis hiertelag oc vilkaar. Fra dig kommer en fornufftig

Stalbroder i Ecteskab / Thi det er den allerhøyestis gaffue oc skenck / Derfor raaber ieg til dig / oc beder / at du vilt effter din store Barmhiertighed / vaacte oc beuare mig fra en Kiffactig / Knuburen / oc wmild Stalbroder / for Jhesu Christi din kiere Søns skyld / Amen.

X.
En Fructsommelig Quindis Bøn.

ALmectige barmhiertige Gud / Himmelens oc Jordens Skabere / du haffuer effter din behageligshed paalagt mig oc det gantske Quindekiøn / for Synden skyld / at wi met Sorg oc Pine skulle føde vore Børn / oc opfylde Verden. Effterdi at

ſaadant er din Guddommelige uilie / huilcken ieg kiender oc priſer at vere wſtraffelig / hellig oc god / Thi alt det ſom du haffuer giort oc ordineret / er ſaare gaat. Saa beder ieg dig ved Jheſum Chriſtum din Søn / at du vilt hielpe mig at bære oc offueruinde min Pine oc Sprecke met Taalmodighed / oc mig i rette tid met en glædelig Fødſel/

naadelige forløse / at ieg
kand see min Liffs Fruct
lydesløs / omuent min
Bedrøffuelse til Glæde.
Dissimellem oppeholt
mig / oc beuar mig met
min Liffs Fruct / fra alt
ont oc skade. Frauend
mine Øyen / at ieg icke
forseer mig paa nogen
Skabning eller Skickel-
se / oc der paa saa lenge
tencker oc pynser / at det
skulde giøre mig skade /

paa det at mit Liffs Fruct icke skulde der aff bliffue wskickelig eller vanskabt. Beuar mig at ieg icke formedelst Vankundighed oc Wactsomhed/ enten met Fald eller stød / met stor oc hastig vrede/ eller i andre maade giør mit Liffs Fruct skade oc vee / paa det / at det icke skulde gaa ilde oc wret til. Giff naade/ at ieg kand haffue god act

paa min gang / paa alt det teg giør oc lader / oc handle oc omgaa her vdi met fornufft oc forstand. Oc naar tiden oc stunden kommer at teg skal Føde / saa hielp mig met din Naade / at gaa det igiennem / at teg vforfærdet i Jhesu Christi sande Paakaldelse / trøstelige oc frimodelige / paa din guddommelige Forjættelse oc hielp / kand gladelige fø-

de oc føre til Verden / it leffuendis velskabt Creatur effter dit Billede. Forlene ocsaa at det maa bekõme den hellige Daab/ at det formedelst Vand oc hellig Aand kunde igjenfødis til det euige Liff / oc bliffue en Arffuing til dit himmelske Rige/ oc tiene dig i en retskaffen Kundskab oc christeligt Leffnet. O HErre Gud himmelske Fader / Beuar mig

fra vtidig oc vrang Fød-
sel. Jeg vndergiffuer mig
plat oc aldelis din vilie/
der altid er den beste/ Jeg
befaler dig ocsaa min
Liffs Fruct / du trofaste
Gud/ du haffuer skabt oc
igienløst mig / ieg hører
dig til / du raader at giø-
re met mig lige som du
vilt. Jeg haaber paa
dig saa lenge som ieg leff-
uer / du est min ypperste
Tillid / i CHRisto JE-

su vor HERRE / Amen.

XI.

En Enckemands oc Enckis Bøn.

O Trofaste / Euige Gud / vor HERris Jhesu Christi Fader / Du som effter din Guddommelige vilie oc behagelighed / haffuer giort mig til en arm Vidue / forme-

delst min kiere Ecteſtal-
broders død. Jeg raaber
til dig i min ælendighed/
at du vilt forbarme dig
offuer mig/ oc for din ſto-
re Miſkundhed tilgiffue
mig aff Naade / alle mi-
ne Synder / met huilcke
ieg haffuer giort dig i-
mod. Vent dig til mig oc
ver mig Naadig / thi ieg
er enlig oc ælendig. See
til min Jammer oc ælen-
dighed/forſørge mig met

timelig Næring/lige som du haffuer giort met den Encke i Zarepta/ til huilcken du sende din Prophete Eliam / oc haffuer vnderlige næret hende i den dyre tid/ Lige saa beder ieg at du vilt tage dig mig til/ oc bøye din guddommelige hielp til mig/ bønhør mig i min nød / oc hielp mig aff all min Gienuordighed. Lad mig oc finde Naade hos

all Offrighed/ at de kunde kiende oc dømme min Sag ret/ oc beskytte mig for vold oc wræt. Forsiune oc tilføye mig ocsaa gode Menniske/ som ville tage sig mig til i min nød oc trang / met ret Kierlighed oc Troskab/ oc vere mig behielpelig met Raad oc Gierninger. Beuar mig for alle Løgnactige Munde oc falske Tunger/ huilcke der skære

som en Ragekniff / oc ere som en Kempis skarpe Pi-le. Fri mig fra de wnyttige Menniskis vanrycte oc bagtale/ de som skiude met deris forgifftige Ord oc Tale / lige som met en Bue/ oc haffue huetzet oc vandt deris Tunge til at skende oc laste. Jeg beder dig ocsaa O kiere Gud/ forlene mig Naade/ at jeg maa holde mig from oc gudfryctig i min En-

ckestat/ i it kyskt oc tuctigt Leffnet oc Omgengelse/ oc gaa for andre Menniske met it gaat Exempel. Der til at sætte mit Haab paa dig min ypperste Nødhielpere i all min Modgang oc Gienuordighed / oc icke bliffue Vtaalmodig/redt oc forfærdet i mit Kaarss/Men henge fast hos Bønen dag oc nat i Troen. See/ lige som en Tienistepigis

Oyen see paa sin Hustru-
is hender/lige saa see mi-
ne Oyen paa HERren
min Gud / indtil hand
bliffuer mig naadig. Ver
mig naadig HERRE/
thi jeg er forsmaat oc for-
actet / for Jhesu Christi
din kiære Søns vor
HERris skyld/
Amen.

XII.

En veyfarendis Perso-nis Bøn.

ALmectige Gud / i dit Naffn vil teg gaa paa min vey/ Oc met din Barmhiertigheds paakaldelse/ begynde denne min Reise som teg haffuer sæt mig for/ Thi du est vor Gud/ som beuarer all vor Ind-gang oc Vngang / oc ski-cker vore Føder paa en

slet Bane/ at de icke skri-
de. Jeg beder dig at du
vilt vnde mig dine Helli-
ge Engle / oc giffue den-
nem Befalning / at de
vaacte oc beuare mig
paa alle mine Veye / oc
føre mig paa den rette
Sti/ til den sted/ som ieg
acter at komme hen / Oc
føre mig Sund oc Karsk
hiem igien til mine/ Lige
som den vnge Tobias
bleff aff Raphael Engel

ledsaget til Raches i Me-
den/oc tilbage igien. O
HErre Gud/beuar mi-
ne Føder/ at ieg icke snub-
ler/oc giør mig skade met
fald/stød/ eller met wfor-
stunlig gang oc reyse/Oc
hielp at ieg icke heller kom
mer i Hafs nød / eller i
Røffuers oc Morderis
hender. Beuar oc besker-
me mig fra vilde Diur/
oc fra alt ont til Liff oc
Siæl. Forstune oc tilfø-

ye mig fromme Folck/ der Herberge oc Huse mig / oc beuise Barmhiertigheds gierninger mod mig. Hielp at ieg kand vdrette min Handel/Ærinde oc Bestilling nyttelige oc vel/oc formedelst din Hielp / komme met Fred hiem igien. Ver du hos mig paa alle mine Veye oc Stie/lige som du vaarst met Jacob Patriarcke / der hand reisde

til Mesopotamiam / Oc
lige som du sagde til Han-
nem der hand reisde i E-
gipten : Jeg vil fare ind
met dig i Egipten / oc jeg
vil føre dig der vd igien.
Oc lige som du ledsagede
Israels Børn igiennem
det røde Haff/der til igiē-
nem det røde Haff / der
til igiennem den gruelige
oc forfærdelige Orcken oc
øde Skou / oc gickst for
dennem/ om Dagen i en

Skystytte / oc om Natten i en Jldstytte / Lige saa beder ieg dig / at du oc endnu vilt vere hos mig oc gaa faare mig / paa denne gantske Vey / ledsage mig frem oc tilbage / beskytte / beskerme oc forsørge mig / oc som min trofaste Ledsagere oc Høffuitzmand / aldrig vige fra mig / ver du min Stalbroder oc gode Hiurde. J dine Hender

befaler ieg min Liff oc
Siæl / disligeste Hus oc
Gaard / oc alt andet
huad mig tilhører/Hielp
at ieg det altsammen
maa finde glat oc sunt i-
gien wforderffuet/helbre-
de oc wskadt i alle maa-
de/ ved JHEsum Chri-
stum din kiære Søn vor
HErre/ som met dig leff-
uer i den hellig Aands E-
nighed/en Gud fra euig-
hed oc til euigtid/ Amen.

XIII.
En bedrøffuet oc fristet Persons Bøn.

HErre straff mig icke i din vrede/ oc tucte mig icke i din grumhed/ Thi dine Pile side stungne i mig/ Oc din Haand trycker mig. Der er intet sunt paa mit Legeme for din Trusel / oc der er ingen Fred i mine Been / for mine Synder. Mit Hier-

te beffrer / Min krafft oc styrcke haffuer forladet mig / oc mine Øyens Lius er icke hos mig. Jeg er omgiffuen met wtallige Sorger oc Bedrøffuelser / mine Synder haffue begrebit oc fanget mig / at ieg icke kand see / de ere flere end Haar paa mit Hoffuet / oc mit Hierte haffuer forlat mig. Dødsens baand haffuer omfanget mig / oc Helff-

uedis Angest haffuer rammet oc omspent mig. See min Samuittighed giffuer Vidnesbyrd / oc staar mig imod. Jeg føler idel Dødsens banghed / oc haffuer ingen ro for Helffuedis forskreckelige siun. Jeg ligger / lige som i it dybt Vand / huor ingen grund er / ieg staar dybt i dyndet. Min Siæl er fuld aff Jammer / oc mit Liff er nær hos Helff-

uede. Jeg er actet lige som
de der fare til Helffuede.
Mit Hierte forskrecker sig
oc bekumrer sig i mit Le-
geme / Oc Dødsens fryct
er falden paa mig. O
HERre Gud opret mig/
oc skynde dig at hielpe
mig. Føer min Siæl aff
Helffuedis angest. For-
lad mig alle mine Syn-
der / aff huilcke Dieffue-
len giør idel høye store
Bierg / bag huilcke ieg ic-

ke skulle see din Naade. Giff mig dog it lidet skin aff din Barmhiertighed/ oc tag icke din Faderlige gunst oc naade fra mig. Trøst mig igien min Gud / paa det mit Hierte kand bliffue stillet oc lystigt. Du est io større end vor Samuittighed/ huilcken du dog vel kand spæge oc stille ved dit Euangelium oc gladelige Budskab / om hun end

skønt klager paa oss. Oc endog mine Synder ere mectige oc Blodrøde/ saa er dog din Naade meget mectigere / oc kand giøre dennẽ Snehuide. Saa ver nu tilfreds igien min Siæl / hui bedrøffuer du dig / oc est saa wrolig i mig? Haabe paa Gud/ oc bie effter hannem / thi hand er mit Ansictis hielp oc min Gud. Hand skal vdtage oc frelse dig

aff all din angist/oc skicke dig paa it vijt Rom oc Platz/ Tht HERREN giør vel mod dig/ Hand frelser dig aff alle dine Synder/ ved Jesu Christi wskyldige Død/ huilcken der er bleffuen it helligt wbesmittet Offer/ for vore Misgerninger/ Amen.

XIIII.

En Bøn at bede naar det tordner eller er wueyr.

STORmectige Gud/ dit Naffn skulle alle veldige paa Jorden ære / oc tilbede dig euige Gud i din hellige Prydelse/ Thi du est en HErre i den høyeste Trone / du beuiser din mact oc krafft paa alle steder. HERRens røst gaar paa det store

Vand / oc ærens Gud tordner / HERRENS stemme gaar herlige oc met mact. Jorden beff-rer oc rører sig / oc Bier-genis Grunduol rører sig. Der gaar damp aff din Næse / oc fortærende Jld aff din Mund at det liuner der aff. Dit Pau-lun er mørckt trint om-kring / oc sorte tycke Sky-er / i hutlcke du est skiult / oc mørcket er vnder dine

Føder. Aff skinnet faar dig at skilde Skyerne sig/ HERREN tordner i Himmelen/ oc den Høyeste lader sin Torden vd. Du fører Vetret frem aff sine skiulte Hul / oc driffuer det igien til sin sted/ naar det haffuer vdret din Befalning. Alting er dig vndergiffuen / alle ting kiende dig for deris Skabere / oc skelffue for din guddommelige Ma-

iestet. De høye Bierge/ oc dybhedsens Affgrund forskreckis / naar du est vred / Den gantske Jord beffuer oc skelffuer/ Haffnet oc Vandene fly for din vrede. HERRENS røst hugger som en Ild-luffue / HERRens røst rører Ørcken / HERren bliffuer Konnig i all Euighed / hand skal giffue sit Folck krafft oc styrcke/ HERren skal velsigne sit

Folck met fred. O gode Gud / beuar oss fra din hastige oc grumme vrede / huilcken der er vlidelig / Oplius dit Ansict offuer oss / oc ver oss naadig / beuar vort Liff oc Leffnet / Huss oc Gaard / for Lunilds optendelse / for Straalenis skud / for Tordenslag oc all Forderffuelse / Desligeste beskyt oc beskerm Grøden paa Marcken / fra Stoff-

regn oc Hagel / fra stor Vandflod/ oc fra all skade. O hellige Gud beuar oss fra en ond Død. Gud Fader/som haffuer ladet sin Søn lide den bittre Kaarssens pine for mig/ oppeholde mig. Jesus aff Nazareth/ Jøde Konge/ som er død for mig/beuar mig. Den hellig Aand som mig haffuer betegnet met sin Salue/oc det hellige Kaarssis tegn/besker-

me mig / at mig ingen wlycke oc intet ont vederfaris / Amen.

XV.

En Bøn i stor Døde oc Pestilentzis tid.

ALmectige Gud / wi bekiende at wi met vore mangfaaldige suare Synder / haffue offte oc hart fortørnet dig / oc fortient all gruelig oc for-

skreckelig straff / Thi wi
ere (diss ver) affuigede /
oc allesammen bleffne
wnyttige / wi oc vore For-
fædre haffue icke holdet
dine Bud / din Ræt oc
Skick. Men wi bede din
grundløse Barmhiertig-
hed met angerfulde Hier-
ter / for Jhesu Christi din
kiære Søns skyld / at du
icke vilt handle met oss
effter vore Synder / Men
forbarme dig offuer oss

effter din store Miskund-
hed oc Barmhiertighed.
Ver oss Naadig / oc tag
bort fra oss effter din Fa-
derlige vilie / den gruelige
Pestilentzis siuge / oc lad
oss icke dø vdi denne for-
skreckelige plage. Fordriff
oss icke vdi din Vrede / oc
ryck icke min Siæl hen
met Syndere / ey heller
mit Liff met Misdedere.
Ah HERRE lad aff fra
din vrede oc vgunst off-

uer oss. Vilt du da euin-
delige vere vred paa oss:
oc lade din Nidkierhed
gaa stedse offuer oss/ ind-
til det er slet vde: Vilt du
icke værquege oss igien:
At dit Folck maa glæde
sig offuer dig: HERRE
beuijs oss din Naade/ oc
hielp oss/ Tenck paa din
Miskundhed oc Barm-
hiertighed/for dit naffns
skyld. O gode Gud/
du est Retfærdig/ oc alle

dine Domme ere wstraf-
felige / Men wi haffue
syndet / oc opuact din
retfærdige Vrede offuer
oss / Derfor er dette skar-
pe Rijs met rette kom-
met offuer oss. Saa til-
giff nu oc forlad dine Fol-
ckis Misgierninger / oc
tag bort fra oss denne
suare Forgifftelse / for Je-
su Christi bittre Pine
skyld / Beuar oss fra din
vrede / fra en ond hastig

Død / oc fra den euige Fordømmelse / Men der som du io vilt hiemsøge vore Synder met denne timelige straff / saa hielp at wi lide oc fordrage din Faderlige Haand/oc icke forfærdis eller fortuile i din reffselse/Thi naar wi dømis/da straffis wi aff HERREN/paa det wi icke skulle bliffue fordømde met denne wgudelige Verden / Saa er det oc

bedre/at straffis her time-
lige / end der i det andet
Liff / Oc wi ville heller
falde i HErrens Haand
end i Menniskens Hen-
der / Tht hans Barm-
hiertighed er meget stor.
O gode Fader/ beholt oss
i en sand Tro til Jesum
CHristum / som er den
euige Forligelse oc det
fuldkomne Offer for
vore Synder /
Amen.

XVI.

En Bøn imod Tyrcken.

ALmectige Gud / en Konning offuer alle Konger / oc en HERRE offuer Himmel oc Jord / Wi bekiende / at wi (diss ver) haffue meget syndet met vore Forfædre / wi haffue mishandlet oc veret Vgudelige / oc haffue saare vel fortient din

vrede / der til allehaande timelig oc euig straff. Men wi bede dig/met angerfulde oc bedrøffuede Hierter / at du aff Naade vilt forlade oss vore Synder for din kiære Søns skyld / oc beuare oss fra Tyrckens grumme Tiranni/oc fra hans store mact. Du seer io/ huorledis hand er falden i din Arffue/oc tencker at besmitte din Kircke oc

Menighed / oc giøre Stenhobe aff vore Steder oc Byer. Hand haffuer giffuet dine Tienerts Legeme til Fulenis føde vnder Himmelen / oc Diurene i Landet dine Helligens kiød. Hand haffuer vdstyrt de Christnis Blod som Vand/ oc der vaar ingen der tordede dem. Ah HErre lad oss icke bliffue til forsmædelse/Spot oc haan-

hed for dem som ere om-
kring oss. HERRE huor
lenge vilt du saa aldelis
vere vred ? Oc lade din
Vrede oc Nidkiærhed
brende som en Ild: Tenck
icke paa vore fremfarne
Misgierninger / forbarm
dig snart offuer oss / Thi
wi ere bleffne gantske faa
oc tynde / Hielp du oss O
Gud vor Hielpere / for
dit Naffns skyld / Fri oss
oc forlad oss vore Syn-

der / for dit Naffns ære
skyld / Huorfaare lader
du Hedningene sige:
Huor er nu eders Gud:
Lad dine Tieneris blods
heffn som er vdgiffuet/
bliffue bekynt iblant den-
nem faar vore Ouen.
Lad de fangne Christnis
suck komme faar dig eff-
ter din store Arm/Oppe-
holt Dødsens Børn/tag
fra Tyrckerne derts Hier-
te oc Mod / at de kunde

forfærdis oc bliffue red-
de/ oc deris Hender bliff-
ue fortraadne oc lade/
Forskaffe / at Hest oc
Mand nedsiuncker vdi
Søffnen / Beskyt oc be-
skerm oss HERRE Ze-
baoth / beuijs din hielp
mod oss / at wi kunde see
dine vdualdis velfart oc
lycke / oc glæde oss/ at det
gaar dit Folck vel/ oc rose
oss met din Arffuedel. Wi
berømme oss der aff / at

du hielper ſaa gierne / oc
wi haabe paa dit Naffn /
Ah HERre ver oſſ Naa-
dig for din egen ſkyld /
Forlad icke din Arffue-
del / ſom er kaldet effter
dit Naffn / thi der er el-
lers ingen der kand ſtride
for oſſ / uden du vor Gud
alene. Opløfft din Arm
offuer de Fremmede / at
de kunde ſee din Mact /
paa det de kunde kiende /
lige ſom wi kiende / at der

er ingen anden Gud til/ end du Himmmelske Fader i Christo Jhesu oc den hellig Aand/ Amen.

XVII.

It obenbare Scriffte-maal oc Bekiendelse.

REtfærdigeGud Barmhiertige Fader / Jeg arme ælendige Menniske bekiender/at ieg icke alene er vndfangen oc født i Synden / Men haffuer

ocsaa fremdraget min gantske Liffs tid/fra min Barndom oc indtil denne Næruerendis stund/ met mange suare Synder/thi ieg haffuer icke elskt oc fryctet dig min HErre oc Gud/aff gantske Hierte / aff gantske Siæl/ aff alle Kraffter oc aff gantske Sind/ ieg haffuer icke heller forlat mig paa dig offuer alting/ieg haffuer icke paakaldet oc priset dit

hellige Naffn aff Hier-
tet / Men misbrugt det /
met Banden / Løgn oc
Bedregeri / Jeg haffuer
tit oc offte forsømt oc for-
actet dit hellige Ords pre-
dicken / oc forbedret mig
gantske lidet der aff. Jeg
haffuer veret mine kiære
Forældre oc min Offrig-
hed wlydig. Jeg haffuer
icke heller elskt min Næste
som mig selff / Men ha-
det / foractet / fortørnet

hannem/ selff giort han-
nem skade / oc tilstedt at
hand haffuer faaet ska-
de / huilcket ieg vel haffde
kundet affuerget. Jeg
haffuer oc veret vhøff-
uisk / groff oc vtuctig i
Ord oc Gierninger. J
min Bestilling oc Han-
del haffuer ieg brugt alle-
haande fordel oc finantz/
imod min Næstis kier-
lighed / oc den samme
Jeffnchristen haffuer ieg

ilde Fortalet oc Baguaſ-
ket / met hans Arts for-
krenckelse/ Jeg haffuer la-
det mig lyste til alt det ont
er. Jeg haffuer veret Hoff-
modig / Gerig / Wkyſk/
vred/ offuerflødig i Mad
oc Dricke/ Hadſk/ Lad oc
Forſømmelig / der til
haffuer jeg opuact/ oc for-
aarſaget min Næſte til
at ſynde/ oc i ſaa maade
haffuer jeg offuertraadt
min hellige Daabs pact/

Oc i hues maade ieg haffuer syndet imod dig/ vere sig met Gierninger/ Ord eller Tancker/ heme-lige oc obenbare / oc all min lønlige oc hemelige Breck/ huilcket du som est en ret Hierte søgere oc randsagere veedst mig at vere skyldig vdi, fast bedre end ieg selff veed/ dennem bekiender ieg met Hierte-lig anger oc ruelse / suck oc graad / Jeg er to visse-

lige en wnyttig Tienere/ oc haffuer syndet imod Himmelen oc faar dig/ Er oc icke verd at ieg skal kaldis dit Barn/ Oc opløffte mine Oyen til dig/ Thi ieg haffuer suarlige fortørnet dig/ oc haardelige besueret min arme Siæl oc Samuittighed/ met mange groffue Laster oc Synder / huilcke der trycke mig / oc ere bleffne mig saa tunge oc

suare/ som en tung Byrde. Saa kommer ieg dog i Naadens tid / oc appellerer oc forskiuder mig fra din strenge Retfærdighed/ til din grundløse Barmhiertighed. O HERRE Gud ver mig arme Syndere naadig/ tilgiff mig mine Synder/ oc tag Jhesu Christi din kiære Søns wskyldige Død/ til betalning for dennem/ oc forlene mig/

at ieg kand bedre mit Leff-
net/ oc øffue oc beuise min
Tro met alle Christelige
dyder oc gode Gierninger/ Amen.

XVIII.

Tuende Bøner at bede/ før mand gaar til Christi Nadere.

Den Første.

HERRE Jhesu Christe/ euige Guds Søn/ du

som haffuer taalet Døden for oss i din sande Mennīskelige nature / oc haffuer forløst oss fra Synden oc den euige fordømmelse/Oc paa det wi aldrig skulle forglemme saadan din Trofasthed/ haffuer du i din sidste Nadere / stifftet oss en Euig Hukommelse/oc opret en ny Pact oc Forbund met oss/ i huilcken de trofastis synder aldrig mere skulle

ihukommis/huercken nu
eller til Euigtid/Huor du
ocsaa haffuer forordine-
ret oc beskicket oss/dit san-
de Legeme i Brød at æ-
de / oc dit hellige Blod i
Vin at dricke / met den
tilbundne Fortættelse
om Syndernis forla-
delse. Wi arme ælendige
Mennisker komme til dig/
som est all Naadis oc
Barmhiertigheds kilde/
oc bede dig/at du vilt ren-

se oc to oss aff alle vore Synder oc Besmittelser/ rense oc værquege oss vore Siæle / paa det at wi formedelst en sand Anger oc Ruelse/ i en ret fast oc stadig Tro / met all Høffuiskhed oc Tuct oc all tilbørlig Reuerentz kunde vere skickelige oc værdige/til at anamme dit allerhelligste Legeme oc Blod / oss til Salighed / Hielp ocsaa / at

Troen kand formedelst denne det ny Testamentis hemelighed/vaaxe oc formeris i oss/ Haabet styrckis/Kierligheden optendis / vor skrøbelige Samuittighed trøstis/ alle Fristelser offuerwindis / oc wi kunde bliffue trygge oc beseglede i vore Hierter / paa din Guddommelige yndist oc venskab/ oc paa vore Siælis euige Forløsning / paa

det wi i saa maade kunde
finde oc fornemme din
offuerflødige Naade/
som er skiult oc forborget
i dette Sacramente. O
gode HErre/ oplius vor
forstands Øyen/ at wi
maa kiende huilcket vor
Arffuedels rette Haab
er/ oc huilcken din herlige
Naderis Rigdom er/ i
huilcken du skencker oc
giffuer oß met din san-
de Legeme oc Blod/

alle vore Synders forladelse / en sand Retfærdighed oc Himmelske gode ting / Paa det wi tit oc offte / met hiertelig begering oc forlengelse / kunde værdelige anamme dit hellige Sacramente / oc smage din Sødhed. Tag du bort fra oss alt huad dig ilde behager / eller huad oss kand forhindre oc vende fra dig / Oc giff oss alt

det / oss kand vende oc skynde til dig / Paa det wi kunde vere delactige i dit salige Bords fruct / oc at vore hungrige oc tørstige Siæle / kunde her bliffue spisede oc leskede / oc siden der i det andet Liff / æde det rette Himmelbrød met dig i Euighed /

AMEN.

Den anden Bøn at bede / Før mand gaar til Christi Nadere.

O HERRE Jesu Christe / ieg er icke verd/ at ieg skal oplade min Mund/ oc anamme det høyuærdige Sacramente / dit Legeme oc Blod/ Thi ieg er it syndigt Menniske / men du est en Herre/ huilcken den offuerste Himmel som er offuer alle

Himle icke kand forsørge/Huor skulde da it Menniske/ der er ickon Aske oc Støff/ vere værdig til at nyde oc bruge dit allerhelligste Legeme oc dit dyrebare Blod. Jeg veed det saare vel/oc bekiender det/at mine Synder ere mange / oc ieg derfor er aldelis en wuærdig Gest/ til dette Himmelske Maaltid. Men der imod troer ieg aff Hiertet/oc be-

kiender met min Mund/ at du kant giøre mig wuærdige Mennjske/ værdig nock met din Naade/ Tht du est Almectig oc Barmhiertig/ du som alene formaar oc kant giøre det rent oc helligt/ som er kommet aff wreenlig Sæd/ du kant giøre retfærdige oc hellige Mennjske aff Syndere/ naar du forlader oss aff Naade alle

vore Synder/oc fornyer
oss met din hellig Aand.
Derfaare beder ieg dig/
ved din guddommelige
Krafft oc Kierlighed/
forlene mig naade / at
ieg maa gaa velbeskic-
ket til dit Bord/oc ey no-
gen tid / met wuærdig
brug/ gjøre mig skyldig i
dit Legeme oc Blod / at
ieg icke anammer for
Ltffuet den euige Død.
Giff mig naade / at ieg

kand bekiende mig for en fattig Syndere/oc prøffue mig selff / der hos at haffue it angerfult Hierte for mine Misgierninger / oc giøre ret forskel paa dit hellige sutilige Legeme / oc dyre værdige Blod/oc altid vndergiffue min Fornufft / Sind oc Forstand / vnder dit hellige oc sande Ord / oc at ieg aluerlige tencker til at forbedre mit Leffnet /

formedelst din Hielp/paa det ieg i dette Høyuærdige Sacramente/ icke alenište met Munden æder dit Legeme/ oc dricker dit Blod/ Men at ieg ocsaa anammer dig min Saliggiørere oc Gienløsere met en sand Tro/ oc indelycker oc foruarer dig i mit Hierte/oc i saa maade kand haffue Liff oc Salighed i dig. Thi du est det Leffuendis Brød/

huilcket der kommer aff Himmelen / oc giffuer Menniſken Liffuet. Huo ſomheldſt der kommer til dig/hand ſkal aldrig hungre. Huo ſom troer paa dig/hand ſkal aldrig tørſte. Huo ſom æder dit Kiød oc dricker dit Blod/ hand bliffuer i dig/oc du i hannem / oc ſkal aldrig dø. O du ſøde HERre/ effter dig forlengis min Aand / mit Hierte oc

Sind. Lige som en Hiort raaber effter ferskt Vand/ Saa raaber min Siæl til dig/ Min Siæl tørster effter Gud/ naar skal ieg komme der hen / at ieg kand skue Guds Ansict: Opfylt mig met din naade/ du som leffuer oc regnerer met Faderen oc den hellig Aand i Euighed/

A M E N.

XIX.

Tuende Tacksigelser at læse / naar mand haffuer veret til Christi Nadere.

Den Første.

O HERRE Jesu Christe / vor rette euige ypperste Prest oc Biscop / Du som sider hos Guds høyre Haand / paa Maiestetens Sæde i Himmelen / oc est alle hellige gode tin-

gestis Forstandere/ oc det sande Tabernackel/ som icke er giort met Hender/ Du est formedelst dit eget blod/ en gang indgaaen i det Hellige / oc fantst oss en euig Forløsning/du som formedelst den hellig Aand / offrede dig selff Gud din kiere Fader vbesmittet / at rense vore samuittigheder aff døde gierninger/til at tiene den leffuendis Gud. Wi tacke

dig aff gantske Hiertte/ at
du haffuer taaldt oc lidt
den forsmædelige Død
paa Kaarsset/ met villig
Lydighed mod din him-
melske Fader / aff bren-
dendis Kierlighed / met
stor wskyldighed oc wsi-
gelig Taalmodighed/for
oss arme Syndere / Der
til haffuer du indsæt det-
te Høyuærdige Sacra-
cramente til en euig Hu-
kommelse ocPaamindel-

ſe om din Guddommeli-
ge huldſkab oc trofaſthed
mod oſſ/ oc til it viſt pant/
Segel / Foruaring oc
Tryghed paa vore Syn-
ders forladelſe / oc haff-
uer ladet oſſ kalde oc kom-
me til den ſamme Delac-
tighed/huor met du haff-
uer beſpiſet oc leſket vore
hungrige oc tørſtige Siæ-
le til det euige Liff. O
HERRE Gud / huor
ſtor er din Kierlighed /

huor rosigelig er din Barmhiertighed/ oc din naade wrandsagelig/ efterdi du ingen vdelycker fra denne ypperlige Nadere/ der som it Menniske icke selff skil sig der fra / oc giør sig wuerdig/ der som nu nogen hungrer eller tørster/ Da bliffuer hand her mæt/ huo som er Vedtørfftig oc Fattig/ Hand finder her all Liffsens liggende Fæ oc Rigdomme.

Huo som er i angest oc banghed/ her bekommer hand rolighed/ Huo som er Siug / her faar hand Lægedom oc Sundhed til sin Siæl / Huo som er beladt met Synden/ hand haffuer her vær-quegelse til sin Samuit-tighed/ Huo som er i Dø-den/ hand finder det eui-ge Liff. Saa hielp go-de Gud / at dette hel-lige Sacramente kand

kom̃e oss til Salighed/ oc at wi her effter holde hart ved vort Haab oc Bekiendelse/ oc icke tuile/ Tht du est trofast i din ForIættelse. Hielp ocsaa at wi formane oss selff indbyrdis iblant huer andre/ oc skynde hinanden til Kierlighed oc gode Gierninger/ oc icke forlade vor Forsamling oc Samquem / men paaminde oc formane hin-

anden til det som gaat
er / oc det saa meget diss
mere / fordi at wi see / at
dagen skyndersig flux / oc
vort Liffs ende trenger
sig fast til oss / paa det wi
kunde gladelige for-
uente din Til-
kommelse /
AMEN.

En anden Tacksigelse effter mand haffuer veret til Christi Nadere.

JEG tacker dig HERRE Jhesu Christe / du wskyldige Guds Lam / at du haffuer offret dig selff / paa det hellige Kaarssis Træ / din kiære Fader til en sød oc velbehagelig Luct for vore Synder / paa det at all vrede oc wuilie imod oss

kunde bortagis/Oc til en euig Paamindelse / Hukommelse oc Stadfestelse/ at wi det aldrig skulde forglemme/ haffuer du indsæt det hellige Sacramente/oc befalet oss at wi der i skulle æde dit sande Legeme/ oc dricke dit sande Blod / oc sagt: Dette gører saa tit oc offte i gøre det/i min Hukommelse. Det er/ saa offte som wi æde aff dette Brød/oc

drické aff denne Kalck/ skulle wi forkynde din Død/ oc fortelle huad du oss der met haffuer fortient oc forhuerffuet/som er/ syndernis forladelse/ Liff oc Salighed. Jeg beder dig ved din hellige bittre Død ocPine/Hielp at jeg tit oc offte/ met hiertelig actsomhed kand gaa værdig til dette Sacramente/ oc Hiertelige betracte/ huad oc huor

meget du haffuer kostet paa mig/oc huor surt det haffuer veret dig at igienløse mig / oc huilcken en wsigelig Kierlighed du haffuer beuijst mod mig/ paa det ieg her ved kand opueckis igien/ til at tacke dig altid derfor met Hierte oc Mund / Oc aff all min Krafft oc Formue elske dig igien / oc vandre i dine Bud wstraffelig/ Oc der som ieg

nogen tid aff Skrøbelig-
hed falder eller snubler/
saa hielp at ieg dog snart
omuender mig til dig i-
gien / oc trøster mig aff
Hiertet / met denne din
guddommelige Kierlig-
heds / ny oc euiguaren-
dis Pact. Forlene mig
ocsaa Naade / at ieg ved
dette hellige Sacra:men-
te kand bliffue indplantet
i dig/ oc bliffue it Kiød oc
Blod met dig/ oc foracte

alt det som timeligt er i denne Verden / efftersfølge dig vdi Kaarss oc Bedrøffuelse met Taalmodighed / Oc stedse tracte effter det som er offuen til i Himmelen / paa det ieg som din Lem kand met en fast Tro / watskillelige henge ved dig / mit eniste Hoffuet oc HERre / Oc effterdi / at dette Sacramente forbinder oss alle met huer andre / met

Broderlig kierlighed oc
troſkab/ Thi lige ſom der
kommer mange Korn
til it Brød / oc mange
Druer oc Bær til en
Vin/lige ſaa ſkulle wi oc-
ſaa mange vere it Aan-
deligt Legeme i dig: Saa
hielp / at ſaa mange i-
blant oſſ ſom bliffue del-
actige i it Brød oc en
Kalck/ at wi ocſaa / ſom
dine ſande Lemmer elſke
huer andre indbyrdis /

oc for alting afflegge all
Vrede/Had oc Affuind/
oc tilgiffue huer mand
aff Hiertens grund deris
brøst/ paa det wi her eff-
ter kunde leffue Brøder-
lige tilsammen/ oc paa
den sidste Dag indgaa
met dig vor Brudgom
til det euige Maaltid
i dit Rige/ A-
men.

XX.

Fire Bøner for it siugt Menniske.

Den Første.

O HERRE himmelske Fader / du est io en Trofast Gud / oc lader ingen fristis offuer sin effne / Men giør det at Fristelsen faar saadan en Ende / at wi hende kunde fordrage. Jeg beder dig

i min store nød oc pine/
lad Kaarsset icke bliffue
mig forsuart / Styrck
mig at ieg kand bære oc
lide det met Taalmo-
dighed / oc aldrig tuile
paa din Barmhiertig-
hed. O Christe Guds
leffuendis Søn / du
som haffuer lidt Kaars-
sens pine for mig / oc en-
delige est død for mine
synder/ ieg raaber til dig
aff mit Hiertis grund/

forbarm dig offuer mig
arme syndige Menniske/
Forlad mig alle mine
Misgierninger / der ieg i
mit gantske Liffs tid haff-
uer giort dig imod met.
Lad mig icke bliffue for-
skrøbelig i min Tro. O
Gud hellig Aand / du
sande Trøstere i all nød/
beholt mig i Taalmo-
dighed oc ret Paakaldel-
se/ Helliggiør mig met en
sand Tillid / oc vig icke

fra mig i min sidste nød/ Ledsage mig aff denne Jammerdal til det rette Fæderneland/ Amen.

Den Anden.

ALmectige Gud/ Himmelske Fader/ effterdi du haffuer befalet oss/ oc sagt: Kalde paa mig i din Nød/ Saa vil ieg bønhøre dig/ at du skalt prise mig. For den skyld

raaber ieg til dig/ i denne min store nød / ved Jhesum Christum din kiære Søn / at du mig arme oc syndige Menniske icke vilt forlade. Oc om saa er at denne min Siugdom icke er til Døden/ da hielp mig op/ at ieg kand bliffue Helbrede/ for din Barmhiertigheds skyld/ paa det din mact oc krafft som du beuiser mod mig/ kand forkyndis oc prisis.

Men der som det er mig nytteligere at dø timelige / end her at bliffue i denne Jammerdal oc ælendige Leffnet / saa skee HERRE Gud din guddommelige villie/saa paa Jorden som i Himmelen/ oc forlene mig Naade / at ieg aldelis giffuer mig i din villie der altid er den beste. Beholt mig fast i en christelig Tro / oc din sande Kundskab/

indtil mit Endeligt. Lad mig aldrig bliffue aff-skild fra dig / Men tag min Siæl til dig i dit Rige / ved den samme din kiære Søn Jhesum CHristum vor HErre / Amen.

Den Tredie.

O Stercke Almectige Gud / du som est Naadig oc Barmhiertig / Taal-

modig oc meget Miskundelig oc Trofast/oc tilgiffuer Synder oc Misgierninger/Til dig raaber ieg at du aff naade vilt forlade mig alle mine Synder/ der til styrcke oc oppeholde min Siæl imod all Fristelse. Kom mig til hielp / oc stat mig bi / at min Tro icke hueger i mig / mit Haab icke fortuiler / min Kierlighed icke forkølner / oc min

Mennitskelige skrøbelig-
hed/ icke nedsiuncker eller
ondergaar for Dødsens
forskreckelse skyld. Oc
naar min Tid oc Stund
kommer/ saa lad mig fa-
re i Fred/ Thi mine Oyen
haffue seet din Saliggiø-
rere / huilcken du haffuer
beredt for alle Folck / It
Lius til at opliuse Hed-
ninge/ oc dit Folck Israel
til en Herlighed. Paa
denne Saliggiørere tro-

er teg/paa hannem haa-
ber teg. Ah HErre lad
mig icke bliffue til skam-
me/ Tht du est min hielp
oc styrcke. See til mig
met din Barmhiertig-
heds Oyen / oc vent din
Faderlige hielp til mig/
ved Jhesum Christum
din kiære Søn / huilcken
met sin hellige Pine oc
Død haffuer forhuerff-
uet oss en euig Forløs-
ning/Amen.

Den Fierde.

O All naadis Fader / forbarme dig offuer min arme Siæl / forlad mig alle mine Synder / der teg (diss ver) haffuer giort imod dig. Foract icke dit arme Creatur / Forsmaa mig icke / teg som er dine Henders gierning / Lad den icke omkomme / som du haff-

uer giort oc ſkabt/thi paa
dig haaber ieg/ du eſt
min Hielp oc min Gud.
O Chriſte ſande Frelſere/
du ſom eſt det Guds
Lam/ ſom bær Verdens
Synder/ oc mig haffuer
toet oc renſet met dit
Blod/Jeg beder dig/ ved
din bittre Pine/ſynderli-
ge oc allermeſt den du
følde paa den ſtund/ der
din aller ædeligſte Siæl
vdgick aff dit aller hellig-

ste Legeme. Forbarm dig offuer min arme Siæl / i hendis vdgang / oc føer hende til det euige Liff. O Gud hellig Aand / du søde Trøst / Oppeholt mit Hierte imod alle den onde Fiendis Fristelser / Styrck min Tro / at ieg stadelige troer Syndernis forladelse / oc det euige Liff. Saa befaler ieg nu O hellige Trefaaldighed / min Siæl oc

Aand i dine Hender/du haffuer igienløst mig du sande oc Trofaste Gud/ som leffuer oc regnerer i Euighed/Amen.

XXI.

En Bøn som de kunde bede der staa omkring den Siuge som ligger paa sit Yderste.

ALmectige gode Gud / Du som oppeholder

vort Liff mit i Døden/ wi bede dig / at du vilt vende dine Barmhiertigheds Open til dette siuge Menniske / oc værquege hannem til Liff oc Siæl/ oc aff Naade tilgiffue oc forlade hannem alle sine Synder. Tag din kiære Søns JHEsu Christi wskyldige Døds Offer / til en betalning for hans Misgierninger/ thi hand er ocsaa døbt paa hans

Naffn / oc met hans
Blod er hand toet oc ren-
set. Saa frelss hannem
nu fra dette Liffs Quale
ocPine/Forkort hannem
sin Væ oc Sprecke / Op-
peholt hannem imod sin
Samuittigheds ankla-
gelse/oc imod alle den on-
de Fiendis fristelser/Paa
det hand kand Mandeli-
ge stride / oc offueruinde
hannem. Forlen han-
nem en salig Hiemfart

til det euige Liff / Tilſkick dine hellige Engle / at de ledſage hannem til alle dine vdualdis Forſamling i CHriſto JEſu vor HERRE/ Amen.

Her paa maat du læſe / Fader vor/ Troen/ oc de ti Budord / etc.

Ende paa Habermans Bøner.

Her efftersøl-
ger nogle andre christeli-
ge Bøner / for atskillige Perso-
ner at læse / vddragne aff nogle be-
synderlige Lærde Mends Bøger /
oc aff fremmede Tungemaal
baade Latine oc Tyd-
ske / Oc fordan-
skede /
aff
Hans Christensøn.

Gantske deylige / trøste-
lige oc nyttige at
bede.

I.

En herlig Form at bede met/ huilcken en Gudfryctig Husfader daglige maa bruge.

M: Nicolaus Selneccerus.

ALmectige Euige oc leff-uendis Gud/ vor HERris JHesu Christi euige Fader. O JHesu Guds Søn / som est din euige Faders Ord oc Billede.

O hellig Aand som vdgaar aff den euige Fader/ oc aff hans Søn Jesu Christo vor HERRE. Jeg beder dig ydmygelige. Først/ at du vilt giffue lycke oc fremgang til mit Arbeyde i mit Kald/ saa lenge ieg leffuer / at ieg i lang tid kand tiene dinÆre / din christelige Kircke / oc min Næste til gode. O HERRE kom icke min Vngdoms brøst

oc Synder ithu/men forlad mig O Naadige oc Barmhiertige Fader/alle mine Synder baade fremfarne oc næruerendis / for din kiere Søns Jesu Christi vor HErris skyld / huilcken der er for min skyld Kaarsfest oc opuact aff Døde. O Guds Søn/ Christe Jhesu vor Herre/ver min Siæls oc Legems læge/ min Talsmand oc Forbedere. At

ieg icke skader din Kircke oc Menniskelige forsamling i det du giffuer oc regerer mit Sind/ Hierte/ Tunge oc gantske Liff.

Dernæst holt tilbage/ tving oc Spege i mig/ all Hoffmodighed/ Offuerdaadighed/ Æregerighed/ Vrede oc Hastighed/ Gerighed oc andre Wdyder. O HErre Jhesu Christe Guds Søn/ bøy ocsaa mit Hierte der til/ at ieg

kand betencke oc i nogen maade efterfølge denne din Røst: Lærer aff mig/ thi ieg er mild oc ydmyg aff Hiertet.

Fremdelis/ Lad mig icke falde imod min Samuittighed i vildfarelse/ eller i Synd/ ey heller at bliffue der vdi varafftig oc fremturendis/ Men reger mig met din hellig Aand/ at ieg kand vere oc bliffue dit Tem-

pel oc Bolig. O hellig-
Aand / som vdgaar aff
den euige Fader / oc aff
hans Søn Jhesu Chri-
sto vor HERre / kom ind
i mit Hierte / ver hos mig
oc hielp mig / Optend oc
stadfest i mit Sind oc
Hierte / en sand Tro oc
Husualelse / oc oppeholt
mig / at ieg icke falder i
Vildfarelse oc Synder /
men at ieg altid kand ve-
re oc bliffue din Tempel

oc Bolig: Helliggiør mig i din Sandhed: Din tale er Sandhed. Helbrede mig ocsaa/ at andre kunde see / at ieg er Helbrede giort aff dig/ at ieg ocsaa regeris/ ledsagis oc beuaris aff dig/ til dit Naffns ære oc loff.

For det fierde: Lad mig icke giøre noget Menniske skade / som er delactig met mig i den sande Tro/ Men at ieg saa meget du

giffuer mig Naade til / hielper / gaffner oc giør mange gode.

For det Femte: Giff mig Føde oc Klæde/oc alt andet der mig er fornøden til dette Liffs ophold. Rigdom begerer ieg icke: Fattigdom giff mig icke/ Men giff mig rundelige min nødtørfftighed/ for mig oc for mine / oc velsigne dennem mildelige/lige som du her til mil-

delige haffuer giort. Giff mig Affholds oc Sparsomheds gaffue / at ieg icke vanbruger din Benedidelse oc Velsignelse. Lad mig icke bliffue gerig / icke heller en offuerflødig eller en wnyttig Fordoiere / oc forlad mig min wforstandighed / at ieg icke bruger dine Gaffuer ret oc tilbørlige.

For det siette: Forlene mig at mit Ecteskab kand

vere Gudfryctigt / Tuctigt oc Roligt / oc tilføye oss din Velsignelse/ at alle vore Gierninger kunde styris oc skee til dit Naffns Loff oc Ære. Tilgiff oc forlad oss vore Synder oc vor Wrenlighed. Hielp ocsaa/ at de Børn som du haffuer giffuet mig/kunde bliffue din Barmhiertigheds salige redskab / til deris egne Siælis oc til din

Kirckis beste / Helbrede dennem oc giør dennem sunde/ oc beuar dennem wskadde at ieg kand haffue oc lade effter mig / de som dig kunde dyrcke oc tiene / end ocsaa i denne Verden / saa fremt som de kunde bliffue dine Tienere. Beskerm mig ocsaa met min Høstru/Børn/ Tiuende/gantske Huss oc alle mine / ved dine hellige Engle / som ere vore

Liffs oc Legemis Ledsa-
gere oc Beskermere / fra
Diefflene oc alle onde
Aander / oc fra deris for-
fengelige Redsel / forskrec-
kelse / oc bespottelse alle-
uegne oc i all vor gantske
Liffs tid / oc fra all anden
Siæls oc Legems fare.

For det siuende: Be-
der teg dig ocsaa / O naa-
dige oc trofaste GUD /
Lad mig icke falde vdi
grumme / forskreckelige oc

farlige Siugdomme/det er/ Saadanne siuger/ i huilcke dit Naffns rette Bekiendelse icke kand ske/ som ere Galenskab/ Vildelse oc Affsindighed/ Rørelse/ Popelsie/ Fallendesot/ Braddød/ oc andre saadanne farlige Siuger/ som mig kunde forhindre i mit Kalds gierninger oc Bestillinger. Men ver hos mig oc hielp mig/ at ieg kand

lenge bliffue ved mact i min stat oc gaffne mange. Men om det hender sig saa / at ieg bliffuer met nogen saadan farlig Stugdom begreben oc straffet / da ver du hos mig O Barmhiertige Gud/ oc giff din Trøst oc Husualelse i mit Sind / oc i mit Hierte / oc beuar mig i en sand Tro/ at endog min Tunge icke kand tale/ Lad dog mit Hierte

altid henge ved dig / oc idelige see til dig.

For det ottende: Naar ieg skal bort fare aff dette Liff / da giff mig en mild oc rolig Reise oc Hiemfart / at ieg O Jesu Christe / maa dø oc bort soffue stille oc rolige / i din sande Kundskab / Bekiendelse oc Paakaldelse / oc icke Pinis lenge / oc at ieg maa hutle mig i Fred oc bliffue der effter delac-

tig i alle dine Helgens opstandelse / der at høytilig giøre/oc ære dig met it glad Hierte / oc tacke dig met din gantske himmelske Kircke oc Forsamling / for alle dine Velgierninger/ Legemlige oc Aandelige/Amen. Saa befaler jeg mig i din Beskermelse / O euige Leffuendis Gud. Jeg befaler dig min Vey / oc du skalt vel giøre det. J dine

Hender befaler ieg min Aand / du haffuer igienløst mig du trofaste oc sande Gud. Lad din Barmhiertighed bliffue offuer oss / lige som wi haabe oc forlade oss paa dig. O HERRE/ieg haaber paa dig/ lad mig icke bliffue til Spot oc Skendsel euindelig. Giør met din Tienere effter din Naade oc Barmhiertighed / oc lær mig

din Ræt. Styrcke mig at ieg bliffuer Karsk/saa vil ieg altid haffue min lyst i dit Ord oc din Ræt/ AMEN.

II.

En saare nyttig Bøn for en Kircketienere / Før hand begynder Kircke-tienisten.

M: Ciriacus Spangenberg.

DV Naadige Barmhiertige Gud / du haff-

uer aff synderlig Naade kaldet mig til Predicke embede / oc paalagt mig denne ypperlige Gierning at predicke / døbe / Absoluere / oc vddele dine høyuærdige Sacramenter. Nu er ieg villig oc beredt / oc vil gierne aff Hiertet dette vdrette / Men du seer vel / huor skrøbelig oc vduelig ieg er der til / Du seer ocsaa huor gruelige vort Embede anfectis aff

Dieffuelen oc hans Tilhengere. Derfor du fromme Gud/forfremme din Gierning / giff styrcke oc krafft der til/ at wi hende trolige vdrette: Forhindre oc affuerge Dieffuelen/ oc alle hans Tilhengere/at de icke besmitte oc forkrencke vort Embede/ at Louen oc Euangelium icke blandis tilsammen/formedelst falske Lærere oc Hychlere/

at Daaben oc Alterens Sacramente icke foractis/ forkrenckis eller skendis/ at Affløsningen icke forfalskis/ Men at huert aff disse forneffnde kand bliffue i sin Krafft oc verdighed/ Paa det/den hellig Aand som boer i oss/ skulde icke bliffue bedrøffuet for vore Synders skyld / men i alle stycker vere krafftig i oss/ ved Jesum Christum din kiære

Søn vor HERRE/ AMEN.

III.

En Predickeris Bøn at bede / før hand gaar i Predickestolen.

M: Iohannes Mathesius.

O Vige Gud himmelske Fader / Jeg vmyndige oc ælendige / dit hellige Euangelij Tienere bekiender / at ieg aff mig

selff er alt forringe oc v-
beskicket / til dette ypperli-
ge oc hellige Predicke em-
bede / oc at ieg vden din
Søns Aands hielp oc
bistand / ingen gaffnlig
eller bliffuendis Fruct
kand giøre / Derfor raa-
ber ieg til dig aff mit
Hiertis grund / i din eui-
ge Søns Jesu Christi den
talende Persons Naffn /
oc paa hans Ord / som er
vor eniste oc ypperste

Prest oc Biscop / at du vilt lade din Naadis Aand tale ved mig i dag/ oc oplade mine Læber/ oc opfylde min Mund / at min Tunge søger din ære oc denne Kirckis beste/ oc at ieg kand rettelige oc tilbørlig fremsette oc dele dit hellige oc verdige Ord/ oc lære vislige oc beskedelige/ paa det mine Faar kunde faa oc beholde aff min Predicken/ Lærdom/ trøst

oc Formaning/huor met din Loff kand forkyndis oc prisis i all Verden/ oc Dieffuelsens Mord oc Løgn / formedelst de spædis oc enfaaldigis Mund forstørris / der hos /at Troen / Kierlighed/ Haab / Liff / Taalmodighed / Trøst / Tuct oc Ære / Underdannighed oc Lydighed kunde formedelst din Hellig-Aands embede / bliffue

plantede i mine Faars
Hierter/som mig ere befa-
lede oc antuordede / at
ieg icke heller skulde pre-
dicke for andre/oc selff ve-
re straffelig/ du som ved
din kære Søn / alene
giffuer alle gode gaffuer
oc krafft / til dit Euange-
lium / dig skee Loff i
all Euighed /
Amen.

IIII.

En Predickeris Bøn at bede/ naar hand gaar aff Predickestolen.

Mathesius.

O Du Sande Guds Søn/ oc euige talende Person / Jeg din arme Tienere/haffuer nu effter din befalning/saaed dine Ord / oc uddelt til mine kiere Sognefolck oc Til-

hørere/Huad du mig sent oc giffuet haffuer. Nu beder ieg dig min kiære HERre Jhesu/at du vilt giffue din Torden oc salige Ord/styrcke oc krafft/oc stadfeste det i mine Faar/ huad du ved mig i dennem vircket oc forarbeidet haffuer/oc formedelst din Aand giffue vext oc triffuelse til min Plantning oc Vandning / Paa det wi met huerandre kunde

bære stor oc varactig Fruct/oc at dit Ord kunde vaaxe oc formeris i dennem. Besegle HERre dine Ord i deris Hierter/paa det dit Naffn kand Helliggiøris/oc ieg met mit lille Pund kand vinde/oc baade dig mange Siæle/huilcke ieg kand føre met mig faar dit Ansict/naar du skalt vddele den vforgengelige oc vomskiffteligе Kro-

ne/til alle trofaste Lærere oc flitige Tilhørere / Thi wi bekiende / at uden din Aand/ Naade oc Velsignelse / er all vor møde oc arbeide forgeffuis / Derfor oplad du deris Hierter / oc gem oc foruar i dennem dine Ord / at huercken Angest / Nød / eller Vellyst / oc icke alle Dieffle i Helffuede kand riffue dennem der aff igien/ Du som est krafftig

hos dit Predicke embede/ oc samler dig ved det mundelige Ord / en euig Kircke / aff alle Natio-ner/som dig baade her oc i all Euighed met din Fa-der oc den hellig Aand priser oc loffuer / Amen/

Hielp kiære HER-RE Jhesu/
Amen.

V.

En Bøn at bede / naar mand enten selff læs i den hellige Scrifft / eller hører læse der vdi.

D: Andreas Hyperius.

O HERRE Gud himmelske Fader / det haffuer saa behaget oc teckets dig / at du vilde obenbare alt dit Raad om vor Salighed i visse Bøger / som ere screffne til den gantske

Kirckis / oc alle Menniſ-
kis vnderuiſning. Giff
derfor at den hellig Aand
ſom lærde oc opliuſte
Propheternis oc Apoſt-
lernis Sind oc Hierter/
aff huilcke de Bøger ere
vdgaane/ maatte ocſaa
opuecke/renſe oc lære min
Forſtand/ mit Nemme/
Sind oc Hierte: Paa det
at huadſomhelſt teg en-
ten læs eller hører met
ſtor begierlighed i Bøger-

ne/ at ieg det kand ret oc
enfaaldelige forstaa/met
de andre ringe oc vmyn-
dige som du vduel: Der
hos giff mig ocsaa naa-
de/ at ieg kand fornum-
stige oc vijslige vddrage
oc vdplocke/ aff det ieg
haffuer bekommet oc for-
staaet/ alt huad der tien
oc nytteligt er til Lær-
dom oc Straff/til vnder-
uisning oc forbedring/ oc
til Husualelse: At ieg oc

dette altsammen kand
altid Gudelige henuen-
de/Først til at Helliggiø-
re dit Naffn her paa Jor-
den/dernæst til min Tro-
es styrckelse oc stadfestel-
se/til min Lydigheds vid-
nesbyrd / Oc omsiger til
alle Menniskis opbyg-
gelse/met huilcke ieg haff-
uer min daglige omgen-
gelse / ved vor HERRE
Jhesum Christum din
Søn / som met dig leff-

uer oc regnerer i den Hellig Aands enighed i euighed/ Amen.

VI.
En Christelig Husfaders Bøn.

M: Petrus Glaser.

ALmectige Barmhiertige HERre GUD / oc kiære Fader / du som haffuer sæt mig efter din vilie oc Guddommelige skick vdi

Ecteskabs stat/oc haffuer forordineret mig til en Hosbonde/Jeg tacker dig for denne oc alle dine velgierninger / Oc beder dig gantske Hiertelige/ at du vilt hielpe mig / at ieg kand holde mig ret / i din hellige oc velbehagelige stat/oc vel faarestaa min Hustru / Børn oc Tiuende / at ieg ocsaa maa optucte / opføde oc regere dennem / til din Kund-

skab/ Fryct / Tuct oc Ærlighed/ oc alt andet gaat. Der til at du kiære Fader vilt begaffue oss met din Velsignelse oc Naade/ oc hielp mig / at min kiære Hustru / altid effter din Befalning/ ærer oc elsker oc frycter mig / oc at hun maa vere oc bliffue flitig oc tro / i vor Husholdning oc vore Børns opfødelse / oc føre en sactmodig/ stille Aand mod

mig oc alle Menniske/ der til at vere taalmodig i alt Kaarß/ som du oß effter din allerbeste Faderlige villie tilſkicker. Hielp ocſaa/at baade vore Børn oc Tiuende ere oß villige oc lydige/ lade ſig tucte oc vnderuiſe/ oc ſkicke ſig vel. Beſkyt oc beſkerm oß alle/ oc alt huad du haffuer oß tilføyet/ ved dine hellige Engle. Lad ocſaa de ſamme

dine stercke Helte oc Kemper/ vaage offuer oss/ at de bortdriffue fra oss den grumme Sathan/ met all sin besuigelse oc list/oc affuerge hannem met alle sine onde Tilhengere/ Paa det hand icke skal skaffe sin vilie met oss/ oc ey heller driffue oc føre oss til Synd/ Skam/ Skade/ eller anden suar wlycke. Paa det wi altid kunde tacke dig for din

wsigelige oc wtallige Miskundhed oc Naade/ oc dig i Euighed loffue/ ære oc prise/ ved Jhesum Christum vor HErre/ AMEN.

VII.

En Christelig Husmoders Bøn.

M: Petrus Glaser.

ALMECtige oc Barmhiertige Gud/ teg siger

dig Loff oc Tack / at du haffuer sæt oc skicket mig vdi den hellige Ecteskabs stat / oc forordineret mig til en Hustru oc Husmoder/ Oc jeg beder dig hiertelige / Hielp mig at jeg maa vel vdrette / alt det som du haffuer paalagt mig i saadant min Kald oc Stat/ oc skicke mig i alle maade ret der vdi / Regere oc styrcke min kiære Herre oc Hosbonde / met

din hellig Aand/at hand
met din hielp kand nytte-
lige styre oc regere/ oc ret-
telige vdrette sit Embede
oc Kald. Giff hannem
oc naade/ at hand chri-
stelige oc vel kand faare-
staa mig oc vort gantske
Huss/ oc effter dine Bud
oc Befalning/elske/ære
oc forsørge mig/ oc met
Fornufft oc Venlighed
regere. Beholt oss baade
tilsammen/effter din Fa-

derlige gode vilie / ved Sundhed oc Karskhed / Kierlighed oc Enighed. Giff ocsaa / at vore kiære Børn oc Tiuende / gierne atlyde oc efterfølge oss / oc i saa maade bliffue ved oss vel opfødde oc optucte-de / oc tee sig vel / at wi maatte faa oc bekomme aff dennem trøst oc glæ-de. Lad dine hellige Eng-le vaage offuer oss / oc vere omkring oss / at de

beuare oss paa alle vore Veye / der hos ocsaa beuare alt det som du haffuer giffuet oc tilføyet oss/ i vort gantske Hus / saa at Dieffuelen / oc onde Menniske oss ingen skade eller bedrøffuelse maa tilføye / Paa det wi kunde altid tacke dig vor kiære Gud oc Fader / oc wi met alle vore / loffue oc prise dig vdi Euighed / ved Jhesum Christum

vor HERRE/ Amen.

VIII.

En deylig Bøn/ huilcken Christelige Forældre kunde bede for deris Børn.

M: Georgius Valther.

O HERre Jhesu Christe/ Efterdi du met stor aluerlighed haffuer befalet / At mand skal lade smaa Børn kom-

me til dig/ thi Guds rige
hører dennem til/ i huilc-
ket de ere bleffne delactige
i den hellige Daab forme-
delst Troen/Saa føre wi
ocsaa vore Børn til dig/
met denne Tillid oc For-
trøstning/at du ocsaa vilt
anamme dem / lige som
andre smaa Børn i din
Arm/oc dig offuer dennē
forbarme. Derfor bede wi
dig for din bittre Pine oc
Død skyld / som er vor

største Klenod oc Liggen-
defæ/at du fremdelis vilt
regere vore Børn forme-
delst din hellig Aand / oc
ved dine hellige Engle /
huilcke dennem ere giffne
til Tienere/dennem naa-
delige beuare fra alt ont/
farlig Siugdom oc V-
lycke/oc endelige skicke det
saa met dennem / at de
her paa Jorden / oc der i
Euighed dig loffue oc pri-
se/ Amen.

IX.

En Bøn / Naar Forældre vilde sætte deris Børn til Skole.

M: Iohannes Mathesius.

EVige Gud Himmelens oc Jordens Skabere / oc det hellige Ecteskabs Stifftere du som haffuer giffuet mig / Liffs fruct / effter din Velsignelse / i min tuctige oc kyske Ecteseng / oc haffuer paa ny

igienfødt dennem vdi
Aand/ Vand oc Ord/ til
dine Børn/ oc haffuer be-
falet mig/ at ieg ſkal opfø-
de dennem met tuct oc
reffſelſe/ i din fryct/ Nu
ſkicker ieg mine Børn i
din Skole/ oc befaler dig
deris Studering/ du ſom
alene kant giøre Lærde/
fromme oc ſalige Men-
niſke/ giff dennem din
Aand/ oc lad Lyſt/ Kier-
lighed oc Forſtand opuec-

kis i dennem / at de kunde bliffue salige redskab/ oc Naadens Kar/ hulcke dig kunde prise / tiene din Kircke / oc met deris Gudfryctighed/Liffsalighed/Tuct oc Ære / glæde oc fryde mig / Du som haffuer ladet den fromme vnge Samuel vnderuisis/ for sin Moders bøns skyld / oc i Skolen optuctis til en stor mercfelig Mand oc Prophete/

for din kiære Søns den fromme Discipels oc ypperste Skolemesters skyld Amen.

X.

En Bøn for en Hus-moder der behøffuer Tiuende.

Mathesius.

HIerte kieriste Fader/ ieg tacker dig for den ære/ at du giffuer mig dine Creatur/ oc døbte Børn til tieniste oc Methielp/

Jeg beder dig kiere Fa-
der/du som haffuer skabt
baade Hustruer oc Pi-
ger / oc ved Christi Blod
vilt saliggiøre alle dem/
Forsiune oc tilføye mig
en from christelig oc er-
lig Tienistepige / der trø-
ster sig met sin Daab/ oc
den der for dit Ords oc
Befalnings skyld/ kand
trolige tiene mig / mine
Børn oc mit gantske
Hus. Lad mig oc icke

forgette at ieg haffuer oc-
saa en HERre i Himme-
len/Paa det ieg kand me-
ne hende gaat aff Hier-
tet/som en Moder sit egit
Barn/oc holde hende til
Guds Ord oc all Tuct/
du som haffuer tilføyet
Rebecca oc Naeman tro
Børn oc lydige trofaste
Tiuende / oc velsignet
dennem / ved Jhesum
Christum din tro Tiene-
re vor HErre / Amen.

XI.

En Bøn for en god Tienere der behøffuer en god Hosbonde.

M: Iohannes Mathesius.

HErre Gud himmelske Fader/du som skicker Herrer oc Tienere effter din vilie / Du som bønhørde Abrahams Tienere/ der raabte til dig i din Søns Naffn. O euige HERRE oc Husfader / ieg

haffuer en tienist behoff/
i huilcken ieg kand leffue
met Gud oc Ære / Hielp
naadige Fader / Opled
mig en god oc mild Hos-
bonde / hos huilcken ieg
icke bliffuer forsømt vdi
Guds Ord/ oc hielp mig
met din Naadis Aand/
at ieg kand tiene han-
nem trolige / oc forsørge
hans Sag/velsigne mig
oc mit Arbeide/at ieg der
met kand prise oc beuise

min Christendom / oc bliffue effter denne Jordiske tieniste / en euig Himmerigs Arffuing oc Borgere / du som tilføyede den siuge Tienere i Capernaum / en Gudfryctig oc from Herre oc Hosbonde / oc haffuer naadelige hiolpet Joseph i sin Tieniste/ dig skee Loff i Euighed/ Amen.

XII.

En Christelig Bøn / for en Tienere / naar Gud haffuer tilføyet hannem en god Tieniste.

M: Petrus Glaser.

ALmectige / Euige gode oc Barmhiertige GUD / uden hues naade ieg nu duer eller formaar noget / efftersdi du haffuer sæt oc skicket mig i denne Tieniste / saa beder ieg

dig / at du vilt forlene
mig den hellig Aand / at
teg kand betencke oc for-
staa huad teg er skyldig
at giøre i min tieniste / oc
det samme vel bestille oc
vdrette ved din hielp / oc
elske min Hosbonde oc
Hustru / oc holde dennem
i Værdighed oc anseelse /
oc giøre alt huad den-
nem befalder / som icke er
dig imod / oc lade fare alt
det som dig oc dennem er

imod / paa det din villie kand i saa maade skee aff mig paa Jorden / Som ocsaa din kiære Søn er bleffuen en Tienere mig til gode / oc dine Hellige Engle i Himmelen tiene mig effter din villie / der hos at ieg ocsaa maa kiende oc forstaa / at ieg er en vnyttig Tienere / oc icke nær haffuer giort saa meget / som ieg er skyldig til at giøre / oc for den

skyld sætter ieg min For-
trøstning alene paa din
Retfærdige Tienere/JE-
sum CHRIstum / som
Retfærdig giør alle
dem der tro paa
hannem /

A M E N.

XIII.

En Bøn for en fattig Pige der behøffuer en god Tieniste.

Mathesius.

HJere himmelske Fader / Jeg er en arm oc ælendig Pige / haffuer huercken Fader eller Moder her paa Jorden / oden dig Hiertekiære Fader alene / du som est alle Faderløse Børns oc arme

Tiuendis trofaste Fader/ Jeg skal nu oc maa giff-ue mig til tieniste / effter din behageligħed: Forsee mig met en tro tieniste/ hielp mig til gaat Folck/ som elske dit Ord/oc haff-ue it trot Oye paa deris arme Tiuende / Jeg vil tiene lydige oc fliteligefor din skyld/ oc foruente din kiære Søns gladelige o-benbarelse vdi Taalmo-dighed/naar min tieniste

oc ælendighed faar ende/ oc ieg vil vere oc bliffue iblant dine kiære Børn oc Arffuinge / du som oc talede met den fattige tieniste Quinde Agar / oc trøstede hende i sin største nød/oc tilføyede Zilpa oc Bilha fromme Hustruer / dig skee Loff vdi Euighed/ Amen.

XIIII.

En anden Bøn for en from oc tro Pige oc Tienerinde/ der Gud haffuer beskaffet en god Tieniste.

M: Iohannes Mathesius.

O Kiere HErre oc Frelsere/ Jeg tacker dig / At du haffuer beskaffet mig en god Hustru/ oc tro tieniste / i huilcken ieg kand høre dit Ord / gaa til Scriffte oc Sacramen-

tet oc beuare min Tuct /Ære oc Samuittighed ved din Naade / hielp mig O kiere Guds Søn / at ieg kand vdrette min tieniste erlige oc renlige / oc atlyde min Hustru for din skyld / Hielpe at opføde hendis Børn smuct oc Christelige / oc holde hendis Næring til raade / Giff ocsaa din velsignelse i Køckenit oc Stegerst / at ieg intet forderff-

uer/ eller lader bliffue til skamme oc skade/ Lad ocsaa dine Engle beuare min Ild / oc beuare mig for skade / Hielp mig ocsaa / at ieg intet vasker oc fører i Huset eller vden faare/ men at ieg affuerger trætte oc wenighed/ saa meget mig mueligt er / oc ved mact holder Kierlighed oc Venskab / at ieg ocsaa kand lære at holde mit Herskab / for

Christi skyld / it Ord til gode / paa det ieg met hiertelig actsomhed/kand læse min Fader vor/ Affen oc Morgen / i Køckenet/ i Staalden/ oc anden steds huor min gierning falder/oc der aff faa oc bekomme hielp/beskyttelse oc befrielse / aff dette ælendige Liff / du som oc est en fattig Tienerinders oc Tiuendis Gud oc Frelsere/oc haffuer igienkiøfft

oc forløst dennem / met dit dyrebare Blod/til det euige Liff / dig skee loff i Euighed/Amen.

XV.

En Bøn for Ectefolck at bede Gud/ om Liffs fruct oc Børn.

M: Ciriacus Spangenberg.

HErre Gud himmelske Fader / Du som effter din Guddommelige vi-

lie oc behagelig헤hed haff-
uer føyet oss tilsammen/
i denne din hellige Stat/
huilcken du ocsaa i be-
gyndelsen haffuer velsig-
net met Liffsens fruct/
oc prydet hannem indtil
denne næruerendis
Stund/ Wi bede dig/ at
om det maa ske til Gud-
dommelige Naffns ære/
oc til dit Rigis forme-
ring/ du da vilt forsiune
oc tilføye oss deylige/ for-

nufftige oc karske Børn/ for din Tilsagn oc Forjættelsis skyld / ved Jhesum Christum din kiære Søn vor HErre/Amen.

XVI.

En deylig Bøn/som Fader oc Moder stedse tilsammen/ eller serdelis skulle bede/ Naar de formercke Guds velsignelse met Liffs fruct at vere furhaanden.

M: Ciriacus Spangenberg.

O Gode Gud oc HErre/ dig vere Loff / Ære oc

Tack / at du haffuer sæt
oss i denne din hellige
Stat/ oc haffuer begaff-
uet oss met din velsignel-
se. Wi bede dig kiære Fa-
der / at du vilt lade dig
denne Fruct vere befalet/
oc efterdi wi icke kunde
før det bliffuer født/ bære
det til dig i andre maade
end ved vor Bøn/saa be-
fale wi den vdi din gud-
dommelige Naade oc be-
skermelse/paa din Søns

Tilsagn oc Forjættelse: Hvad i bede Faderen i mit Naffn/det skal hand giffue eder / Naar samme Liffs Fruct effter din Guddommelige Barmhiertighed bliffuer født til Verden / da ville wi ocsaa føre den til dig / ved den hellige Daab oc gudfryctig optuctelse / der til hielp kiere Fader met din Naade/ for Jhesu Christi din kiære Søns vor

HERRIS skyld / Amen.

XVII.

En saare Trøstelig Bøn / som Barselquinde maa bede / baade for sin Fødsel / oc i sin Fødsels stund.

M: Ciriacus Spangenberg.

ALmectige barmhiertige / Euige gode Gud / oc trofaste Fader / Jeg tacker dig aff mit Hiertis

grund/ at du haffuer begaffuet mig met Fructsommelighed/som er din guddommelige Velsignelse/ oc beder din grundløse Barmhiertighed / i din kiære Søns vor kiære HErris oc Saliggiøreris Jesu Christi naffn/ paa hans sandrue Tilsagn oc Foriættelse/huad i bede Faderen om i mit Naffn/det skal hand giffue eder/ at du vilt forlene

mig den helligAand/ at
ieg kand kiende saadan
min Fructsommelighed/
at vere din Guddomme-
lige velsignelse/ oc vere dig
altid Tacknemmelig der-
for aff Hiertet. Beholt oc
regere mig ocsaa/ ved din
helligAand / at ieg icke
findis wtacknemmelig i-
mod dig i Fødselens pine
formedelst wtaalmodig-
hed eller knur/ oc der som
ieg aff naturlig Skrøbe-

lighed falder nogenlun-
de i Utaalmodighed /
at du det Faderlige vilt
tilgiffue mig for CHristi
skyld. Giff mig ocsaa
min hierte kiere Gud din
Guddommelige naade /
effter din sandrue tilsagn
som du haffuer giffuet
Euæ / oc sagt: Du skalt
føde dine Børn met sor-
rig oc kummer/At ieg oc-
saa maa føde mit Liffs
fruct / vdi ret Naturlig

tid leffuendis her til Verden / paa det hun kand komme til din hellige Daab/ oc bliffue en salig Christen / oc at ieg maa glædis igien / oc forgette all den Pine oc kummer ieg haffuer lidt / ved saadan din Guddommelige gaffue / vdi det fødde oc døbte Barn. Men om saa vaare/ at ieg effter din allerbeste vilie/ eller oc mit Foster met mig

skulde dø offuer denne Fødsel / saa forlene mig min Hierte allerkiæriste Fader / it ret taalmodigt oc villigt Hierte der til. Alene beder ieg hierteli-ge / at du vilt giffue mig en ret bistandig Tro paa dig / for din kiære Søns Jhesu Christi fortienistis skyld / at ieg sandelige maa trøste mig i dig i-mod alle Helffuedis por-te / du som est min kiære

Fader. Der hos beder ieg
dig allerkieriste Gud / at
du vilt i saadan min An-
gest oc Nød/ lade mit ar-
me Foster oc Barn vere
dig alligeuel befalet/ om
det icke for allehaande
aarsage skyld kunde kom-
me til den hellige Vand-
daab/lad din kiere Søns
IHesu CHristi dyrebare
Fortieniste icke bliffue mit
Foster frarøffuet/ huerckē
for min / ey heller for sin

egen metfødde Synd skyld / men tag det til Naade / paa det wi baade tilsammen kunde glæde oss met dig / i de Retfærdigis ærefulde oc glædelige Opstandelse / oc tacke dig i Euighed / for den samme din kiere Søns Jesu Christi skyld / AMEN.

XVIII.

En deylig Bøn / som de Dannequinder kunde bede for deris Metsyster der pinis met Foster.

M: Ciriacus Spangenberg.

O Almectige Euiuige Gud / Du som alting haffuer skabt / wi bede dig / at du vilt forlene denne vor næruerendis Metsyster / din fattige Tienerinde en glad Fød-

sel/ oc icke lade hende eller hendis Liffs Fruct forderffuis / vnder dette Kaarss oc iemmerlige Fødsel/ Men hende naadelige oc met glæde forløse / for din kiære Søns vor eniste HERRIS oc Saliggiøreris JHEsu Christi skyld / Amen.

Men om det begaffue sig saa/hos samme Barselquinde/ at det vaare besørgendis at Fosteret skulde dø i Fødselen / Før

det komme til Verden/ da skulle samme Quinder / som tilstede ere paakalde Gud / oc befale hannem samme Foster met denne effterscreffne Bøn.

O HErre JHesu CHriste / vor eniste Trøst oc Saliggiørere / du haffuer en hiertelig Behagelighed til de Børn / som førtis til dig/ oc anammer dennem gierne til det euige Liff / Thi du haffuer

ſagt: Lader ſmaa Børn komme til mig / thi ſaadanne hører Guds Rige til/ paa diſſe dine Ord føre wi dette Barn/ formedelſt vor Bøn til dig vor kiære HERre oc Saliggiørere/ oc bede / anamme det / oc lad det nyde oc vere delactigt vdi din Forløſning/ huilcken du haffuer forhuerffuet oc ſkenckt oſſ / paa Kaarſſet met din bittre Pine oc

Død / for dit hellige Blods skyld / oc for dit hellige Naffns skyld/ Amen.

XIX.

En Bøn for en wfructsommelig Quinde der icke haffuer Børn.

Mathesius.

O Vige Fader / Gnaadige Gud / Jeg arme ælendige Quinde/ vdøser mit

bedrøffuede Hierte oc suck
faar dig / i din kiære
Søns Naffn / oc klager
for dig met Sorrig / at
mit Liff her til haffuer
veret mig tilluct/lige som
Samuelis Moders Liff/
at ieg haffuer maat om-
baret din naadige Vel-
signelse / Hielp HER-
re Gud / du som alene
kand velsigne vort Liff oc
giffue Børn/ oc føre dem
til Liffuet/Giff ocsaa din

velsignelse offuer mig bedrøffuede Quinde/ oc tilføye mig Liffs fruct / at ieg ocsaa kand opføde dig oc din Kircke en Tienere / som dig her oc i Euighed kand prise. Eller om det saa befalder dig / at ieg skal leffue vden Børn / da forlen mig Taalmodighed / oc lad din euige kiære Søn vere mit Barn / at ieg kand bære hannem i mit Hierte /

oc hielpe at tiene din Kir-
cke trolige / du som haff-
uer velsignet den hellige
Anna / met sin Søn
Samuel / oc Eliæ oc Eli-
sei Verdinne/oc forsiunet
huer aff dennem aff naa-
de en vng Søn / du est
io den rette Barnefader/
oc Børn ere alene Guds
deylig Gaffue/ oppeholt
ocsaa din velsignelse hos
mig hierte allerkiæriste
Fader / dig skee Loff vdi

Euighed/ oc til Euig tid/ AMEN.

XX.

En Bøn for en bedrøffuet Fader/ naar hans Hustru føder døt Barn.

M: Iohannes Mathesius.

AH du trofaste GUD/Barmhiertige Fader/ Jeg klager faar dig min Angest/ Bedrøffuelse oc Sorrig / at den bittre

Død / haffuer grumme-
lige myrt min Fruct i sin
Moders Liff / for vore
Synders skyld / paa det
wi skulle kiende vor Arff-
uesynd oc Misgiernin-
ger / Men dog tro wi kiæ-
re Fader / at effterdi wi
haffue to trolige befalet
dig vor Liffs fruct / i Jom-
fruens Barns Naffn /
saa lenge det haffuer rørt
sig i Moderens Liff / oc
met stor begiering stun-

det effter din Søns hellige Daab / at du derfor haffuer anāmet samme Barns Siæl met Naade/ oc haffuer helliggiort det i Moders Liff/lige som du giorde ved Jacob Patriarcha/ oc S: Hans Baptista. Hielp kiære Fader/at wi kunde bære dette suare Kaarss taalmodelige/formedelst din Aands hielp oc trøst / oc haffue it fast oc wryggeligt

Haab her til / at wi skul-
le finde vor Liffs fruct /
hos dig i god Sandhed/
Karskhed oc euig Salig-
hed. Styrck ocsaa min
kiære Hustru til Liff oc
Siæl / oc lad hende haff-
ue sin glæde oc trøst i din
Søn / huilcken der kand
hielpe oc frelse mit i Dø-
den / dig HERRE
Jhesu / skal vort Foster
vere tilført oc befalet ved
vor Bøn / Dig skee

Loff vdi Euighed / AMEN.

XXI.

En bedrøffuet Husfaders Bøn / naar hans Hustru døer i Barselseng.

Matthesius.

O LEFUENdis Gud oc alle bedrøffuedis Trøstere / Jeg arme bedrøffuede Mand / haffuer forlaaret mit allerkiæriste

Klenodie oc Liggendefæ der ieg haffde her paa Jorden / i den iammerlige Barnefødsel / oc du HERre haffuer skaaret mit it Riffben / oc it stycke aff mit Hierte / dog troer ieg / at saadant icke er skeet / oden din vllie oc behagelighed / Du haffuer giffuet mig hende / oc ladet hende vere hos mig en tid lang / oc nu haffuer du taget hende igien til

dig aff dette ælendige Liff/ efftterdi hun haffuer kient din Søn / oc hannem troligc paakaldet / Trøst mig arme bedrøffuede oc ælendige Enckemand/ oc hielp mig at bære min Sorrig/ Oc opføde mine fattige smaa Børn / be-skicke oss ocsaa en salig Stund / at baade ieg oc de/ oc alle mine / kunde snart komme tilsammen faar dit Ansict / udi en

ny oc fuldkommen glæde oc euigt Liff oc Kierlighed / du som planter all Erlig Kierlighed/oc kand giøre aff Sorrig oc Bedrøffuelse / euig Fryd/ Glæde oc Behagelighed/ dig skee Loff i Euighed/

AMEN.

Liff oc Opstandelse / mit Liuff oc Forlengelse. Sig saa til min Siæl: Jeg er din Hielp. Reger mig/ beskerm mig/ styrck mig/ oppeholt mig/glæd mig/ oplius mig/ besøg mig / opueck mig aff Syndsens død / thi ieg er dit Creatur / oc dine Henders gierning. HErre forskiud mig icke din fattige Tienere. Ond oc wuærdig er ieg / det bekien-

der ieg/ Dog huad heller
ieg er ond eller gaat/saa
hør ieg alligeuel dig til.
Til huem skulde ieg ellers
fly? For huem skulde ieg
ellers klage min nød?
Naar du vdskiuder oc vd-
støder mig / huo vil tage
mig op igien? Naar du
icke vilt kiende mig / huo
vil da ansee mig? Er ieg
end skiønt wreen oc w-
uærdig/ saa kand du giø-
re mig reen oc værdig. Er

teg blind/ſaa kant du opliuſe mig. Du kant vel opuecke mig døde oc begraffuede Menniſke igien / din mact oc krafft er større end min ſuaghed oc ſkrøbelighed er / Din Godhed er større end all min Ondſkab. Du kant mere tilgiffue oc forlade/ end teg kand forbryde / din Naade oc Barmhiertighed er meget større end alle mine Synder

oc Misgierninger. Derfaare see icke til / huor mange oc store Synder ieg haffuer giort / Men forbarm dig offuer mig effter din store Barmhiertighed / oc ver mig arme oc fortabte Syndere naadig / Du haffuer sagt: Jeg haffuer ingen behageligthed til den Vgudeligis død / men at den Vgudelige omuender sig fra sine Synder /

oc leffuer. HERRE ieg vender mig til dig / vent dig igien til mig / oc ver icke vred paa mig eutndelige. Giff mig din helligAand / som mig kand lede oc føre effter dit Raad oc Vilie / paa det ieg kand ende oc beslutte mit Leffnet / vdi en fast Tro til dig / oc i en vforfalsket Kierlighed oc Endrectighed til min Næste / du som met

din Fader oc den Hellig-
Aand leffuer oc regne-
rer / en sand Gud fra
Euighed oc til e-
uig tid /
AMEN.

FINIS.

Til den Christne Læsere.

Ret maade oc form i trang oc nød/
At bede/ Guds Naffn til ære.
Som Gud din Herre dig selffuer bød
Maat du aff denne Bog lære.

Ver derfor flitig oc bed altid/
See til at Munden ey ene/
Hand løber forfast at Hiertet er vit
Alt borte fra Ordene dine.

Naar Hierte oc mund ret følgis for-
Saa Troen er ocsaa tilstede/ (uist/
Effter din begere til Jhesu Christ/
Naadelig dig Bøn da vide.

Prentet i Kiøbenhaffn/ hos Andream Gutterwitz.

Paa Baltzer Kausis/ Borgeris oc Bogeføreris der sammesteds Bekaastning.

Oc findis hos hannem til Kiøbs.

ANNO

M. D. LXXVII.

